

INHOUDSOPGAVE JAARGANG II

Van de voorzitter
Van de penningmeester

Van bestuur en redactie

Genealogie + bijlage 3
Genealogie + bijlage 3A, 4
Genealogie + bijlage 5
Genealogie, rectificatie
Van hobby tot hartstocht
De "Groningse tak" III
De "Groningse tak" IV
De "Groningse tak", rectificatie
De oorsprong van de heraldiek (I)
De oorsprong van de heraldiek (II)
De oorsprong van de heraldiek (III)
Van sterven, begraven en rouwen I
Van sterven, begraven en rouwen II
Van sterven, begraven en rouwen III
Verantwoord onderzoek
Verantwoord onderzoek
Verantwoord onderzoek
Met de handschoen getrouwd
Ik sliep in Hilton
De tweede familiereünie
Geschiedenis eiland IJsselmonde
Sparrebomen in een koffiemuseum
Volkstelling 1947
Spar als servet
Tuinen in Vreewijk
Sprokkelhout
Sprokkelhout
Sprokkelhout
Opsporing verzocht
Opsporing verzocht
Opsporing verzocht
Familieberichten
Familieberichten
Stamreeksen
Stamreeksen
Stamreeksen

Afl. 3, blz. 73
Afl. 1, blz. 35
Afl. 2, blz. 53
Afl. 3, blz. 73
Afl. 1, blz. 34
Afl. 2, blz. 53
Afl. 3, blz. 74
Afl. 1, blz. 48
Afl. 2, blz. 67
Afl. 3, blz. 93
Afl. 3, blz. 89
Afl. 1, blz. 36
Afl. 1, blz. 37
Afl. 2, blz. 56
Afl. 3, blz. 87
Afl. 1, blz. 39
Afl. 2, blz. 54
Afl. 3, blz. 90
Afl. 1, blz. 41
Afl. 2, blz. 61
Afl. 3, blz. 85
Afl. 1, blz. 46
Afl. 2, blz. 64
Afl. 3, blz. 77
Afl. 2, blz. 57
Afl. 2, blz. 59
Afl. 3, blz. 74
Afl. 3, blz. 75
Afl. 3, blz. 82
Afl. 3, blz. 84
Afl. 3, blz. 88
Afl. 3, blz. 91
Afl. 1, blz. 47
Afl. 2, blz. 53
Afl. 3, blz. 88
Afl. 1, blz. 44
Afl. 2, blz. 64
Afl. 3, blz. 89
Afl. 2, blz. 65
Afl. 3, blz. 89
Afl. 1, blz. 45
Afl. 2, blz. 66
Afl. 3, blz. 92

Familiestichting Sparreboom
(opgericht 26 januari 1990)

Bestuur:

Voorzitter : Gerrit Sparreboom

Secretaris : Mr. Carlo Sparreboom

Penningmeester : Jaap Sparreboom

Leden : ?????

Redactie Familieblad:
Frieda Sparreboom

Genealoog Miep Sparreboom

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op gironr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1992 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met de genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 5,- verzendkosten extra worden overgemaakt.

VAN BESTUUR EN REDACTIE

Hebt U wel opgemerkt dat we nu met de derde jaargang begonnen zijn? We menen dat ons familieblad - als U er de allereerste aflevering naast zou leggen - toch aan "levendigheid" gewonnen heeft: een verscheidenheid aan onderwerpen, illustratieve afwisseling en zich uitbreidende informatie over onze naamgenoten. Ja, we lopen wel met ons blad! Maar we willen de tocht nog lang volhouden. Er toonden al enkele Sparrebomen de juiste spirit voor ons familieblad: ze stuurden ons interessant materiaal of gaven ons de gelegenheid naar hun verhaal te luisteren. U zult al lezend beseffen dat (bijna) alles waar een Sparreboom in zijn/haar leven mee te maken krijgt, ook iets voor ons kan betekenen. Misschien herkennen we er eigen ervaringen in, misschien verwonderen we ons over de mogelijkheden die 't leven biedt. We hopen dat 't met ons familieblad nóg beter zal gaan; schroom dus niet als U ons over Uzelf of over familieleden wilt berichten!

En dan komt nu informatie over, ja zowaar:

DE DERDE REÜNIEDAG

De reüniedag 1992 zal gehouden worden op **zaterdag 26 september** in de aula van het **Openluchtmuseum in Arnhem** (vermoedelijk ca. half elf). Parkeerplaats is er ruim voldoende bij de ingang. Wie met de trein reist, kan bij 't station de bus nemen, die frequent en rechtstreeks naar 't museum rijdt. Wij zullen U over de opstapplaats en vertrektijden nog nader informeren in de augustusaflevering.

Als groep krijgen we in ieder geval reductie op de toegangsprijs voor het openluchtmuseum (dat betekent dus dat niet alleen de aula maar 't gehele terrein bezocht kan worden). Het bestuur overweegt in hoeverre onze stichting financieel in staat is een extra korting te geven. U treft een los blad over mogelijk busvervoer in deze aflevering aan, waar we in 't bijzonder leden uit Rotterdam en omgeving op attent maken: niet vergeten op te sturen als U er gebruik van zou willen maken! Uiteraard zal de regeling alleen doorgaan bij voldoende aanmeldingen. U wordt daarover persoonlijk nader ingelicht.

De Stichting Familiestichting Sparreboom is lid geworden van de Stichting Federatie van Nederlandse Familieorganisaties. Deze Federatie geeft een blad uit, waarvan de redactie inmiddels twee afleveringen heeft ontvangen. Hoeveel leden de Federatie precies telt, wordt niet vermeld, maar de oplage van het blad bedraagt 300 exemplaren, dus boven de 200 zal het aantal ingeschrevenen in ieder geval wel zijn. Met onze ruim 150 donateurs slaan we geen gek figuur, we troffen ook de vermelding van een stichting met 25 leden aan! We zullen trachten belangrijke federatieve berichten ook aan U door te geven.

LAATSTE KANS VOOR EEN DEVIES!

Er zijn nu enkele deviezen binnengedruppeld, zodat het mogelijk is een keuze te maken. Toch zou een ruimere keuze wat bevredigender zijn en ook wat meer spanning geven! Nu het seizoen aanbreekt dat we weer de gezonde naaldbossen binnentrekken en rust vinden op een kussentje van geurig mos (als ik me de tekst van 't oude schoolliedje goed herinner), vragen we voor de laatste maal: bedenk in een ontspannen ogenblik een devies voor onze familie (zie ook blz. 105/106) en stuur dat in!.

Financieel overzicht 1991

Ontvangsten		Uitgaven	
Saldo per 1/1/'91	f 1355,19	Familieblad	f 869,--
Donaties 1990	" 125,--	Portokosten etc.	" 795,91
Donaties 1991	" 3825,--	Acceptgirokaarten	" 187,17
Donaties 1992	" 950,--	Kamer van Koophandel	" 61,--
Extra giften 1991	" 831,--	Inkoop glaswerk	" 1243,36
Extra giften 1992	" 100,--	Réunie	" 442,--
Verkoop glaswerk etc.	" 1158,90	Aflossing leningen	" 1000,--
Rente	" 5,62	Naar Plusrekening	" 1250,--
		Saldo per 31/12/91	" 2502,27
Totaal	f 8350,71		f 8350,71

Plusrekening Postbank

Ontvangsten		Uitgaven	
Saldo per 1/1/'91	f 13,70	Saldo per 31/12/'91	f 1264,39
Rente	" 0,69		
Van Girorekening	" 1250,--		
Totaal	f 1264,39		f 1264,39

J. Sparreboom, penningmeester, januari 1992.

dec. '91 Gemeente op de bon

Van onze correspondent **ALBRANDSWAARD** — De gemeente Albrandswaard heeft een proces-verbaal gekregen omdat zij toestemming heeft gegeven voor grote kerstboomverbrandingen vrijdagavond in Rhoon en Poortugaal.

De officier van justitie had de verbranding van kerstbomen verboden om het milieu te sparen. Burgemeester Temminck legde dit verbod echter naast zich neer. Hij beroept zich daarbij op zijn plicht tot handhaving van de openbare orde. „Het gaat om twee keer 900 kerstbomen. Als die gespreid worden verbrand, geeft dat te veel toestanden. In het belang van de veiligheid heb ik de verbranding door laten gaan”, aldus Temminck.

Drechtstreek—De eerste les van een veertiendaagse cursus 'Leren lezen en begrijpen van zeventiende-eeuwse Nederlandse handschriften' wordt gegeven op maandag 27 januari bij Streekarchief Eiland IJsselmonde. De deelnemers worden in zes lesavonden aan de hand van praktijkvoorbeelden zodanig voor bereid dat zij met veel zelfvertrouwen de vaak zo ingewikkelde handschriften in de diverse archieven te lijf kunnen. Vooral voor mensen die hun stamboom uitzoeken en de hanepoten in oud-rechterlijke- en notariële archieven moeten zien te ontcijferen is deze cursus een uitkomst.

jan. '92

In totaal leerden honderdvijftien cursisten de fijne kneepjes van het vak van cursusleider J. Sparreboom, die ook ditmaal zijn medewerking weer heeft toegezegd. Het streekarchief, gevestigd in de IJsselmondse wijk Tuinenhoven is goed bereikbaar met het openbaar vervoer. RET-bus 75 vanaf het Zuidplein stopt er om de hoek. Men kan zich aanmelden door een briefkaartje te sturen aan: Streekarchief IJsselmonde, Postbus 9544, 3007 AM Rotterdam. Bellen kan ook; tel. (010)-482.57.58, tijdens kantoor uren.

OVER CORNELIS JANSZ. SPARREBOOM (1631-1713) DE GLASSCHILDER

DE RIJP

Tot voor kort had het dorpje De Rijp in Noord-Holland mij slechts twee bijzonderheden te bieden. In de eerste plaats natuurlijk is De Rijp bekend als de geboorteplaats van Neerlands beroemdste waterlozer Leeghwater (2x water, derhalve sedert de lagere schoolbanken onuitwisbaar in mijn geheugen gegrift) en ten tweede door de iets minder indrukwekkende aldaar woonachtige komiek Piet Bambergen, die er enkele jaren geleden voor een TV-programma met de verborgen camera werd gefilmd. Het was niet de gezette Mounty van weleer, die mij beroerde. Nee, het was de schetsmatig gemaakte opname van De Rijp vanuit een helikopter. De beelden deden een interessant dorp vermoeden en ik nam mij voor er ooit eens een kijkje te nemen als ik er toch in de buurt zou zijn.

Toen enkele voortvarende Sparrebomen meenden een familievereniging te moeten oprichten, bleek De Rijp met nog een derde gigant te zijn verweven. Eén van onze voorvaderen, Cornelis Jansz. Sparreboom, had er ooit in de Grote Kerk een glas-in-loodschildering aangebracht en zijn werk gesigeneerd met iets, dat zweemde naar een familiewapen. Omdat ik als decorateur in staat werd geacht het kenteken van de kunstenaar tot een bruikbaar familiewapen uit te werken was mij door het bestuur van onze vereniging al in een eerder stadium een copy van dit signatuur toegezonden. En dat mijn voornaam ook Cornelis is berust op puur toeval (denk ik). In elk geval bestond er nu aanleiding genoeg, er op een zonnige zaterdag van 't vorige jaar met mijn gezin naar toe te trekken, met de uitdrukkelijke toezegging van het V.V.V.-kantoor aldaar, dat de Grote Kerk van 10.00 tot 17.00 uur kon worden bezichtigd.

Door het ontbreken van files waren we er een uur te vroeg. Naast de kerk bevindt zich een begraafplaats. Om de tijd te doden(!) zochten we naar naamgenoten op de grafstenen. Ze waren er niet. Maar daar binnen, in de monumentale kruiskerk, zouden wij de belangrijke schakel vinden waarvoor we eigenlijk waren gekomen.

Waarom weet ik achteraf niet goed, maar bij het ontsluiten der kerkdeur meende ik direkt oog in oog te staan met een levensgroot brok familieverleden. Dit viel wat tegen. De drieëntwintig gebrandschilderde ramen (in ons land slechts door die in Gouda overtroffen) bleken in 1655 en 1656 te zijn vervaardigd door kunstenaars, die niet bepaald van ijdelheid overliepen. Slechts drie waren er gesigeneerd. We troffen de namen aan van Pieter Holsteyn, Jozef Oostvries en, na veel speurwerk, Cornelis Sparreboom, die Alkmaar en Enkhuizen in glas in lood had gevat, en van de voor ons zo interessante wapenindicatie had voorzien, bescheiden, links onder in beeld. Het meest imponerende venster van de kerk, direkt links na binnenkomst, is dat van een onbekende meester, voorstellende "Mozes en de dochters van Jethro", maar, het zij mij vergeven, ik heb het langst bij de Sparrebomen gestaan.

De glasschilders uit de zeventiende eeuw hadden, in navolging van het zogeheten "grisaille" uit Noord-Frankrijk (gekleurde schijven glas, waar de verf op wordt aangebracht) de emailtechniek ontwikkeld, die als voordeel had, dat men voortaan op blank glas kon werken. In Gouda, Edam en De Rijp is deze techniek op briljante wijze in praktijk gebracht.

We verlieten de kerk in de wetenschap, dat hij rond 1637, met uitbreiding van dwarspand en schip door Leeghwater was voltooid en dat de ons rondleidende suppoost op zaterdag liever over De Rijp repte dan met zijn vrouw de plaatselijke supermarkt te bezoeken.

Het museum, niet meer dan honderd meter van de kerk verwijderd, geeft een boeiend beeld van De Rijp en zijn historie. Het woord "Rijp" (al in 1330 vermeld) betekende "kant" of "wal", verwant aan het Engelse "rip" (gegraven sloot). In 1607 maakte De Rijp zich na hevige gerechtelijke twisten los van Graft. Toen Leeghwater in 1575 werd geboren, bestond het dorp uit slechts veertig huizen en als de architect en waterbouwkundige in 1630 zijn juweel van een raadhuis ziet voltooid, noemt hij De Rijp: "Het beste dorp in Holland, dat troont als een koninginne temidden harer jofferen."

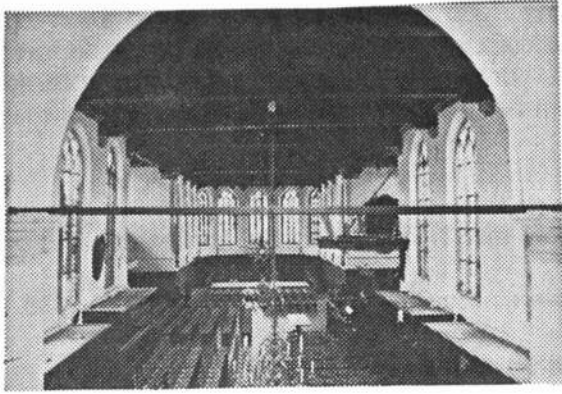
De brand van 1654 verwoest tweederde van het dorp. Door een mirakel blijft het raadhuis gespaard. In het eerder genoemde glaspaneel waarop Mozes de centrale plaats inneemt, zag en ziet men dan ook een fingerwijzing Gods naar de grote brand. De Rijk herstelt zich, floreert als vissersplaats en komt dan in moeilijkheden, als het walvisavontuur mislukt. In de Franse tijd dient zich het verval aan.

Als we de expositie-etage verlaten om beneden naar videobeelden te gaan kijken, passeren we een bord met het opschrift: "Hondenwagens stapvoets" en ergens anders de gemeenteverordening uit 1798: "Wie een ander slaat, schopt, stoot, of op eene onbehoorlijke wijze bejegent, verbeurt drie gulden".

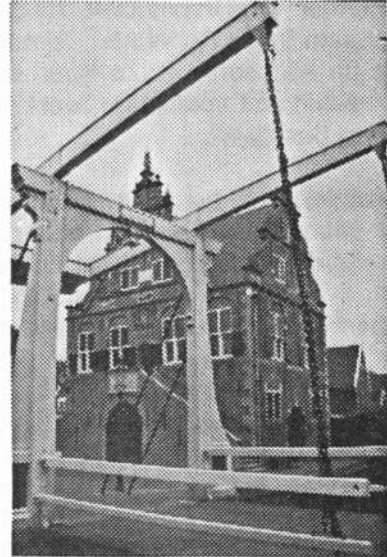
In het filmpje tenslotte zien we hoe het dorp voor de toekomst wordt geconserveerd. Ze doen het grondig daar in De Rijk. Er is zelfs sprake van "een ongerepte zeventiende eeuwse staat". En dat mag in Nederland uniek genoemd worden. Maar die Cornelis Sparreboom: hoe zag hij er uit? Ik ben zo vrij geweest hem als prototype van mijn eigen tak te interpreteren.

C. Sparreboom, Spijkenisse.

Koor v. d. Grote Kerk, met ramen van
Corn. J. Sparreboom.

Stadhuis,
1630, d.
Leeghwater.

Kuis verrot

Niet één, maar alle gevels van het dorp staan zo afgebeeld in **Gebouwd in De Rijk** (Stichting Uitgeverij Noord-Holland, 120 p., f 30,-). Het formaat, 22 x 22 cm is net iets te groot om het mee te nemen op een schaatstocht, wat de mooiste gelegenheid is om De Rijk te bezoeken. Het boek is een liefdevolle registratie van het behoud van dit Noordhollandse plaatsje, dat in de Gouden Eeuw even bloeide dankzij de walvisvaart, en waarvan een architect in 1959

zei: 'Ongelofelijk dat het nog zo bestaat. Maar de zaak is kuis verrot en staat op instorten.' De uitgave doet denken aan de vroegere Heemschut-serie 'De schoonheid van ons land', in luxueuze uitvoering, met een paar mooie reproducties in kleur. Bij de zwart-witgeveltekeningen moet de lezer zich de kleur denken: tegenwoordig bijna altijd donkergroen. Krabbende restaurateurs vonden de sporen van de wel vijftig verschillende kleuren verf waarmee een eenvoudig huis in de loop van anderhalve eeuw kon zijn geschilderd.

URSULA DEN TEX

Vrij Nederland, febr. 1992.

CORNELIS JANSZ SPARREBOOM

Cornelis Jansz. Sparreboom - geb. 1631 en te Alkmaar gedoopt als zoon van Jan Claesse Sparreboom en Maritge Harmans Groenervelt - kwam te Alkmaar 26 april 1655 in het schildersgilde. Hij vervaardigde in 1657 twee kerkranken van de kerk in De Rijk, nadat deze in 1654 door brand was verwoest, opnieuw herbouwd werd en waarvoor hij f 150,- ontving van de steden Alkmaar en Enkhuizen.

In het koor

In het koor de ramen 9 tot en met 15, respectievelijk schenkingen van Purmerend, Monnickendam, Enkhuizen, Alkmaar, Hoorn, Edam en Medemblik. Met uitzondering van het raam van Purmerend vertonen ze alle fraaie stadsgezichten in het onderste deel. In het Alkmaarse raam komt de naam voor van glasschilder C. Sparreboom. Het raam is geschonken in 1657. De Alkmaarse vroedschap telde er f 150 voor neer.

(brochure v. d.
Grote Kerk)

Van hem is bekend dat hij meerdere glazen geschilderd heeft, te Hensbroek 1659, 'Obdam, Schermer en Grosthuisen 1665 en Warder 1671. In 1680 maakte hij het ontwerp voor een kerkraam in de Schermer. Tevens schilderde hij 4 vakken van het houten gewelf onder de toren van de Alkmaarse Grote Kerk, waarvoor hij f 1.100,- ontving. Vermoedelijk waren zijn artistieke inkomsten niet voldoende, want daarnaast is van hem een aantal kopen en verkopen van diverse huizen beschreven.

Cornelis Jansz. huwde 1. Alkmaar 11/25-8-1658 voor de Burgemeesteren (d.w.z. voor het gerecht, wat gebeurde als er geen ouderlijke toestemming was) met Trijn Claesdr, die hun eerste kind op de arm droeg. Zij kregen 4 kinderen:

Jan	doop Alkmaar 11-07-1658,	begraven in de Grote Kerk te Alkmaar 20-09-1658.
Catrijntje	doop Alkmaar 24-08-1659,	
Maritje	doop Alkmaar 05-10-1664,	overleden jong
Maritje	doop Alkmaar 29-01-1666,	

Trijn Claesdr overleed te Alkmaar en is in de Grote Kerk begraven 10-01-1685.

Cornelis Jansz. huwde 2. Alkmaar 10/24-04-1689 met Adriaentje Jacobs Herlaer, nu in de publieke kerk, de Grote Kerk (in de kerk trouwde een paar dat ouderlijke toestemming had). Uit dit huwelijk:

Leonora	doop Alkmaar 28-08-1691
Cornelis	doop Alkmaar 24-01-1694

Cornelis Jansz. overleed Alkmaar 13-06-1713 en werd begraven in de Grote Kerk 16-06-1713 in de Noordergang 252 voor f 15.2.-.

Van zijn ouders is bekend dat zij hun testament maakten op 12-07-1655, waarin zij alleen hun jongste zoon Claes Jansz. vernoemen, maar dit herroepen op 07-10-1661 en Cornelis Jansz. "universeel erffgenaem" wordt. (mogelijk: Cornelis had zijn leven gebeterd!; zie ook de opmerking bij zijn huwelijken).

Uit de kroniek van de Stad Alkmaar 1600-1813, samengesteld door W.A. Fasel, gemeentearchivaris:

nr. 370 1658

De Remonstranten hebben haar eerste vergaarderplaats gehouden, nadat ze van de openbare Kerk afwaren, agter de brouwerij van de Werelt in de Keijzerstraat op een solder, die toebehoorde aan een tegelbakker daar wonende, zoo **C. Sparboom** berigt, die daar 1631/2 is gedoopt. Daar na namen zij haar vertrek in 't Fnidsen, ter zelve plaats daar ze nog zijn, in een houten gebouw, wel omtrent zoo wijt als 't tegenwoordige, maar lager. In 1658 werd het laatste en tegenwoordige stene gebouw gevestigd.

nr 242 1631

Hebben de Remonstranten de Gorterij (in de Fnidsen) vertimmerd tot een Kerk.

N.B. Cornelis Jansz. bezat het wapen dat ik tijdens de familiebijeenkomst in 1990 getoond heb en uit de afbeelding- de keper- is het huidige familiewapen ontstaan.

J. Sparreboom, IJsselmonde.

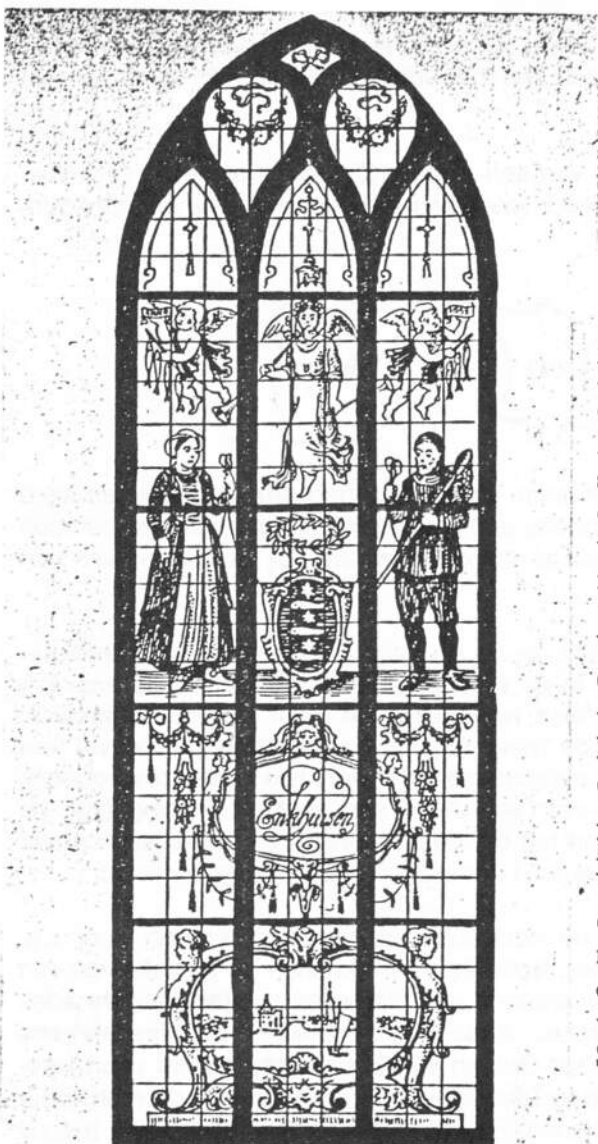

Fig. 15. Herv. kerk te De Rijp.

Glas geschonken door de stad Enkhuizen. Vermoedelijk door Cornelis Jansz Sparreboom. 1655.

De tweede glasschrijver van wien we hier het werk leeren kennen, is: *Cornelis Jansz Sparreboom*, een Alkmaarder en aldaar overleden 1713.

Hij was de opvolger van den Alkmaarschen glasschrijver Engelsman. Het glas door Alkmaar aan de Rijp geschonken is door hem gesigneerd en volgens de hiervoor genoemde ontwerpschetsen is ook het glas Enkhuizen door hem ontworpen (fig. 15).

Voor hem gelden dezelfde opmerkingen als bij Oostvries gemaakt. Hij plaatst bovenop de lauwerkrans, welke het Alkmaarsche wapen luchtig bekroont, een stevigen, bazuinenden engel. En onder in het glas schilderde hij een landschap, met Alkmaar in het verschiets, zonder eenigen samenhang met de overige deelen der compositie.

Van de overige glazen in de kerk van de Rijp, en dat zijn er nog wel een twintigtal, kennen we tot nu de ontwerpers niet. Dit is te meer te betreuren, omdat zich daaronder glasschilderingen bevinden welke belangrijker zijn dan die van Oostvries en Sparreboom.

Wit: W. Bogtman, *Nederlandsche Glasschilders*, A'dam, 1947

Opmerking: Eigenlijk vult "Glas" een boeiend deel in de lange reeks boeken met thema's uit de menselijke (cultuur)geschiedenis. En "Vensterglas" is daarin dan weer een apart hoofdstuk waard. Ik hoop - met 't oog op onze Cornelis Jansz - te gelegener tijd één en ander over "plat glas" te kunnen vertellen. Mocht iemand op dit terrein al thuis zijn, dan verneem ik dat graag!

F.J.S.

DE OORSPRONG VAN DE HERALDIEK IV (slot)

Wanneer men een familiewapen volledig en in zijn juiste vorm wil neerzetten, dan zijn een aantal punten van belang. Een volledig wapen bestaat uit: **het heraldische schild, de helm en het helmteken met de dekkleden.**

Het schild met zijn inhoud is het hoofdbestanddeel van een wapen. Zijn vorm kwam tot ongeveer 1500 overeen met het uiterlijk van een echt strijdschild; sindsdien hebben grafische uitgangspunten de overhand.

De heraldiek heeft haar ontstaan te danken aan **de helm**, want eerst toen deze zo gesloten werd dat het gezicht geheel bedekt was, ontstond de behoefte aan een teken waaraan men de persoon kon herkennen. (zie deel I, jrg. 2, afl. 1, blz. 39) Alleen al daarom moet men bij uitbeelding van een wapen de helm niet veronachtzamen.

De helm moet zo afgebeeld zijn boven het schild dat de op de helm geplaatste figuren (**helmtekens**) zichtbaar zijn, ook van opzij, en die behoren in **de dekkleden** over te gaan. In de loop der tijden is het dekkleed ontstaan; oorspronkelijk bedekte het slechts de helm aan de achterzijde, maar in de afbeelding van wapens ging het steeds meer om de **wapperende plooienvall** van tamelijk grote lappen stof. Thans wordt algemeen aangenomen dat het dekkleed (oorspronkelijk niet meer dan een gekleurde doek) mogelijk zijn ontstaan dankt aan nekbescherming (vgl. de leren lap aan de brandweerhelm). Dat de kleuren van het dekkleed moesten overeenstemmen met die van het schild of het helmteken is in de middeleeuwen niet altijd een vaste regel geweest.

Het schild (wapen) met de helm, het helmteken, de dekkleden kon omringd worden door z.g. **pronkstukken**, met als belangrijkste de schildhouders. **Schildhouders** kunnen de gestalte van een mens of dier hebben. Ze komen veelvuldig voor bij wapens van staten en vorsten, hogere adel. Deze schildhouders staan meestal op een voetstuk. Andere pronkstukken zijn: **ordetekens** (onderscheidingen, b.v. de keten van de Orde van het Gulden Vlies), **wapenspreuken** voornamelijk in het Latijn, **banieren** (vlaggen), allerlei **wapentuig** bijvoorbeeld in de hand van de menselijke schildhouder, **wapenmantel** (mantel gevoerd met hermelijn), **baldakijn** (gelijkende op een mantel met z.g. verhemelte, het idee van een middeleeuwse legertent). Bij de hogere adel en vorsten wordt ook de rangkroon, kroon boven het wapen, boven de wapenmantel of het baldakijn geplaatst.

Een denkbeeldig wapenbord

dat de meest kenmerkende onderdelen van de Europese heraldiek bevat. Bovendien kunnen hierbij ook ambtstekens en persoonlijke kentekenen (leuzen) in combinatie met wapens getoond worden, evenals onderscheidingstekens van Ridderorden (O).

Een wapenbord zoals hierboven afgebeeld, zou kunnen toebehoren aan een lid van de hoge adel in Europa. Een gewoon wapen bestaat uit schild, helm met helmteken en dekkleden en soms een wapenspreuk.

1 SCHILD 2 HELM 3 HELMTEKEN 4 DEKKLEDEN 5 HELMKROONTJE 6 WRONG 7 SCHILDHOUDER 8 VAANDEL
9 CRI DE GUERRE of WAPENKREET 10 WAPENSPEUK 11 ONDERGROND 12 MANTEAU 13 RANGKROON

De kerkelijke hiërarchie komt heraldisch tot uitdrukking in een rangschikking van hoofddekfels met kwasten. De als militair ervaren helm vervalt hierdoor, daarentegen vormt het evenzo aan het oorlogsbedrijf ontleende schild zonder bezwaar de grondslag van het wapen van kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders. Geestelijken brachten vaak hun afkeer van de ridderhelm tot uitdrukking door een doodskop in de plaats daarvan te stellen, of de kerkelijke waardigheidstekens: herdersstaf, processiekruis.

Bisschop: 12 groene kwasten.

Al moge het wapen dan ook op een ontwikkeling van vele eeuwen terugzien, de heraldiek wordt door een permanente geldigheidsduur gekenmerkt.

Alle politieke ontwikkelingen vinden hun neerslag in heraldische vormen. Men kan dit bijvoorbeeld waarnemen bij de stichting van een nieuwe staat, die op de eerste dag van zijn onafhankelijkheid een vlag met veel ceremonieel vertoon zal hijsen en kort daarop aan bevriende naties zijn toekomstige wapen en ook de emblemen van zijn nationale luchtvaartmaatschappij en luchtmacht zal mededelen.

De toenemende eigen aansprakelijkheid van de lagere overheidsinstanties en van de kleinste bevolkingsgroepen brengt met zich mee dat er plaatselijke wapens in het leven worden geroepen. Met wapens worden de **gemeentelijke akten** van de burgerlijke stand getooid. Wapens komen voor op **diploma's** en **getuigschriften** van beroeps- en academische instellingen. Ze verlenen luister aan de **ambtsketens** van voorzitters, burgemeesters en andere hoge ambtenaren. Op **vlaggen** wapperen ze aan officiële gebouwen en raadhuisen.

Ik hoop dat De Oorsprong van de Heraldiek ertoe leidt, dat U af en toe een wapen opmerkt en misschien denkt aan mijn beknopte uitleg van een onvoorstelbaar uitgebreid en bijzonder **boelend stuk geschiedenis**.

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

Voor wie meer wil weten over dit onderwerp:

C.A. von Volborth, Heraldiek, Amsterdam 1985 - uit het Engels vertaald.

O. Neubecker, Heraldiek: bronnen, symbolen en betekenis, Alphen a.d. Rijn, 2de druk 1988 - uit het Engels vertaald.

Beide boeken zijn voorzien van een literaturopgave.

Morse-sleutel op Nederlands schip zwijgt definitief

Van een onzer verslaggevers

IJMUIDEN – De Nederlandse koopvaardij kan vandaag definitief afscheid nemen van de marconist en de al net zo ouderwetse morsetelegrafie.

Bij de omschakeling per 1 februari naar een nieuw wereldwijd satellietcommunicatiesysteem voor schepen, verdwijnt definitief de plicht iemand aan boord te hebben die met de morse-seinsleutel overweg kan. Tot nu toe moest voor grote schepen een speciale onthefing worden aangevraagd om zonder marconist te varen.

Ook het beroemde morse-noodsein SOS verdwijnt. In het nieuwe internationale maritieme veiligheidssysteem voor schepen, het GMDSS (*Global Maritime Distress and Safety System*) dat ook via de satelliet functioneert, hoeft een scheepsofficier op een modern westeuropese schip alleen nog een knop in te drukken en het noodsein bereikt automatisch het dichtbijzijnde kuststation.

Zuidelijk halfrond

Helemaal afgeschaft wordt de morseleutel niet. Schepen van minder moderne vloten op het zuidelijk halfrond hebben nog tot 1999 de tijd om over te schakelen op de nieuwe satelliet-apparatuur. En dus blijft bijvoorbeeld de kustwacht in Ijmuiden nog een paar jaar lang luisteren of er morse-noodseinen in de ether klinken.

Ook Scheveningen-Radio in Ijmuiden, knooppunt in het commerciële verkeer tussen schepen en de wal, doet de morse-telegrafie in het nieuwe systeem nog niet de deur uit. Nog altijd worden bij dit station jaarlijks 90 000 telegrammen in morse ontvangen en verzonden.

„In de jaren zestig handelden we nog 300 000 morse-telegrammen per jaar af. De komende jaren zal het aanbod langzaam afnemen. We hebben nu nog twintig mensen in dienst die met de seinsleutel om kunnen gaan,” vertelt woordvoerder H. J. Spuls van Scheveningen-Radio.

Jan. 1992.

Dit artikel bracht me het verhaal over Jan Spaarrebom in herinnering (jg. 2, afl. 2, blz. 59)

Lichtschip

Het hoogtepunt van de communicatie door morse was in de jaren dertig en vlak na de oorlog, toen telegrafisten via de korte golf de verbindingen met het toenmalige Nederlands Indië in stand hielden. En juist voor zakelijk verkeer, waarbij de woorden gewogen werden, bleef de morse lange tijd betrouwbaarder dan gesproken radioverkeer over lange afstand.

De eerste reddingsoperatie via de piepende punten en strepen vond zo'n negentig jaar geleden plaats. Een Brits lichtschip had destijds de primeur. De marconist van de East Goodwin seinde draadloos naar een vuurtoren de vaste wal dat naast zijn lichtschip een koopvaarder luid blazend op een zandbank vast zat. Die kon vervolgens op tijd worden vlotgesleept.

DE GRONINGSE TAK V

Tot goed begrip van de toestanden rond het jaar 1800 wil ik enkele historische feiten in herinnering brengen, omdat die voor de familiegeschiedenis medebepalend zijn geweest. (Zie laatste alinea van deel IV, jrg. 2, afl. 2, blz. 57)

Tijdens het laatste decennium van de 18de eeuw voerde Frankrijk tegen veel landen (er bestonden toen meer staten en staatjes dan nu) oorlog, waarbij Napoleon Bonaparte een grote rol speelde, toen nog als legeraanvoerder. Frankrijk vocht ook tegen Engeland: een oorlog die zich grotendeels op zee afspeelde. Behalve zeer veel overwinningen boekten de Fransen ook nederlagen. Op 1 augustus 1798 bijv. werd de Franse vloot bij Aboekir (Egypte) door de Britse (onder Nelson) verslagen. Frankrijks vijanden schepten nu weer moed en verbonden zich tot de Tweede Coalitie (voorjaar 1799). De oorlog tegen deze coalitie verliep aanvankelijk slecht voor de Fransen, maar in het najaar was het directe gevaar voor hen reeds geweken, vooral door de onenigheden tussen de Oostenrijkse en Russische regeringen, die deel uitmaakten van de coalitie.

In 1801 werd aan de Deense vloot (de Deense koning had de zijde van Napoleon gekozen) bij Kopenhagen door de Britten zware schade toegebracht. In maart 1802 had Napoleon het geluk (aldus de W.P. encyclopedie!) met Engeland vrede te kunnen sluiten. Dat geluk bestond hieruit dat deze heel kort durende vrede aan Napoleon de gelegenheid bood zich door een volksstemming tot "consul voor het leven" te laten uitroepen en zichzelf op 2 december 1804 in de Notre Dame de keizerskroon op het hoofd te zetten.

Met Engeland was reeds in 1803 opnieuw een verbitterde worsteling ontstaan. In 1804 kwam de Engelse staatsman William Pitt jr (weer) aan het bewind en bewerkte de totstandkoming van (wederom) een grote coalitie tegen Napoleon. (Deze William Pitt jr. was mijns inziens een zeer opmerkelijk man, vooral om de volgende reden: hij proclameerde in 1801 terwille van de Unie van Ierland met Groot-Brittannië een gelijkstelling van de katholieken met de protestanten. Helaas moest hij in datzelfde jaar ontslag nemen omdat Koning George III hier niets van wilde weten. Het lijkt mij niet ondenkbaar dat tot op de dag van heden Britten en Ieren anders "tegenover elkaar" zouden hebben gestaan, wanneer Pitt jr. zijn zin had gekregen.) Mede als gevolg van deze laatste coalitie vond 21 oktober 1805 de zeeslag bij Trafalgar plaats, waarin de gecombineerde Frans-Spaanse vloot door de Engelse (weer onder Nelson) werd vernietigd. Nelson sneuvelde, maar de zeeheerschappij kwam hiermee voor ruim een eeuw in Engelse handen. "Trafalgar" was voor Napoleon aanleiding tot uitvaardiging van het Continentaal Stelsel (21 november 1806), dat alle handel met Engeland verbood en waartoe hij geleidelijk ook al zijn vazalstaten en bondgenoten noodzaakte. Engeland werd hierdoor tot op de rand van de ondergang gebracht. Maar ook voor de zeevaarders op het Continent (w.o. de Veenkoloniale schippers) brak vanaf 1806 een heel moeilijke tijd aan. Velen van hen gingen "onder vreemde vlag" varen of smokkelen om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien.

Wat betreft onze vaderlandse geschiedenis nog het volgende:

In 1793 trokken de Fransen onder de leuze "Vrijheid, gelijkheid en broederschap" de Zuidelijke Nederlanden binnen (waarop William Pitt jr., ondanks zijn sympathie voor de Franse Revolutie (1789), fel reageerde). In 1795 drongen zij door tot het Noorden en maakten een eind aan het stadhouderlijk bewind van de Republiek der Verenigde Nederlanden. Van 1795 tot 1806 werd deze de Bataafse Republiek en vervolgens van 1806 tot de inlijving bij Frankrijk in 1810 het Koninkrijk Holland, met Lodewijk Napoleon, een broer van Napoleon, als koning. Aanvankelijk werden de Fransen door een groot deel van ons volk beschouwd als bevrijders; ons nationaal bewustzijn was toen nog niet zo sterk als dat van de Britten. Toen in februari 1795 in Groningen 2000 man infanterie en cavalerie arriveerde, kwamen er ook troepen naar Pekela. Omdat men nog niet bevroedde dat in latere jaren door Napoleon een waar schrikbewind zou worden gevoerd, werden zij met blijdschap begroet. Men danste en sprong rond een met linten en strikken versierde "vrijheidsboom", evenals elders. De mensen waren zo blij omdat onder leiding van Napoleon - toen de meest populaire man bij vrijzinnig Europa - het Burgerlijk Wetboek tot stand kwam, waarmee één belofte der revolutie werd ingelost: **gelijkheid** voor de wet.

De toekomst zou leren in hoeverre er sprake zou zijn van vrijheid en broederschap.

Nu kom ik terug op de familiegeschiedenis van de Groningse tak. In de voorlaatste aflevering van ons blad (blz. 57) heb ik al vermeld dat mijn bet-bet-overgrootouders: Harmen Eyes Sparreboom (capteyn ter Oostinjevaarder) en zijn vrouw Aaltje Egberts Sterenborg (eerder weduwe van Rubertus Borger van Wenen) twee zoons gehad hebben. De oudste daarvan: Eye Sybrand Harms Sparreboom (ged. 8-5-1799) is waarschijnlijk jong gestorven, een veronderstelling gebaseerd op het feit dat in Pekela over de periode 1800 tot 1808 maar zeer weinig bekend is (de oudste gegevens in de gemeenteadministratie dateren nl. van 1808), terwijl na 1808 nergens iets over hem terug te vinden is (ook Jan en Miep, en Jacob Harders, die alles wat denkbaar is, afgestroopt hebben, zijn niets tegengekomen).

Over de tweede (en laatste) zoon, **Siebrand Harms Sparreboom** (geb. 15-11-1806, overl. 2-10-1877) is gelukkig meer bekend. Zonder hem zou de Groningse tak destijds al zijn uitgestorven. Hij moet zijn verwekt in de periode tussen "Trafalgar" en de invoering van het Continentaal Stelsel. Het is begrijpelijk dat hij - na de ervaringen van zijn vader, zijn grootvader en zijn oom Teeke op zee - er de voorkeur aan gaf aan wal te blijven, temeer omdat hij in de gunstige positie verkeerde dat hij de door zijn vader en andere zeevaarders aangevoerde koloniale waren kon gaan verhandelen en vermoedelijk werd hij daarom drogist. Hij moet daarvoor een examen hebben afgelegd dat de bevoegdheid verleende onbewerkte geneesmiddelen, speciaal drogerijen en ruwe chemicaliën te verkopen (geregeld bij de wet van 1818). De toenmalige drogist was in hoofdzaak groothandelaar en leverde vooral aan apothekers. (na 1865 werd het examen voor drogist niet meer afgenomen.) Op 4-6-1829 trouwde Siebrand Harms Sparreboom te Veendam met Harmanna Daniëls Venema (geb./ged. N.H. op 10/21-6-1807, overl. Nieuwe-Pekela 31-3-1893). Uit dit huwelijk kwamen 5 kinderen voort:

mijn overgrootvader **Herman Jan**, geb. Nieuwe Pekela 17-12-1830, overl. aldaar 16-11-1895;
Cornella, geb. 17-5-1836;

Daniël, geb. 31-12-1839. Goudwerker-juwelier, meesterteken D 54 nr. 2514. Overl. Nwe-Pekela na 1908. Uit zijn huwelijk (tr. Veendam 15-8-1895) met Alida H. Dijkhuis, (geb. ca. 7-4-1847, overl. 31-10-1908) kwamen geen nakomelingen voort;

Egbert, geb. 3-5-1844, drogist, trouwde 17-6-1869 Hebbeltje de Groot (geb. Nwe-Pekela 4-10-1844, overl. 12-8-1928), raadslid gem. Nwe-Pekela tot na zijn 25-jarig jubileum in 1907. Huwelijk eveneens kinderloos;

Alida, geb. Nwe-Pekela 24-11-1846.

De oudste zoon, mijn overgrootvader, Herman Jan Sparreboom, nam de handel van zijn vader over en was dus ook drogist-koopman. Hij trouwde (Veendam 7-5-1856) met Marchien Zuiderweg (geb. Zuidwending 10-3-1832, overl. Nwe-Pekela 18-12-1902) en zij kregen 10 kinderen, die ik hier niet allen zal noemen, omdat 7 ervan op zeer jonge leeftijd zijn gestorven. De 3 overlevenden waren: mijn grootvader **Siebrandus**, geb. Oude-Pekela 19-5-1857, overl. Nwe-Pekela 30-8-1922;

Herman Jan, geb. 28-2-1867, overl. 10-8-1951;

Janna, geb. Nwe-Pekela 1-2-1869, overl. Assen 24-6-1939.

In een volgende aflevering hoop ik mijn relaas - te beginnen met mijn grootvader - te kunnen voortzetten.

Sieb Sparreboom, Gieten.

'Geen gegevens
burgerlijke stand publiceren'

Van een onzer
verslaggevers

ALBLASSERWAARD

— Het publiceren van gegevens uit de burgerlijke stand is binnenkort definitief verleden tijd.

Op grond van de Wet Persoonsregistraties en de toekomstige GBA-wet (Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens) wordt het de gemeenten verboden gegevens over geboorten, huwelijken en overlijden te

verstrekken.

De wetgever beoogt met die maatregel een bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de individuele burger.

De huidige normen hielden voor de gemeenten al beperkingen in. Anders dan met toestemming van betrokkenen mochten geen gegevens worden verstrekt. Voor veel gemeenten was dat destijds al aanleiding om in het kader van de privacy er helemaal een

punt achter te zetten.

Vooruitlopend op de komende en eerdergenoemde GBA-wet doet de gemeente Slidrecht dat nu ook. Zij heeft daartoe de privacyverordening aangepast.

Uit de bevolkingsadministratie zullen voortaan alleen nog gegevens worden verstrekt als die nodig zijn in verband met de uitvoering van een algemeen verbindend voorschrift. Daartoe moet

dan een verzoek worden ingediend en leges worden betaald.

De gemeente Papendrecht gaat voorlopig en zo lang als mogelijk is door met het verstrekken van gegevens uit de burgerlijke stand, maar uitsluitend met toestemming van betrokkenen.

D.M. van der Gugten, hoofd van de afdeling Burgerzaken, verwacht dat daar in de loop van het komend jaar een ein-

de aan komt, omdat alle gemeenten zich moeten richten naar de nieuwe GBA-wet. Het niet naleven van de daarin vastgelegde voorschriften kan de gemeenten in problemen brengen. „Maar op dit moment zijn we nog niet zover. De gegevens zoals wij die tot nu toe verstrekken zijn in overeenstemming met de geldende voorschriften. Als die worden aangescherpt, zullen ook wij ons daar naar richten.”

„Beveiliging gaat zo ver dat zelfs bewakers er niet in mogen” Jan '92

Archievenopslag groeit onstuimig

Van onze verslaggever
GERARD REIJN

AMSTERDAM — Toen hij in 1987 in Amsterdam-Zuidoost begon, had hij ruimte voor 100 kilometer. Een jaar later moest hij meteen al uitbreiden tot 120 kilometer, maar daarmee was alle beschikbare ruimte wel benut. In 1989 opende hij een dependance elders in de hoofdstad, bij het station Sloterdijk, voor nog eens bijna 100 kilometer. En nu is net de bouwvergunning afgegeven voor nog eens honderd kilometer.

De groei van de archievenopslag is het enige onstuimige aspect aan de bedrijfstak. En ook aan het bedrijf Varekamp Archiven overigens, want in dit geval valt het bedrijf vrijwel samen met de bedrijfstak. Elk jaar vijftig tot honderd kilometer erbij, en de groei is er nog lang niet uit. „Archiven groeien altijd”, glundert directeur C. Vroegh van Varekamp. En vooral: de klantenkring, nu bestaande uit ruim vierhonderd bedrijven en instellingen, groeit voorlopig nog wel even door. Want het uitbesteden van het archief is een ruimtebesparende mogelijkheid die nog maar pas is ontdekt.

In 1982 begon Vroegh met zijn archievenopslag. Tot dan werkte hij bij het verhuisbedrijf Varekamp, die zo af en toe ook eens archiven moest verhuizen en (tijdelijk) opslaan. Vroegh: „Ik was op zoek naar een nieuwe activiteit, en dit leek wel wat”. De eerste opslag realiseerde hij in een gebouw bij de Amsterdamse havens, waar nu het Instituut Sociale Geschiedenis zijn archiven bewaart.

„Die eerste jaren moest ik als een missionaris de bedrijven langs”, vertelt Vroegh. Niemand was nog op het idee gekomen om zijn archief de deur uit te doen, dus hij had heel wat uit te leggen. Maar bij stukjes en beetjes wist hij klanten over de brug te krijgen. In 1987 had hij er zoveel dat hij het aandurfde een nieuw pand te laten bouwen.

Bij de hele onderneming werken tien mensen. Vroegh: „Het bedrijf is volledig geautomatiseerd. Af en toe wil er wel eens een klant iets raadplegen, maar in verhouding tot de kilometers archief die we hier hebben staan, is dat bijzonder weinig.” De klant die iets in zijn archief wil nazien, kan zelf langs komen of kan even bellen. In dat laatste geval gaan de gewenste stukken over de fax of met de post mee, al naar gelang de wens van de klant. En daarna gaat Varekamp weer over tot de orde van de dag: bewaren en bewaken.

Van de investeringen gaat een derde op aan beveiliging en conditionering. Beveiliging tegen brand, inbraak en vooral tegen water. Volgens Vroegh is de kans op brand niet groot; het opengepakte papier zal nauwelijks branden. Water is veel gevaarlijker. Als het papier nat wordt, wordt het één grote pap.

De beveiliging gaat ver. Een fotograaf mag niet naar binnen, want de klanten hebben recht op privacy. Namen van de klanten worden niet genoemd. Zelfs een eigen klant komt er niet in. „Als iemand hier komt om iets in te zien, dan kan hij in een aparte ruimte het archief te zien krijgen. Wij halen de gewenste doos voor hem tevoorschijn.” Zelfs de ingehuurd bewakingsdienst komt er niet in.

Het is een comfortabele markt. Steeds meer bedrijven zien in dat ze hun dure

kantoorruimte beter kunnen benutten dan met het opslaan van archieven die toch nauwelijks meer worden geraadpleegd. Archiven moeten vaak langdurig worden bewaard, vanwege wettelijke termijnen of om andere redenen, zonder dat het regelmatig moet worden gebruikt. Uitbesteden wordt dan interessant, want veel goedkoper.

Concurrentie heeft Varekamp nauwelijks. Vroegh, zelfverzekerd: „Er zijn mensen die zeggen dat ze mijn concurrent zijn. Maar in de markt kom ik ze nauwelijks tegen. Wat ik doe is ook heel wat anders dan zomaar wat dozen op een pallet in een loods zetten.”

Vroegh heeft ook een kleine kluis gebouwd om computerbanden in op te slaan. Die moeten op een constante temperatuur worden bewaard, liefst op „gebruikstemperatuur”. Veel vraag naar deze faciliteit is er niet. Vroegh: „De informatiedragers worden steeds kleiner. Deze cel is groot genoeg om alle chips van de wereld in op te bergen.” Maar de cel komt wel van pas voor andere doeleinden. Steeds meer muziekmaatschappijen komen er achter dat ze met hun originele opnamemateriaal bijzonder voorzichtig moeten zijn. Na twintig jaar kun je een stuk muziek altijd weer opnieuw uitbrengen, maar dan moeten de banden nog goed zijn. Hetzelfde geldt voor video-banden. Vroegh is net begonnen om deze markt te betreden.

Buiten Nederland is de bedrijfstak ook niet erg ontwikkeld, met uitzondering van de Verenigde Staten en Engeland. Maar Vroegh denkt er voorlopig niet aan de markt over de grens te betreden. Voor de komende jaren is er in Nederland zelf nog genoeg ruimte voor groei.

EEN DUBBELE NAAM IN DE FAMILIE

Een achternaam hebben lijkt 't simpelste wat een mens toebedeeld kan worden: zodra hij geboren is, heeft hij een naam. Maar dat is niet waar, niet bij hooggeborenen en niet bij "ons soort mensen".

Wat de adel betreft, hing de naam waarmee in 't bijzonder de mannen aangesproken dienden te worden, vroeger af van de bezittingen die ze in leen kregen of erfden. Zo was er eens een Duitse graaf van Laurenburg, wiens zoons in de buurt van een plaatsje Nassau een slot bouwden en zich toen graven van Nassau noemden. Eén van hen bouwde in 1240 het slot Dillenburg. In 1403 kreeg een van de nazaten, Engelbert van Nassau door zijn huwelijk de titel Heer van Breda erbij. En in 1544 erfde ene Willem van Nassau het Prinsdom Oranje; sindsdien heten zijn mannelijke nazaten prins van Oranje, maar de dochters bleven officieel gravin van Nassau heten, hoewel ze meestal "mademoiselle d'Orange" werden genoemd. De titel prinses van Oranje-Nassau kregen de dochters met het koningschap van Willem I in de 19de eeuw. De werkelijkheid leverde nog heel wat meer titels, zodat het wel noodzakelijk was in bijv. de huwelijksafkondiging van prinses Juliana en prins Bernhard alleen te vermelden: Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden, Prinses van Oranje Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enzovoorts, enzovoorts. (19 december 1936) Ons Koninklijk Huis is dus voortgekomen uit de tak Oranje-Nassau. De broer van Willem de Zwijger, Jan de Oude, werd de stamvader van de tak Nassau-Dillenburg.

Zo gaan we naar de dubbele namen toe, die bij de adel verband hielden met het verschil in erfgoed: De Vos van Steenwijk, Bichon van IJsselmonde, Tets van Goudriaan, Tets van Amerongen, Tets van Goidschalxoord. De meeste dubbele namen vinden we echter tot onze verbazing bij "gewone" burgers. Ze zijn in de 19de en 20ste eeuw ontstaan en wel meestal door samenvoeging van twee bestaande familienamen. Voor een dergelijke naamstoevoeging zijn door het ministerie van justitie richtlijnen gegeven. Zo kan bijv. 'de' familienaam van de moeder, die anders zou uitsterven, toegevoegd worden: De Gaay Fortman, Rinnooy Kan, Welle Donker. Ook hier kan de naam van de plek van herkomst aan de familienaam gekoppeld worden: Blussé van Oud-Alblas, De Roo van Westmaas. Namen als Klein Nibbelink, Groot Wassink zijn geen dubbele namen, maar duiden op de omvang van het landgoed waar de familie ooit vandaan kwam. Boerderijen met dergelijke namen vinden we nog volop in De Achterhoek en Overijssel.

Iets anders is een mogelijkheid tot naamswijziging voor onwettige kinderen, die volgens de wet de naam van de (ongehuwde) moeder krijgen, tenzij ze door de vader of stiefvader worden erkend en dan diens naam krijgen. Ditzelfde is mogelijk voor geadopteerde kinderen. Deze laatste mogelijkheid nu heeft in onze familie de dubbele naam **Clements Sparreboom** opgeleverd.

geboorteakte van Wijnand Clements.
J.M. Zevenhuizen was verloskundige van de kraamkliniek aan de Benegouwenlaan.

Heden *negenen en twintig April* *negentienhonderd een en twintig*
 N^o. *30-* verscheen voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand van Rotterdam: *Johanna*
Marie Levenhuijzen -
 oud *zeven en twintig* jaren, *zonder beroep*
 wonende *alhier*, die verklaarde, dat op *zeven en twintig*
April *dezes jaars*, des *even middags te negen* uur, *alhier*,
Glengouwe is geboren een kind van het *mannelijk* geslacht, uit
Stellaant *Geertruyde Clements* dienstbode, wonende *alhier*
 welk kind zal genaamd worden: *Wijnand*.
 Gedaan in tegenwoordigheid van *Jan Gerrit Mavensboer*
 oud *veertig* jaren, *gegoede*
 wonende *alhier* en van *Isaak Abraham*
 oud *veertig* jaren,
 wonende *alhier*.
 Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.
H. M. Levenhuijzen *J. Mavensboer*
W. J. M. M. M. *W. J. M. M.*

Uit de droge letters van deze akte kunnen we een alledaags, klein drama lezen, van een jong meisje dat dienstbode wordt in een goeude familie, zwanger raakt van een zoon des huizes en haar nog ongebooren kind afstaat aan pleegouders - wat kon ze anders, bommoeders bestonden nog niet eens in de geest van die tijd! Maar Wijnand wordt door zijn pleegouders - een echtpaar Sparreboom - als een eigen kind opgenomen en vrij spoedig richt het echtpaar zich volgens de regels van de wet tot de koningin: op 16 september 1924 mag Wijnand volgens Koninklijk Besluit Clements Sparreboom heten.

Niet alleen voelde Wijnand zich steeds meer een Sparreboom, hij tekende zelfs met alleen die naam, tot verbazing van hen die hem blauw bloed in zijn aderen toedichtten dankzij zijn "dubbele" naam, tot ongenoegen van anderen die deze handtekening als "vals" bestempelden. Toen hij op de leeftijd kwam dat hij als mondig persoon met officiële instanties te maken kreeg, voor zijn huwelijk bijvoorbeeld, bleek die dubbele naam telkens voor ambtelijke moeilijkheden te zorgen. In 1946 werd zijn eerste kind geboren en bij deze gelegenheid wilde hij de naam Clements laten verwijderen; hij deed hiertoe een verzoek aan de koningin. Voor deze naamswijziging was de toestemming nodig van de leden van deze tak Sparreboom. En ja, één Sparreboom weigerde, met het oog op een erfenis van f 13,80, zodat Wijnand Clements Sparreboom van de minister van justitie de afwijzing van zijn verzoek kreeg thuisgestuurd.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

1e Afdeling A.

So. 15/2

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

Gezien de op hem vanwege de Koningin verstrekte last betrekkelijk een verzoekschrift van Wijnand Clements Sparreboom, wonende te Rotterdam, Z., Weipad no. 12, ter bekoming van vergunning tot het veranderen van zijn geslachtsnaam "Clements Sparreboom", in die van "S p a r r e b o o m";

Gelet op artikel 63 van het Burgerlijk Wetboek;

Geeft adressant, onder terugzending van de overgelegde stukken te kennen:
dat geen voldoende termen aanwezig zijn bevonden tot inwilliging van het verzoek.

's-Gravenhage, 2 April 1948.

De Minister voornoemd,
Namens de Minister,
De Secretaris-Generaal,

B. H. Kazemier

l. S. G.
(B. H. Kazemier).

Ach, de scherpe kanten slijten en de drie geslachten Clements Sparreboom leven in vrede met hun naam: Wijnand en zijn vrouw kregen vier kinderen, waarvan twee zoons, de naam leeft voort. Eén van zijn zoons heeft twee geadopteerde kinderen, de geschiedenis herhaalt zich, nee, gelukkig niet, in onze tijd denken we heel wat ruimer over "familiebanden" en "bloedverwantschap". Hoewel..... maar daar gaat 't nu niet over.

De betreffende Sparreboomtak moet nog in onze genealogie aan de beurt komen; U zult daar ook de Clements Sparrebomen tegenkomen, want voor de genealogie (en de wet) zijn eigen en geadopteerde kinderen gelijkgesteld. Dat een dergelijk gebeuren een familie/gezin toch diep kan beroeren, mag misschien blijken uit de adoptie van twee kinderen door de zoon van Wijnand, Paul, en diens vrouw. Ook is Paul Clements Sparreboom bestuurslid van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NPV).

F.J.S.

VAN STERVEN, BEGRAVEN EN ROUWEN IN NEDERLAND, IV SLOT.

Altijd en overal heeft men er behoefte aan gehad rouw te tonen in het uiterlijk. In veel culturen werd en wordt daarvoor de kleur wit gebruikt, ook in het christelijke westen van de vroege middeleeuwen. (1) Wit is de kleur van zuiverheid en reinheid. Onder invloed van de monniken werd zwart de rouwkleur, als teken van zondigheid en verlatenheid van de ziel. Er ontstond een tot in details geregelde manier van rouwdragen, die zich vooral richtte op de periode tijdens de begrafenis.

De 19de eeuw bracht een overdaad aan rouwkleding, die de mode op de voet volgde. Zoals altijd in de geschiedenis was de rouwkleding voor vrouwen het meest uitgesproken. De etiquette schreef een steeds langere rouwperiode voor, zodat oudere dames vaak niet meer uit de rouw kwamen omdat er telkens iemand stierf. Het gevolg was dat tot ver in de 20ste eeuw zwart als vanzelfsprekend de gepaste kleur voor kleding voor oudere dames werd. In de streekkleding lag dit anders. Niet alleen waren wit en andere kleuren zoals blauw en rood daar vanouds rouwkleuren, maar ook hadden zich op het platteland allerlei gebruiken weten te handhaven. Zeer geschikt voor rouwsieraden waren granaten en parels. Omstreeks 1850 werd git in stads- en streekdracht bijzonder populair. Daarbij speelde het oude bijgeloof dat git het boze oog afweert ook een rol.

De oude en wijdverbreide gewoonte om iets dat deel had uitgemaakt van de overledene te bewaren, werd nieuw leven ingeblazen. Hoewel nog in de 19de eeuw tot schedeltjes gesneden tanden van dode familieleden werden gedragen als halssieraad, begon men het bewaren van nagels, tanden of zelfs botten barbaars te vinden. Dat was niet het geval met haar, dat als dierbare herinnering gold. Haar werd gevlochten of geknoopt of verwerkt tot figuurtjes, b.v. treurwilgen op albumbladen. Haar werd bewaard in ringen, broches en medaillons. In 1820 verschenen er in een damesblad (Penelope) tal van tips en voorbeelden voor het maken van zulke haarwerkjes.

De wens om de herinnering aan de overledene levend te houden, gepaard aan het eeuwenoude gebruik te bidden voor de ziel van de overledene, deed de bidprentjes verschijnen. In tegenstelling tot andere berichten van overlijden werden deze prentjes met persoonlijke gegevens van de overledene en de opwekking te bidden voor diens zieleheil overhandigd aan de aanwezigen bij de begrafenis. Bidprentjes hebben een lange voorgeschiedenis, als voorlopers kunnen devotieprenten worden beschouwd. Vanaf 1865 verschenen er foto's van de overledene op bidprentjes.

In het verlengde van de 18de-eeuwse strijd tegen het begraven in de kerk lag het 19de -eeuwse streven naar crematie. In Nederland zou crematie nog lange tijd taboe blijven. De discussie tussen voor- en tegenstanders stond bepaald niet altijd op een hoog peil. Voorstanders wezen op de verkwisting van grond bij begraven en het onsmakelijke ontbindingsproces. Tegenstanders van crematie gaven blijk van hun afschuw om het lichaam van een geliefde prijs te geven aan de vlammen, terwijl ook de behoefte aan een plaats waar men kon treuren werd gevoeld. In feite werd het pleiten voor crematie door de kerken gezien als een directe aanval op het Christendom. In 1868 werd een wetsvoorstel gedaan tot het toestaan van crematie. Pas in 1955 werd het verbranden van doden wettelijk toegestaan, al vond crematie eerder wel plaats. In 1968 volgde tenslotte gelijkstelling aan het begraven.

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

Gegevens ontleend aan: De dood onder ogen, Ruud Spruit.

(1) Wit als kleur van zuiverheid en reinheid is het symbool voor de mens, wiens ziel, gelouterd door het leven op aarde, terugkeert naar zijn oorsprong. De hel was aanvankelijk nog niet als een tijdelijke of eeuwige verblijfplaats aan de doden toegewezen.

C. DOELI

Fr. P. GROEN VENLO

MOEDER VAN SMARTEN,
TROOSTERES VAN DE BEDROEFDEN
BID VOOR ONS

Bid voor de Ziel van Zaliger
den ZeerEerw. Heer

**HERMANUS ARNOLDUS THEODORUS
HUBERTUS DE KRUIJFF,**

Pastoor te Rijswijk (Z.H.)
Geboren te Tilburg den 5den Januari 1838; na
voorzien te zijn van de H. H. Sacramenten,
overleden te Rijswijk (Z.H.) den 5den Octo-
ber 1905 en aldaar begraven den 6den
d. a. v. op het R. K. Kerkhof.

Gedenk uwe Oversten, die u het woord
Gods verkondigd hebben.

Hebr. XII: 7.

Heer, ik heb groote pijnen in mijn
lichaam geleden; maar ik heb ze om
Uwentwil met vreugde des harten verdra-
gen. II Mach. VI: 30.

Ik heb den luister van Uw huis be-
mind en de woonplaats Uwer heerlijk-
heid. Ps. XXV: 8.

En nu Heer, handel met mij naar Uw
welbehagen en gebied, dat mijne ziel
in vrede ontvangen worde. Tob. III, 6.

En er geschiede niets anders, dan dat
men den Heer, onzen God, voor mij
bidde. Judith VIII: 33.

ONZE VADER — WEES GEGROET.

Hij ruste in vrede. Amen.

Bid voor de Ziel van Zaliger

Jozina Maria Tuite-Opperman

Zij werd geboren te Goes op 17 Mei 1862.
Na voorzien te zijn van de laatste H. H. Sacra-
menten der Stervenden is zij te Rotterdam
overleden op 25 Jan. 1945. Op 30 Jan. d. a. v.
werd zij aldaar begraven op het R. K. Kerkhof
Crooswijk.

God heeft onze lieve, zorgzame Moeder van
ous weggenomen. Zij heeft ons een voorbeeld
nagelaten van groot geloof en godsvertrouwen
vol gebed en hartelijke liefde, van moederlijke
zorgzaamheid en toewijding. Daarom is zij een
Moeder, waardig om onder de goeden te leven.
Een eerekroon zijn de hooge jaren, die op de
wegen der gerechtigheid gevonden worden.
Dierbare echtgenoot; slechts korten tijd gaik
U voor. Bij Gods troon wacht ik op U. Geliefde
kinderen; mijn vreugde en mijn kroon, staat
vast in den Heer. Wat gij van mij geleerd en
ontvangen, gezien en gehoord hebt doet dat,
en de God des vredes zal met U zijn. Legt U
den plicht op dagelijks voor mij te bidden.
Eerbiedigt Uw Vader en weest Hem behulp-
zaam.

Bemint bij God en de mensen blijft hare
gedachtenis in zegening.

Onze Vader — Wees gegroet.

Dat zij ruste in vrede. Amen.

k. 1008

Wit. L. J. B. van der Vliet

Opmerking van de redactie:

Ik herinner me nog goed hoe ik vóór 1940, als ik op vakantie was in Antwerpen, mijn ogen uitkeek
naar al die zwartgesluierde vrouwen, jong en oud. In Nederland was de rouwkleding nauwelijks
opvallend. Mannen en jongens droegen, ook in Nederland, een zwarte rouwband om de linker
jasmouw.

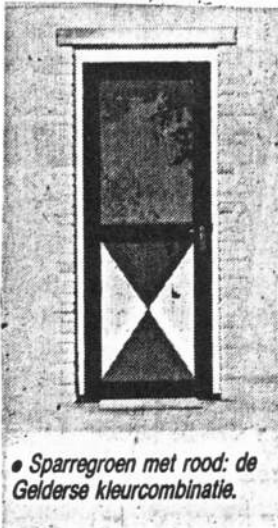

In de mei-aflevering 1918 van het chique Amerikaanse damesblad Vogue wordt uitvoerig ingegaan op de charme van rouwkleiding. Na de eerste rouw met een lange crèpe sluier tot op 't middel, kan de jonge weduwe overgaan op de lichtere rouw met een wit accentje. In deze aflevering wordt ook een werkelijk lyrisch verslag gegeven van de begrafenisprocessie van een New-Yorkse oorlogspiloot. Een vliegtuigje (in die tijd waren er nog geen jumbojets) strooide bloesems over Fifth Avenue. Toen geloofde men blijkbaar nog in "het pathos en de grandeur van de oorlog".

Ons Koninklijk Huis heeft gebroken met de mening dat bij de dood alleen zwart past. In 1934 werd Koningin Emma's begrafenisstoet in wit en zwart uitgevoerd; in datzelfde jaar overleed Prins Hendrik, de gemaal van Wilhelmina, en van 't Haagse paleis in 't Noordeinde trok een witte stoet naar de grafkelder van de Oranjes in de Nieuwe Kerk in Delft. In 1962 overleed Koningin Wilhelmina, haar begrafenis kon op het beeldscherm gevolgd worden. De lijkkoeets en de 8 paarden waren overdekt met witte kleden. Juliana en haar dochters waren in 't wit gekleed, de mannen droegen uiteraard hun uniform. Volgens Wilhelmina's wens was de preek tijdens de rouwdienst gebaseerd op de tekst van Matt. 28, vs 29: "En zie, ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld". De dood is opstanding. (Op die 8ste december was 't bitter koud, maar de roemruchte winter van '63 moest nog komen!)

F.J.S.

SPROKKELHOUT

• Sparregroen met rood: de Gelderse kleurcombinatie.

We schijnen voor behaaglijkheid te kiezen en daar hebben we in Nederland miljarden guldens voor over. Voor "het warme wonen", de vriendelijke geborgenheid onder het rieten dak, zijn nieuwe "Oud-Hollandsche" beitskleuren in de handel gebracht door slimme jongens. In de provincies zocht men de oude kleurcombinaties. Zo is er 't programma Drente met loof- en bladgroen, of Zeeland met dieprood en ivoorwit. Maar wat zal 't winnen bij 't publiek? De combinatie Gelderland met **sparregroen** en helderrood!

Rectificatie:

Jrg. 2, afl. 3, blz. 91. Ook P. Sparreboom, Meiland 60 is donateur en heeft recht op de extra gelukwens!

Rectificatie:

Jrg. 2, afl. 3, blz. 88. De foto's in de Museumkrant.... enz. zijn niet van de hand van J. Sparreboom: foutje van de krant.

Voor wie nog eens wat leesstof zoekt over genealogisch onderzoek, ook al wil of hoeft hij/zij aan dat onderzoek niet deel te nemen, kan ik een aardig boekje noemen, dat ik in de O.L.B. in Dordrecht tegenkwam, maar dat zeker ook in andere bibliotheken in 't westen van 't land te vinden zal zijn (de schrijver is werkzaam bij de Gem. Archiefdienst in Rotterdam en put zijn voorbeelden voornamelijk uit (Zuid-)Hollandse bronnen).

J.C. Okkema: Handleiding voor genealogisch onderzoek in Nederland, Weesp, Fibula-Van Dishoek, 1985.

Tijdens een bezoek aan het museum Flehite in Amersfoort (de moeite waard met een wandeling door Oud-Amersfoort) raapte ik een paar sprokkeltjes op. In 1640 blijkt ene Everard Meyster bij Amersfoort het landgoed **Nimmerdor** te hebben aangelegd, dat genoemd werd naar de toen nog altijd zeldzame sparreanaanplanting. Rouwborden werden in de vorige aflevering van ons blad besproken. In de St.Joriskerk in Amersfoort hingen er heel wat, die in 1795 - vrijheid, gelijkheid! - werden verwijderd. De 444 wapens op die borden zijn in een handschrift bewaard gebleven; daarbij bevindt zich het wapen (klimmende rode leeuw) van een familie **Sparrewoud**: weer een variant.

DE PEN OP PAPIER

Snuffelwerk, voornamelijk in de catalogi van de Nederlandse boekhandel (vroeger de Brinkman-catalogus, nu de catalogus van de CPNB) leverde enige titels op van door Sparrebomen (soms in samenwerking met anderen) geschreven en uitgegeven werken. Vóór de Tweede Wereldoorlog en teruggaande tot ca. 1880 heeft geen enkele Sparreboom iets voor publicatie bij een uitgever aangeboden, pas na 1960 komt de naam in de registers voor. De lijst is dus niet erg lang! Ik noteer in alfabetische volgorde op de eerste voornaam.

- Carla Sparreboom: Wegwezen, Rotterdam, SKVR, 1975 (dichtbundel)
- Henk Sparreboom: Code (met Lod. de Boer: Darts), uitg. t.g.v. Boekenweek-toneelmanifestatie, 1967, n.i.d. handel.
- Archeologie en planologie in de stadskern/J.W. Polderman, Herbert Sarfatij, J. Sparreboom, Amersfoort, R.O.B., 1980.
- J.W.J. Burgers en J. Sparreboom, Index van namen op de delen I en II van het Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299, Assen-Maastricht, Van Gorcum, 1988.
- Sick building: syn-droom of werkelijkheid: een onderzoek naar relaties tussen gezondheids- en klimaatbeleving en kwaliteit van de arbeid in een kantoorruimte, Pyter Brandsma, Lyanne Dijkstra, Luuk Sparreboom, Wageningen, Landb. Universiteit, 1986

- Marcus Sparreboom: Chariots in the Veda, Leiden, Brill, 1985 (memoirs of the Kern Institute no. 3, oorspr. proefschrift, 1983)
- De Amfibieën en Reptielen van Nederland België en Luxemburg, Red. Max Sparreboom, Rotterdam, A.A. Balkema, 1981. Inleiding door M. Sparreboom, Amsterdam 1980
- P. Clements Sparreboom: Pragmatisch personeelswerk voor managers/P.Cl.Sp., R. Maliepaard, Rotterdam Groenendijk: Buro voor Personele Zaken. cop. 1987

Mocht u ontdekken dat er een boektitel (of een belangrijk tijdschriftartikel) ontbreekt, dan zal ik uw opgave graag meedelen in de volgende aflevering.

F.J.S.

OPSPORING VERZOCHT

Vraag

De heer **Jos Buurman**, Dordrecht, geschiedenisstudent in Utrecht tijdens de oorlog, werd te werk gesteld in de Mauserfabriek in Berlijn, samen met **Ben Sparreboom uit Den Haag**. Hij zou 't op prijs stellen via de redactie van ons blad iets over hem te vernemen.

Familieberichten

Uit 't Rotterdams Dagblad van 27 december 1991, voor Jacob de Geus en Claudia Sparreboom, van Leendert (Pa) en Lena (Ma) Sparreboom-Oudijn.

Lieve
Claudia en Jaap
Een gelukkig nieuwjaar.
Pa en Ma
Sparreboom

R.D. 17.12.91

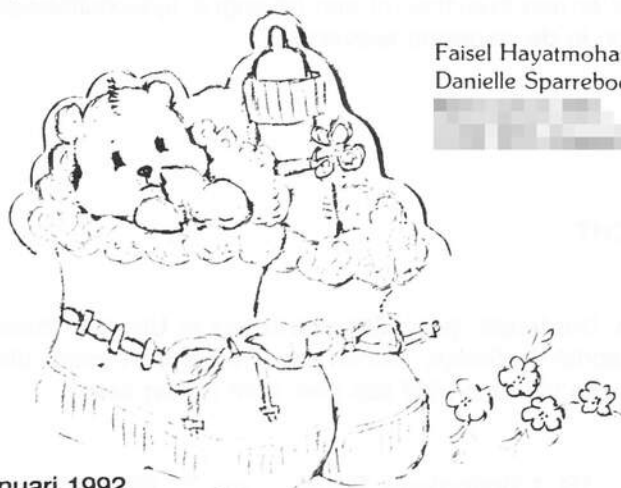
Rijksmuseum Amsterdam
Hercules Seghers (1598- na
1635) De bemoste spar
ets op een gekleurde grond

Wij zijn heel blij met de geboorte van onze dochter

Een stille wens
werd een verlangen
naar jou
een klein mens
jij hebt hoop
door geluk vervangen

Nasjara Soraya

Ze is geboren op vrijdag 10 januari om 21.43 uur
Nasjara weegt 2860 gram.

Faisel Hayatmohammed
Danielle Sparreboom

Geboren te Amsterdam 10 januari 1992

Nasjara Soraya

dochter van
Danielle Sparreboom

en Faisel Hayatmohammed

dochter van:
Willem Adriaan Sparreboom (1938 -)
zoon van:
Cornelis Sparreboom (1901--1982)
zoon van:

en Yvonne Maria Praag (1939 -)
dr. van Adriaan Praag en Ida Muis
Berendina Louisa van Leeuwen (1904)
dr. van Mijndert van Leeuwen en Berendina
Wilhelmina Veltmeyer

Fop Sparreboom (1878-1944)
zoon van:
Pieter Sparreboom (1856-1877)
zoon van:

en Anna Boer (1878-1943)
dr. van Jan Boer en Neeltje Plaisier
Maria Cornelia Vrolijk (1858-1911)
dr. van Johannes George Vrolijk en Wilhelmina Bozua

Fop Sparreboom (1828-1908)
zoon van
Pieter Sparreboom (1783-1831)
zoon van:

en Johanna Huizer (1828-1905)
dr. van Adriaantje Huizer
Plonia van Driel (1789-1864)
dr. van Adrianus van Driel en Martijntje
Roest

Maarten Sparreboom (1753-1810)
zoon van:
Pieter Sparreboom (1716-1789)
zoon van:

en Diewertje Pijl (1759-1824)
dr. Cornelis Pijl en Neeltje Leendvaar
Klaartje Huyzer (1727-1809)
dr. van Maarten Huyzer en Marijtje Siewe-
dijk

Jan Pietersz. Sparreboom (ca.1661-1735)
zoon van:

en Geertruy Hendricksdr. van Mullum (1683-
1770)
dr. van Hendrick van Mullum en Lijsbeth de
Groot

Pieter Jan Arents Sparreboom (1602-...)
zoon van:
Jan Adriaensz. (ca. 1570-...)
zoon van:
Adriaen (ca. 1540-...)

en Jannigje Roocke (...-1705)

en Haesge Pietersdr.

- XI Leentje Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-9-1890, overl. Rotterdam 26-9-1984, tr. Ridderkerk 5-7-1918 Cornelis van Pelt, geb. Rotterdam 14-4-1894, overl. Rotterdam 22-11-1946, zn. van Hermanus van Pelt en Aagje Breukhoven.
Uit dit huwelijk:
1. Wilhelmina Neeltje, geb. Rotterdam 24-10-1922.
- Xm Leentje Sparreboom, geb. Ridderkerk 7-1-1895, overl. Delft 28-7-1980, tr. Ridderkerk 30-12-1921 Albert Bergwerf, geb. Maassluis 31-3-1895, overl. Delft 5-6-1978.
Uit dit huwelijk:
1. Wilhelmina Hendrika, geb. Delft 28-5-1924.
- Xn Johannes Sparreboom, geb. Ridderkerk 10-8-1905, tr. 21-5-1930 Barbara Johanna Koen, geb. 17-7-1906.
Uit dit huwelijk:
1. Wilhelmina, geb. Rotterdam 27-2-1931, volgt XI1.
2. Jacob Gerrit, geb. Rotterdam 24-11-1935, volgt Xlm.
3. Johannes, geb. Rotterdam 13-2-1947, volgt Xln.
- XI1 Wilhelmina Sparreboom, geb. Rotterdam 27-2-1931, tr. Rotterdam 12-11-1954 Arie van der Gaarden, geb. Rotterdam 16-6-1929, bankdirecteur, zn. van Martinus van der Gaarden en Elisabeth Prins.
Uit dit huwelijk:
1. Elisabeth, geb. 's-Gravenhage 24-5-1956.
2. Johannes, geb. 's-Gravenhage 27-5-1957.
3. Martina Barbara, geb. Amsterdam 26-8-1962.
- Xlm Jacob Gerrit Sparreboom, geb. Rotterdam 24-11-1935, semi-retired, tr. Rotterdam 16-5-1958 Gerrigje Pleuntje Rietdijk, geb. Rotterdam 7-1-1935, dr. van Arie Rietdijk en Neeltje Biesheuvel.
Uit dit huwelijk:
1. John Donald, geb. Red Deer (Alberta-Canada) 19-6-1959, volgt XIIg.
2. Robert Arne, geb. Red Deer (Alberta-Canada) 20-7-1962, volgt XIIh.
3. Judith Anita, geb. Red Deer (Alberta-Canada) 2-3-1967, tr. 17-10-1987 Greg Funk, geb. Kelowna (B.C.-Canada) 14-6-1966.
4. Jaqueline Barbara, geb. Red Deer (Alberta-Canada) 2-3-1967, tr. 19-9-1987 Keith Harris, geb. Lethbridge (Alberta-Canada) 28-10-1965.
- XIIg John Donald Sparreboom, geb. Red Deer (Alberta-Canada) 19-6-1959, electrician, tr. 30-9-1978 Mirian Dawn Schatner, geb. 20-8-1959.
Uit dit huwelijk:
1. Jocelyn Dawn, geb. Kelowna (B.C.-Canada) 23-1-1980.
2. Trisha Lee, geb. Kelowna (B.C.-Canada) 1-10-1982.
- XIIh Robert Arne Sparreboom, geb. Red Deer (Alberta-Canada) 20-7-1962, manager, tr. 24-5-1986 Lisa Murden.
Uit dit huwelijk:
1. Brant, geb. Kelowna (B.C.-Canada)
2. Ty Alexander, geb. Calgary (Alberta-Canada) 27-12-1987.
- XIn Johannes Sparreboom, geb. Rotterdam 13-2-1947, onderwijzer, tr.(1) 1972 Alida Wilhelmina Huising, geb. Amsterdam 8-12-1948, dr. van Pieter Huising.
1. Trevor John, geb. Edmonton (Alberta-Canada) 4-11-1975.
2. Ryan Peter, geb. Edmonton (Alberta-Canada) 24-8-1978.
3. Renee Johanna, geb. Edmonton (Alberta-Canada) 8-5-1981.

Johannes Sparreboom tr. (2) Edmonton (Alberta-Canada) 22-7-1989 Paulette Eglante Cormier, geb. 6-9-1948, dr. van Albert Cormier en Yolanda Dubord.
- VIIIg Annigje Sparreboom, geb. Ridderkerk 28-3-1840, overl. Ridderkerk 11-1-1883, tr. Ridderkerk 7-5-1862 Jan Verhoeven, geb. Ridderkerk 31-7-1835, machinist, overl. Ridderkerk 3-5-1909, zn. van Jan Verhoeven en Florina van Driel.
Uit dit huwelijk:
1. Alida, geb. Ridderkerk ca. 1863, overl. Ridderkerk 20-2-1864.
2. Alida, geb. Ridderkerk 30-7-1867.

3. Lena, geb. Ridderkerk 5-10-1869.
 4. Jan, geb. Ridderkerk 17-12-1870.
 5. Cornelis, geb. Ridderkerk 1874, overl. Ridderkerk 7-10-1874.
 6. Wouter, geb. Ridderkerk 1875, overl. Ridderkerk 1-2-1876.
 7. Lena, geb. Ridderkerk 1876, overl. Ridderkerk 15-5-1877.
 8. Lena, geb. Ridderkerk , overl. Ridderkerk 4-3-1878.
 9. Wouter, geb. Ridderkerk 21-1-1879, overl. Ridderkerk 4-3-1879.
 10. Wouter, geb. Ridderkerk 21-6-1881, overl.
 11. Wouter, geb. Ridderkerk 1-1-1883.
- Vld Adrianus Sparreboom, geb. IJsselmonde 22-1-1749, overl. Ridderkerk 4-5-1804, tr. (1) IJsselmonde 8-5-1774 Jannigje van der Graaff, ged. IJsselmonde 18-6-1747, overl. Ridderkerk 5-11-1777, dr. van Hendrik Pietersz. van der Graaff en Zeegje Jacobsdr. Schuyer.
- Uit dit huwelijk:
1. Pieter, geb. IJsselmonde 26-11-1774, overl. IJsselmonde 4-3-1775.
 2. Pieter, geb. IJsselmonde 4-12-1775.
 3. Jan, geb. IJsselmonde -10-1777, overl. IJsselmonde 13-11-1777.
- Adrianus Sparreboom tr. (2) Ridderkerk 26-11-1780 Elisabeth Huizer, ged. Ridderkerk 20-12-1761, overl. Ridderkerk 27-6-1799, dr. van Marijtje Crijne Huizer.
- Uit dit huwelijk:
4. Pieter, ged. Ridderkerk 14-10-1781, volgt VIIg.
 5. Jan, geb. Ridderkerk 20-10-1782, overl. IJsselmonde 3-5-1808.
 6. Krijn, ged. Ridderkerk 20-6-1784, overl. Ridderkerk 3-12-1865.
 7. Cornelis, ged. Ridderkerk 1-2-1786, overl. Ridderkerk 20-8-1849.
 8. Maarten, ged. Ridderkerk 15-4-1787, volgt VIIh.
 9. Maria, ged. Ridderkerk 5-7-1789.
 10. Teunis, ged. Ridderkerk 28-8-1791.
 11. Johannes, geb. Ridderkerk 30-1-1793, volgt VIIi.
 12. Joris, geb. Ridderkerk 2-6-1794, volgt VIIj.
 13. Trijntje, geb. Ridderkerk 25-11-1796, volgt VIIk.
- VIIg Pieter Sparreboom, ged. (NH) Ridderkerk 14-10-1781, arbeider, overl. IJsselmonde 20-8-1847, tr. Ridderkerk 23-10-1806 Neeltje van der Poel, geb. Heerjansdam 9-9-1781, overl. Ridderkerk 12-4-1838, dr. van Johannes Jansz. van der Poel en Lena Janze Hogenes.
- Uit dit huwelijk:
1. Adrianus, ged. Ridderkerk 29-11-1807.
 2. Elisabeth, ged. IJsselmonde 22-4-1810, volgt VIIIh.
 3. Lena, geb. Ridderkerk 19-6-1813, volgt VIIIi.
 4. Adriana, geb. Ridderkerk 15-11-1815, overl. Ridderkerk 20-11-1870.
- VIIIh Elisabeth Sparreboom, ged. (NH) IJsselmonde 22-4-1810, overl. IJsselmonde 21-7-1881, tr. Ridderkerk 28-1-1831 Pieter Visser, ged. (NH) Ridderkerk 20-7-1806, arbeider, overl. IJsselmonde 22-1-1886, zn. van Gerrit Visser en Jaantje de Jong.
- Uit dit huwelijk:
1. Pieter, geb. Ridderkerk 3-10-1833, overl.
 2. Pieter, geb. Ridderkerk 18-10-1834, overl. Ridderkerk 6-2-1847.
 3. Adrianus, geb. Ridderkerk 28-3-1837.
 4. Neeltje, geb. Ridderkerk 7-2-1840, overl.
 5. Johannes, geb. Ridderkerk 17-6-1841.
 6. Neeltje, geb. Ridderkerk 16-8-1842, overl.
 7. Neeltje, geb. Ridderkerk 5-12-1848, overl. Ridderkerk 16-9-1849.
 8. Pietertje, geb. Ridderkerk 30-5-1851, overl. Ridderkerk 22-8-1851.
- VIIIi Lena Sparreboom, geb. Ridderkerk 19-6-1813, overl. Ridderkerk 5-6-1836, tr. Ridderkerk 6-3-1835 Leendert Lagendijk, ged. (NH) Ridderkerk 10-6-1804, arbeider, zn. van Jan Lagendijk en Dirkje Oudheusden.
- Uit dit huwelijk:
1. Lena, geb. Ridderkerk 2-6-1836, overl. Ridderkerk 11-4-1837.

Busvervoer Rotterdam-Arnhem v.v.?

Zoals U elders in dit blad kunt lezen zal de eerstvolgende familiereünie plaatsvinden op 26 september 1992 in het Openluchtmuseum te Arnhem.

Hoewel het museum goed bereikbaar is per openbaar vervoer (er is een regelmatige lijndienst met het n.s.-station Arnhem) kunnen wij ons voorstellen dat U er toch de voorkeur aan geeft om met een "eigen" bus van de stichting naar de bijeenkomst te komen.

Van verschillende kanten hebben het bestuur al signalen bereikt die erop wijzen, dat daaraan behoefte bestaat.

Om hieraan tegemoet te komen is inmiddels contact opgenomen met een aantal busondernemingen.

Gezien het feit dat het grootste deel van onze donateurs in Rotterdam of omgeving woont lijkt alleen een busverbinding tussen dit gebied en het Openluchtmuseum kans van slagen te hebben. Hierbij denken wij in ieder geval aan Rotterdam-Zuidplein en Rotterdam C.S. als mogelijke opstappunten. Niet uitgesloten is echter dat ook op andere punten in Rotterdam of juist daarbuiten (te denken is bijv. aan Spijkenisse, Ridderkerk en Capelle a/d IJssel) opgestapt zal kunnen worden.

U zult begrijpen dat de beantwoording van de vraag of en zoja, tegen welke prijs e.e.a. mogelijk is, grotendeels afhankelijk is van het aantal belangstellenden.

Op dit moment lijkt de prijs per persoon uit te komen op f 20,-- tot f 30,--.

Indien U in principe belangstelling heeft kunt U dit - vrijblijvend - kenbaar maken door bijgaande bon volledig in te vullen en uiterlijk 1 juni a.s. naar de secretaris te zenden:

Carlo Sparreboom, [REDACTED]

Ondergetekende,

Naam :
Adres :
Postcode + woonplaats :

verklaart hierbij dat hij/zij in principe belangstelling heeft om op 26 september a.s. met een door de stichting gehuurde bus naar het Openluchtmuseum te gaan.

Aantal personen waarmee gereisd zal worden:.....
Gewenst opstappunt:.....

Datum : Handtekening:

verzenden in open envelop met 70 ct postzegel.

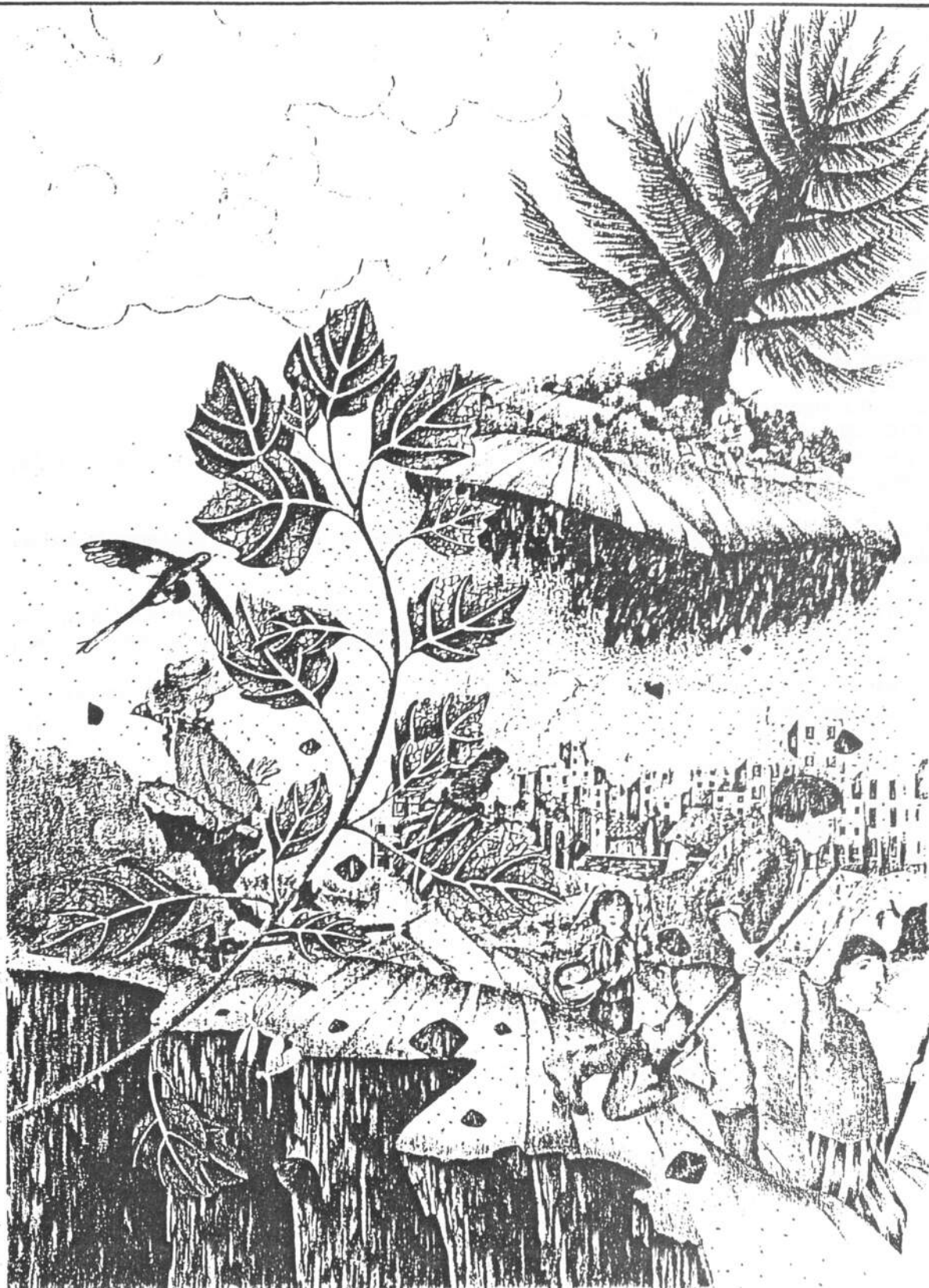
Familieblad

Sparreboom

jaargang 3, aflevering 2

augustus 1992

FamilieStichting Sparreboom
(opgericht 26 januari 1990)

Bestuur:

Voorzitter : Gerrit Sparreboom

Secretaris : Mr. Carlo Sparreboom

Penningmeester : Jaap Sparreboom

Leden : ?????

Redactie Familieblad:
Frieda Sparreboom

Genealoog Miep Sparreboom

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Dit Familieblad is het orgaan van de FamilieStichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op glonr. 2792447 t.n.v. FamilieStichting Sparreboom (voor 1992 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met de genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 5,- verzendkosten extra worden overgemaakt.

Illustratie titelblad uit De Vliegende Spar, d. K.Kitamura en S.Heilporn, uitg. Nord-Süd Verlag, Gossau, Zürich u. Hamburg, 1987.

VERKLARING VAN DE KASCOMMISSIE

De ondergetekenden,

Mevrouw G.D. Sparreboom, wonende te Vlaardingen

De heer G.M. Sparreboom, wonende te Schiedam

De heer C.A. Sparreboom, wonende te Gouda

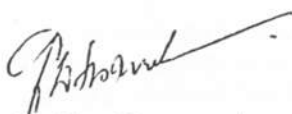
samen vormende de Kascommissie als benoemd op de jaarlijkse reunie van de Familiestichting Sparreboom in oktober 1991 te Barendrecht

verklaren,

dat zij de financiële bescheiden van de Stichting Familienstichting Sparreboom over de perioden 1-1-1990 t/m 31-12-1990 en 1-1-91 t/m 31-12-1991 hebben ingezien en gecontroleerd, en dat de door de penningmeester opgestelde financiële verantwoording daarmee geheel in overeenstemming is.

Delft, 8 april 1992

Handtekeningen:

G.D. Sparreboom

G.M. Sparreboom

C.A. Sparreboom

BETALING DONATIES 1992

In het decembernummer van 1991 hebben wij een acceptgirokaart bijgesloten met het verzoek daarmee uw donatie voor 1992 aan ons over te maken.

Omdat enkele van u eind juli aan dit verzoek nog geen gevolg hebben gegeven, is aan hen een z.g. "herinnerings"-acceptgirokaart toegezonden.

Onze buitenlandse donateurs kunnen, voor zover hun bijdrage nog niet is overgemaakt, hun donatie op de door hen gebruikelijke wijze aan ons toezenden.

Jaap Sparreboom, penningmeester

Leendert Sparreboomstraat.

In Rotterdam-IJsselmonde, wijk Zomerland, is een straat genoemd naar een familielid. Onze secretaris en een zoon van onze genealogen kijken dagelijks naar zijn naambordje! Wie is deze Leendert?

In de eerste aflevering van ons familieblad op bladzijde 11 staat onder volgnummer IVA vermeld **Leendert Sparreboom**, geb. IJsselmonde ca. 1638, overl. IJsselmonde 5-10-1702, zoon van Aryen Jan Ariensz. Sparreboom en Truytgen Leenderse Ayswager. Beroep: landbouwer. Hij was heemraad van Oost-IJsselmonde van 1681 tot 1687, daarna in 1691 en 1692 en later van 1696 tot 1700.

Vanwege deze functies komt zijn naam voor in een wijk met een aantal andere bekende namen van ambachtsheren, schepenen, heemraden en schouten uit de voormalige polders Oost- en West-IJsselmonde.

Het beheer van de polder Oost-IJsselmonde was in handen van de dijkgraaf en twee hoogheemraden, een secretaris en een waardsman (is penningmeester). Hun taak was o.a. het schouwen (controleren) van de dijken die dikwijls doorbraken en dan met grote kosten moesten worden hersteld. Om dat laatste te voorkomen werd regelmatig de toestand van de dijken gecontroleerd en waar nodig werden herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

Naast dit hoge college was er een college van schout en laagheemraden, die de zorg hadden over de wateringen en de watermolens. De twee eerder genoemde hoogheemraden waren tevens laagheemraad, waardoor het totaal in dit college op 5 laagheemraden kwam.

De vader van Leendert was dus Aryen Jan Ariensz. Sparreboom, volgnummer IIIa, geb. ca. 1600. Deze werd op jeugdige leeftijd al gekozen tot laagheemraad nl. 1626 tot 1631, daarna van 1653 tot 1659; hoogheemraad van 1653 tot 1667 en dijkgraaf van 1668 tot 1679.

Leenderts zuster Elisabeth was gehuwd met Willem Ariensz. Oostdijk, deze laatste was eveneens heemraad en wel laagheemraad in 1688 en 1689, 1694 tot 1702 en hoogheemraad van 1690 tot 1706.

J. en M. Sparreboom, Rotterdam.

Kind met 140 namen

RN 24-1-1986

Of ze er zelf blij mee zal zijn is de vraag, maar Tracy Nelson uit het Engelse Chesterfield heeft 140 voornamen.

Het meisje werd op 31 december vorig jaar geboren, 25 minuten voor middernacht. Vader John en moeder Margaret vonden dat zo bijzonder, dat ze besloten hun dochter 140 namen te geven. De laatste twee zijn Zsa-zsa en Queenie, „maar we noemen haar Tracy”, meldde de vader. Tracy's zusjes en broertje hebben ieder drie namen.

Het Guinness Book of Records vermeldt de achter-achterkleinzoon van koning Carlos III van Spanje als de man met de meeste voornamen. Don Alfonso de Borbon y Borbon, die leefde van 1866 tot 1934, had er 94, waaronder verscheidene dubbele namen. Bij Tracy zijn er geen twee gelijk.

VROEGER EN NU

Van onze verslaggever

SLIKKERVEER. — Kapiteins in het leger der ongenoemden komen slechts zelden in het nieuws: misschien éénmaal in de vijftientig jaar en dan vijftien jaar later nog een keer. Dagbladkolommen hebben een beperkte lengte en de namen van 112 jubilarissen bij Boele in Bolnes vormen een Burgerlijke Stand, die wij bezwaarlijk kunnen opnemen. Maar voor één van die kapiteins maken wij een uitzondering, zoals dat Vrijdagavond ook geschiedde bij de grootscheepse uitreiking van gouden horloges.

Deze uitzondering betreft de 72-jarige scheepsbeschieter Leen Sparreboom, die zestig jaar geleden als krullenjongen bij Boele begon en die, kras en recht-op van lijf en leden van pensioenering nog niet wil weten. Als krullenjongen verdiende Leen 1¼ cent per uur, negen dubbeltjes bij een werkweek van zestig uren... Het vak leerde hij van zijn vader en van de maats en in de militaire dienst deed hij zijn lijfspreuk op: Het gehelm van prettig dienen is je best doen bij alles waartoe je wordt geroepen.

Vakonderwijs zoals wij dat tegenwoordig kennen, was omstreeks de eeuwwisseling nog onbekend, maar een deel van zijn loon zonderde Leen af om bij de geïncente-architect bouwkundig tekenen te leren. En deze kennis kwam hem later, in de crisisjaren na '31 nog te stude.

Zo ging dat vroeger....

En zo gaat dat nu: na de huldiging der jubilarissen betreden 23 jongemannen het toneel. In het bedrijf van Boele volgden zij met vrucht de cursussen van de Bemetel. Het bedrijf vraagt geschoolde krachten en samen met de Bemetel biedt het bedrijf gelegenheid om de vereiste kennis op te doen. Drie-en-twintig jeugdige bankwerkers en machinebouwers ontvingen het vakdiploma en bovendien... een spaarbrief met honderd gulden, want deze tijd vereist ook spaarzaamheid.

A.D. 11-6-1951

Uit 't archief van Miep en Jan;
genoemde Leendert is in de
genealogie terug te vinden onder
IX c, blz. 147

Hollandse kaaskop

Hoe komen Nederlanders aan hun scheldnaam „kaaskoppen”? Dit woord heeft niets met kaas zelf te maken, maar alles met de vaten waarin heel vroeger de kazen werden vervaardigd.

De kaasvaten van tegenwoordig zijn van kunststof gemaakt. Hiervoor werkte men met kaasvaten van hardhouten duigen met daaromheen een metalen hoepel. En heel vroeger gebruikte men vaten, die werden gedraaid uit wilgehout.

Dat draaien was een apart vak, dat werd uitgeoefend door zogeheten koppendraaiers. Er bestaan nog gevelstenen die aan dit oude ambacht herinneren. De koppendraaier beschikte over een met zijn voet aan te drijven draaischijf, waarop hij uit een dik stuk wilgehout in één keer een kaasvat draaide. De maat van de stam was uiteraard bepalend voor de omvang van de kop. Op elke boerderij waren van die vaten van verschillende grootte vinden.

Helm

Ze werden echter niet alleen voor de vervaardiging van kaas gebruikt. Ze konden namelijk ook uitstekend dienst doen als helm. Dat gebeurde dan ook als de boeren in opstand kwamen of in het geweer moesten komen om hun have en goed te verdedigen bij onlusten of overvallen door stropende en muitende soldaten. Er was voor elk hoofd wel een passende wilgehouten „helm” beschikbaar.

Men stopte er een doek in om het dragen van zo'n harde kaaskop wat te veraangename en men bevestigde er een leren bandje aan voor onder de kin. Soms werden de kaaskoppen nog extra beveiligd met behulp van ijzeren banden.

Een aldus uitgedost boerenleger moet er opvallende hebben uitgezien. Temeer, omdat men als wapen zeisen en hooivorken bij zich had. Aan de voeten droegen de boeren stevige klompen, waarop ze lederen schachten hadden genageld, die tot aan de knieën of zelfs hoger reikten. Die schachten waren waterdicht op de klompen bevestigd. Ook al sjouwde men dagenlang door moerassen en plassen, men hield zijn voeten droog.

Het veer gaat weer heen en weer

WATERWEG — De veerpont van het recreatieschap Midden-Delfland is weer in de vaart genomen. Voor de rest van het seizoen, tot 1 oktober, is de aantrekkelijke verbinding voor voetgangers en fietsers tussen de Noordvliet aan het einde van de Kwakelweg en het Bommeer bij de Broekpolder weer hersteld.

Het recreatieschap was al enige tijd op zoek naar een tijdelijke vervanging voor vaste pontbaas Joop Noortwijk, omdat deze herstellende is van een operatie. Vooral met het schitterende zomerweer werd de recreatieve

voorziening in het begin van het seizoen node gemist. Met de hulp van de heren Sparreboom en Vermeulen uit Schipluiden en de heer Mulder uit Delft als vrijwilligers heeft het recreatieschap de zekerheid dat de veerpont in de vaart kan blijven.

In het Pinksterweekend werd een proefvaart gehouden en volgens Ger de Reus van 'Midden Delfland' werd de boot prima in orde bevonden. „Hij loopt als een zonnetje.” Zijn roem is hem al voorbij gesnel, want velen maakten het afgelopen weekend alweer een tochtje.

De dienstregeling is in vergelijking met voorgaande jaren enigszins aangepast.

Dat betekent dat de pont vaart van dinsdag tot en met zaterdag van 11.00 tot 18.00 uur. Op zondagen is dat van 10.00 tot 18.00 uur. De tarieven zijn hetzelfde gebleven, namelijk voor voetgangers 50 cent en voor fietsers 75 cent. Fietsers met een fiets met aanhanger betalen f 1,25. De veerpont maakt ook weer als vanouds een tussenstop bij Het Jachthuis in de Foppenfolder. Onder het genot van een hapje en een drankje kan men hier genieten van het mooie uitzicht.

Misschien een idee voor een fietstochtje?

----- = fietspad

..... = fragment van lange-afstandswandeling.

DE REPUBLIKEINSE KALENDER

In de Franse Republiek werd bij decreet van 5 oktober 1793 een nieuwe kalender ingesteld, die geheel afwijkt van de huidige, de Gregoriaanse. Als eerste dag van de kalender, 1 vendémiaire I, werd 22 september 1792 gekozen, de dag van uitroeping van de Republiek.

Het jaar werd verdeeld in twaalf maanden van 30 dagen, met de namen: vendémiaire, brumaire en frimaire in de herst, nivôse, pluviôse en ventôse in de winter, germinal, floréal en prairial in de lente, messidor, thermidor en fructidor in de zomer.

Aan het eind van ieder jaar werden vijf dagen toegevoegd, in de schrikkeljaren III, VII en XI zes, de zogenaamde "jours complémentaires".

De weken werden afgeschaft, iedere maand bestond uit drie "décades" van tien dagen, genaamd: primidi, duodi, tridi, quartidi, quintidi, sextidi, septidi, octidi, nonidi en décadi. Een dag zou moeten bestaan uit 10 uur van 100 minuten, een minuut telde 100 seconden.

De namen van de maanden en dagen waren bedacht door de revolutionaire dichter Philippe Fabre d'Eglantine (1750-1794), die, toen de kalender eenmaal was ingevoerd, aan de guillotine ten offer viel.

De dagindeling in 10 uur van 100 minuten is nooit toegepast, er waren geen klokken op ingesteld en omrekenen was veel te lastig. Bij de indeling van de maand in decaden kwam de zondagviering in het gedrang; de rustdag om de tien dagen werd niet kerkelijk gevierd. Op 31 maart 1802 werden de weken in ere hersteld. Tenslotte schafte Napoleon I op 24 fructidor XIII (11 september 1805) de Republikeinse kalender weer af.

Ondertussen heeft de amateur-genealoog in verschillende officiële stukken, o.a. in de akten van de burgerlijke stand, nog steeds met deze kalender rekening te houden. In de volgende tabel kunt u de data van de Gregoriaanse kalender, die overeenkomt met die van de Franse, direct aflezen. Let daarbij op de boven de tabel vermelde jaartallen. Het jaar I zult u niet vermeld vinden, het is nooit in de praktijk gebruikt. De namen van de maanden worden vaak met kleine letter geschreven, de jaartallen altijd in Romeinse cijfers. Deze tabel is een goede hulp bij het onderzoek van de amateur-genealoog.

De Republikeinse kalender

L'an II : 22 september 1793 tot en met 21 september 1794

L'an III : 22 september 1794 tot en met 22 september 1795

L'an V : 22 september 1796 tot en met 21 september 1797

L'an VI : 22 september 1797 tot en met 21 september 1798

L'an VII: 22 september 1798 tot en met 22 september 1799

Franse datum	Vendémiaire	Brumaire	Frimaire	Nivôse	Pluviôse	Ventôse	Germinal	Floreal	Prairial	Messidor	Thermidor	Fructidor	jours complémentaires
1	22-9	22-10	21-11	21-12	20-1	19-2	21-3	20-4	20-5	19-6	19-7	18-8	17-9
2	23-9	23-10	22-11	22-12	21-1	20-2	22-3	21-4	21-5	20-6	20-7	19-8	18-9
3	24-9	24-10	23-11	23-12	22-1	21-2	23-3	22-4	22-5	21-6	21-7	20-8	19-9
4	25-9	25-10	24-11	24-12	23-1	22-2	24-3	23-4	23-5	22-6	22-7	21-8	20-9
5	26-9	26-10	25-11	25-12	24-1	23-2	25-3	24-4	24-5	23-6	23-7	22-8	21-9
6	27-9	27-10	26-11	26-12	25-1	24-2	26-3	25-4	25-5	24-6	24-7	23-8	(22-9) ¹⁾
7	28-9	28-10	27-11	27-12	26-1	25-2	27-3	26-4	26-5	25-6	25-7	24-8	
8	29-9	29-10	28-11	28-12	27-1	26-2	28-3	27-4	27-5	26-6	26-7	25-8	
9	30-9	30-10	29-11	29-12	28-1	27-2	29-3	28-4	28-5	27-6	27-7	26-8	
10	1-10	31-10	30-11	30-12	29-1	28-2	30-3	29-4	29-5	28-6	28-7	27-8	
11	2-10	1-11	1-12	31-12	30-1	1-3	31-3	30-4	30-5	29-6	29-7	28-8	
12	3-10	2-11	2-12	1-1	31-1	2-3	1-4	1-5	31-5	30-6	30-7	29-8	
13	4-10	3-11	3-12	2-1	1-2	3-3	2-4	2-5	1-6	1-7	31-7	30-8	
14	5-10	4-11	4-12	3-1	2-2	4-3	3-4	3-5	2-6	2-7	1-8	31-8	
15	6-10	5-11	5-12	4-1	3-2	5-3	4-4	4-5	3-6	3-7	2-8	1-9	
16	7-10	6-11	6-12	5-1	4-2	6-3	5-4	5-5	4-6	4-7	3-8	2-9	
17	8-10	7-11	7-12	6-1	5-2	7-3	6-4	6-5	5-6	5-7	4-8	3-9	
18	9-10	8-11	8-12	7-1	6-2	8-3	7-4	7-5	6-6	6-7	5-8	4-9	
19	10-10	9-11	9-12	8-1	7-2	9-3	8-4	8-5	7-6	7-7	6-8	5-9	
20	11-10	10-11	10-12	9-1	8-2	10-3	9-4	9-5	8-6	8-7	7-8	6-9	
21	12-10	11-11	11-12	10-1	9-2	11-3	10-4	10-5	9-6	9-7	8-8	7-9	
22	13-10	12-11	12-12	11-1	10-2	12-3	11-4	11-5	10-6	10-7	9-8	8-9	
23	14-10	13-11	13-12	12-1	11-2	13-3	12-4	12-5	11-6	11-7	10-8	9-9	
24	15-10	14-11	14-12	13-1	12-2	14-3	13-4	13-5	12-6	12-7	11-8	10-9	
25	16-10	15-11	15-12	14-1	13-2	15-3	14-4	14-5	13-6	13-7	12-8	11-9	
26	17-10	16-11	16-12	15-1	14-2	16-3	15-4	15-5	14-6	14-7	13-8	12-9	
27	18-10	17-11	17-12	16-1	15-2	17-3	16-4	16-5	15-6	15-7	14-8	13-9	
28	19-10	18-11	18-12	17-1	16-2	18-3	17-4	17-5	16-6	16-7	15-8	14-9	
29	20-10	19-11	19-12	18-1	17-2	19-3	18-4	18-5	17-6	17-7	16-8	15-9	
30	21-10	20-11	20-12	19-1	18-2	20-3	19-4	19-5	18-6	18-7	17-8	16-9	

¹⁾ alleen in de schrikkeljaren III en VII

Zo werd de beruchte Robespierre op de 10de Thermidor van het jaar III, oftewel op 28 juli 1794, guillotineerd en werd Napoleon tot keizer gezalfd (de kroon opzetten deed-ie zelf) op 2 december 1804, oftewel 12 frimaire van het jaar XII.

Nuttiger dan dit was de eenheid van maat en gewicht, die in 1793 werd ingevoerd. De eenheid van gewicht (juister massa) is 1 kilogram, en de eenheid van maat is de meter. De standaardkilogram en -meter, uit platina bestaande, worden in Parijs bewaard, maar zijn sindsdien enkele malen door nauwkeuriger standaardmaten vervangen.

We moeten er ons waarschijnlijk niet over verwonderen dat de grootste vijand van Frankrijk, Engeland, dat tenslotte Napoleon bij Waterloo definitief versloeg, tot voor kort niets te maken wilde hebben met de bijna wereldwijd aanvaarde (Franse) standaardmaten!

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

Opm. In het Belastingmuseum te Rotterdam is een kwitantie te zien die vermeldt dat iemand op 12 frimaire van het jaar 12 der Republiek de belasting voor deuren en vensters van zijn huis heeft voldaan; een andere vermeldt dat op 8 louwmaand 1811 de belasting op haarpoeder (voor pruiken) is betaald; nu zijn we dus weer terug bij de oorspronkelijke, Germaanse, naam.

F.J.S.

NAWOORD BIJ DE OORSPRONG VAN DE HERALDIEK.

Waarom vond ik de artikelen over heraldiek van Marian van der Hoofd zo leuk? Natuurlijk om wat erin verteld werd over het onderwerp. Maar er is nog iets bijgekomen. Sindsdien kijk ik overal naar wat er in onze tijd, om ons heen, met "heraldiek" gedaan wordt. Wat zijn de jongste broertjes en zusjes van deze onverwoestbare familie?

We hebben al in het eerste artikel gelezen dat heraldische wapens door kleuren en figuren nuttig waren als onderscheidingsobjecten. Hoeveel te meer hebben we nu behoefte aan zulke tekens, nu 't om ons heen krioelt van mensen, bedrijven, instituten enz. die ons tot aandacht willen dwingen! Heraldiek aan 't uitsterven? Kom nou! Ik zal u hier een aantal voorbeelden laten zien van "huisstijlen", zoals we dat tegenwoordig noemen: logo's, beeldmerken, wapens, die zowel teruggrijpen op oudere wapens, als bedacht zijn door hypermoderne designers.

• Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer

• Financiën

• Binnenlandse zaken

• Verkeer en Waterstaat

provincie groningen

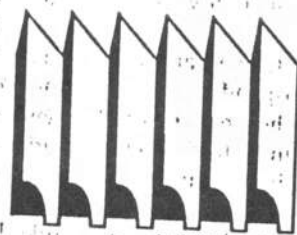
PROVINCIE

Noord-Holland

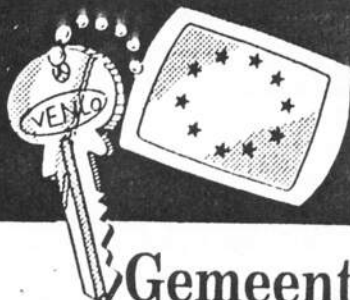
Dienst
Milieu en Water

Provincie Zeeland

gemeente zwolle

Gemeente Venlo

De veranderingen gaan snel.
Uiterst strategisch gelegen op het snijvlak van Internationale
verkeersaders profileert Venlo zich als toonaangevend, logistiek centrum

Gemeente
Spijkenisse

KLM cityhopper

vrije Universiteit amsterdam

Leidse
Universiteit

1992 Olymp. winterspelen

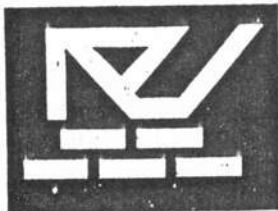
CITROËN

SUBARU.

De ministeries voor Volkshuisvesting enz., van Financiën en Binnenlandse Zaken tonen een echt logo: een beeldmerk bestaande uit letters; de mooiste logo's beelden met die letters iets van de betekenis van de naam uit (zie ik belastingformulieren in de F van Financiën?). Verkeer en Waterstaat beeldt aarde, water en lucht in "bewegende" vlakken uit. Hieronder nog enkele logo's.

F.J.S.

**BOUW- EN AANNE-
MINGSBEDRIJF BV
RADIX & VEERMAN**

**Diners Club
International**

Apeldoorn

Kon.
Wilhelminaschool
voor Chr. MAVO
Jachtlaan 234a
7312 GR Apeldoorn
Telefoon 055-553957

BUREAU REUZER

*Advies, werving en selectie
van hoger management*

TOTAALONDERHOUD

MENS-ZEIST SCHILDERWERKEN EN GEVELONDERHOUD B.V.

MENS-ZEIST GROOT ONDERHOUD EN ISOLATIEWERKEN B.V.

MENS-ZEIST BETONRENOVATIE EN AFDICHTINGSTECHNIEK B.V.

W• zeggen het in onze eigentijdse taal,
maar wat is nu het **w**ezenlijke verschil
met een ridder, die een wapen kiest om
daarmee voor vriend en vijand herken-
baar te zijn?

Bedrijven willen herken- baar zijn

Van een onzer
verslaggeefsters

BREDA — Een op de drie organisaties, variërend van horeca tot overheid, verplicht haar werknemers om representatieve kleding te dragen. Dit blijkt uit een onderzoek bij 672 bedrijven van het markt bureau Heliview. De ondernemingen schaffen kleding aan voor gemiddeld f 580 per werknemer.

Het aantal dragers van representatieve kleding zal in de komende jaren toenemen. Onderzoeker A. Zeeman verklaart dit uit een drang naar herkenbaarheid in sterk concurrerende markten. „Vooraf in het bank- en verzekeringswezen is dat te zien. Door de uniformiteit in het aanbod van diensten, moeten de bedrijven manieren zoeken om zich te onderscheiden. Kleding is dan een van die instrumenten.”

In Nederland wordt per jaar f 220 miljoen aan beroepskleding (inclusief veiligheidskleding, overalls enz.) uitgegeven.

Het ministerie van verkeer en waterstaat gaat een nieuwe hulsstijl hanteren. Binnen vier jaar moet die zogenoemde 'corporate identity' op het hele departement zijn ingevoerd. Briefpapier, visitekaartjes, brochures en folders, wagenpark, vlaggen, serviezen en kleding moeten dan zijn voorzien van het nieuwe logo, de hulskleur en een andere belettering.

De afgelopen drie jaar — de eerste plannen voor de hulsstijl dateren van 1980 toen de toenmalige staatssecretaris mevrouw Smit-Kroes meer eenheid in de door het departement gebruikte stijlen wilde aanbrengen — hebben deskundigen en vakmensen er zich intensief mee beziggehouden.

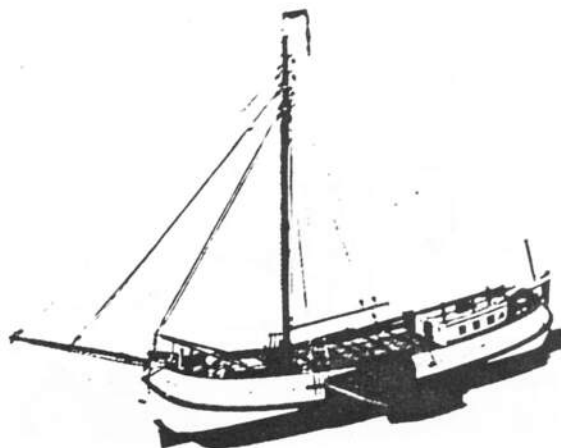
„De bestaande hulsstijl van Verkeer en Waterstaat is een beetje moe, te beperkt, wat streng en inspireert niet”, luidde de conclusie van een departementale commissie.

DE GRONINGSE TAK VI

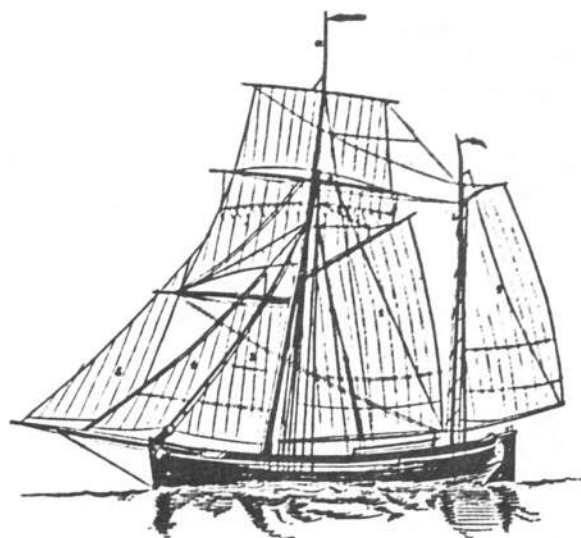
Dankzij een onlangs verschenen herdruk staan mij momenteel méér gegevens over de Groninger Veenkoloniën ter beschikking dan tot voor kort het geval was (zie bronvermelding 1). In de hoop dat een aantal van deze gegevens niet alleen voor de Groningers onder ons belangwekkend zullen zijn, wil ik nogmaals teruggaan naar de tijd rond het jaar 1800 (zie ook jrg. 3, afl. 1, blz. 108 e.v.).

In het algemeen gesproken was in het begin van de 19de eeuw de industriële ontwikkeling van de provincie Groningen slechts gering. Ambachts- en fabrieksnijverheid werkten vnl. voor de uiteenlopende lokale behoeften. Wel nam het aantal bedrijven in de volgende 50 jaren toe, maar verder veranderde er niet veel. Alleen de scheepsbouw en de daarmee verbonden bedrijven vielen buiten dit algemene kader en vormden daarop een forse uitzondering. Al in 1800 was dit het geval: een reisbericht van een zekere Goldberg, "agent van nationale economie der Bataafsche Republiek", spreekt al van het grote aantal scheepswerven dat in de Veenkoloniale bevolkingscentra, bijna huis aan huis (sic!), werd aangetroffen. (Waarschijnlijk had deze agent de vele toeleveringsbedrijven ook meegeteld.) Dat men al vroeg de belangrijkheid van de Veenkoloniale scheepsbouw inzag, blijkt ook uit een Missive van 3 januari 1812, waarbij de Prefect van de Monden van de Wester-Eems 100 scheepstimmerlieden uit deze koloniën requireert om op **Rotterdamse** werven te werken (ingekomen stukken gem. Sappemeer, 1812).

De scheepsbouw behoort dus tot de oudste industrieën van de Veenkoloniën. In Pekela lagen in 1795 al 13 scheepswerven en in 1810 waren er 16. Vergelijkbare centra van scheepsbouw waren Hoogezand, Sappemeer en Veendam; daarnaast waren er vele kleinere. De eerste schepen die gebouwd werden, waren uiteraard **turfschepen**. Door de ontwikkeling van de scheepvaart **van binnenvaart tot buitenvaart** werd het type schepen dat er werd gebouwd groter. Omstreeks het midden van de 18de eeuw werd de eerste zeetjalk gebouwd, in 1781 de eerste smak (een lomp schip van Fries type, maar met groot laadvermogen) en in 1792 op een Pekeler werf de eerste kof. De kof was een rond gebouwde tweemaster, een slechte zeiler, maar eveneens met groot laadvermogen en van een constructie die het goed uithield in zwaar weer, zodat er tot diep in de herfst mee kon worden gevaren.

Tjalk

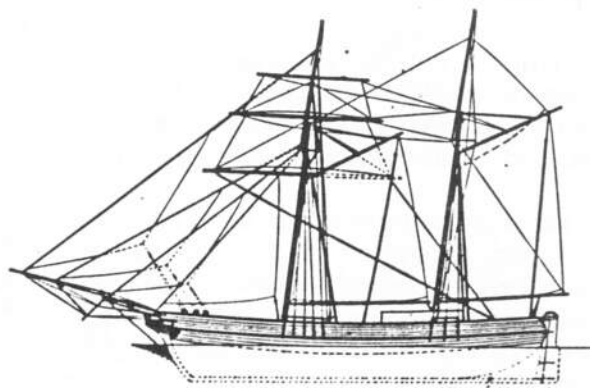
Kof

De kof werd het scheepstype voor de Groninger Veenkoloniën en was vooral voor de kustvaart (van Oostzee tot Zwarte Zee!) buitengewoon geschikt. Er werd met dit schip zelfs al enkele malen op Zuid-Amerika en Oost-Indië gevaren. Eveneens van een Pekeler werf werd in 1801 de eerste piek-kof te water gelaten, die het grote laadvermogen van de kof bezat en bovendien sneller kon zeilen. In de 19de eeuw ontstaat uit de kof de galjoot.

Galjoot

De herkomst van de naam is niet zonder meer duidelijk. Het is in elk geval een zeer oude benaming. In Groningen werd de aloude benaming gegeven aan een type schip, dat in de 19e eeuw ontstond uit de daar veel voorkomende kof.

De galjoot was scherper en op kiel gebouwd, had geen zwaarden en was beter bezeild dan een kof. Ook het tuig was makkelijker te behandelen dan dat van een kof. Er werden ook driemast-galjoten in de vaart gebracht. De gemiddelde afmetingen: lang 20 m; breed 4.60 m; diep 2.20 m; inhoud: 140 tot 250 ton; aantal bemanningsleden: 5 tot 8. Het was een typisch schip van de Groninger werven en de Veenkoloniale bemanningen maakten er reizen mee naar alle delen van de wereld. Dit scheepstype verdween in de tweede helft van de 19e eeuw.

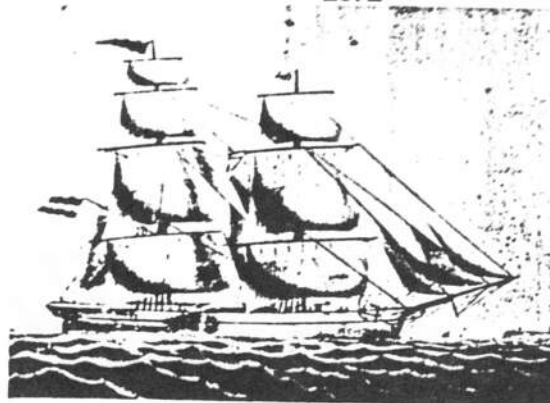
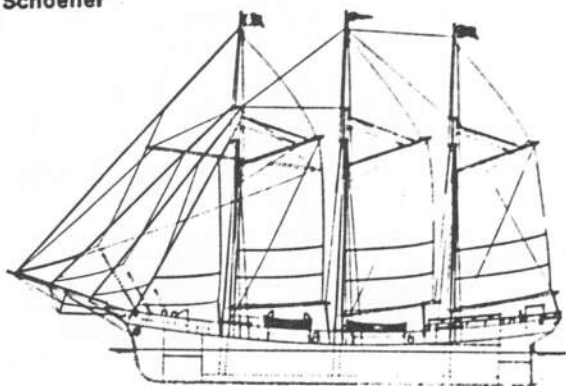
Zie bronvermelding 2.

Combinatie van de gegevens uit de beide bronnen leidt tot de volgende conclusie: de **piek-kof** was een voorloper of het prototype van de - later zo genoemde - **Groninger galjoot**. Het was een typisch schip van de Groninger werven en de Veenkoloniale bemanningen maakten er reizen mee naar alle delen van de wereld. Kustvaarders werden dus **zeeschepen**. Uit overlevering is niet bekend welk type schip mijn bet-bet-overgrootvader Harmen Eyes Sparreboom bij zijn reizen naar Oost-Indië (van na de Franse tijd tot omstreeks 1840) bevoer, maar op grond van het voorgaande is het wel zeer aannemelijk dat dit een Groninger galjoot is geweest.

Daarna verschenen nog de grotere **schoeners en brikken**. De eerste schoeners werden gebouwd te Hoogezand in 1847, te Pekela in 1849 en te Veendam in 1850. Enkele cijfers uit 1858:

Aantal scheepswerven		Aantal gebouwde zeeschepen			
		schoeners brikken	galjoten koffen	kleinere zeeschepen	zeetonnage totaal
O. en N. Pekela	15	1	16	2	2524
Veendam	12	5	5	-	1499
Sappemeer	11	7	2	2	1621
Hoogezand	9	10	3	1	2072

Schoener

Brik

Voor de **zeeschepen** begon de **achteruitgang** in de bouw na 1860. In 1880 liep er geen enkele grote buitenvaarder meer van stapel in de veenkoloniën, vnl. als gevolg van de onvoldoende capaciteit van bruggen, sluizen en kanalen waarlangs de schepen van steeds toenemend tonnage naar zee moesten worden vervoerd. Omstreeks 1860 deden zich bij het te water laten op de werven al grote moeilijkheden voor. Aan het optuigen ter plaatse kon niet worden gedacht. Als onmogelijke gevaarten dreven de nieuwe scheeps-"bollen", zonder (of met gestreken) mast(en) of tuigage door de Veenkoloniale wateren! En zelfs dan nog vormden de bruggen een grote belemmering. Om een schip van een Veendammer werf in zee te krijgen liet men het soms half vol lopen met water; een andere keer moest zelfs een deel van het metselwerk van de bruggen worden afgebroken, natuurlijk op kosten van de scheepsbouwer. Eerst in de stad (Groningen) konden de schepen worden opgetuigd

en daarna via het Reitdiep bij Zoutkamp naar de Lauwerszee gevaren. Het is te begrijpen dat schepen, op deze wijze vrijgemaakt uit de Veenkoloniën, daar nooit weer terugkeerden. Maar hun bemanningen natuurlijk wel (vnl. 's winters)!

Met hindernissen als boven beschreven hadden een tijdlang ook de schepen te kampen die op Pekeler werven waren gebouwd en via de Westerwoldsche A en de Statenzijl de zee moesten bereiken. Zolang de Statenzijl een overdekte sluis was, moesten de tjakken van strijkmasten worden voorzien en de koffen, smakken en hektjakken moesten buiten de zijl worden opgetuigd. Maar toen de Statenzijl in 1820 een open sluis was geworden, konden de schepen met vaste masten door de sluis varen. Bovendien kon de Pekeler scheepsbouw toen profiteren van de vergrote capaciteit van dit waterwerk en eveneens van de betrekkelijk grote afmetingen van het Bultster Verlaat (=sluis) bij Ulsda en van de Oude Statenzijl. Zo konden op Pekeler werven destijds grotere schepen worden gebouwd dan op veel plaatsen elders in de Veenkoloniën. Reeds omstreeks 1856 lieten enkele schippers van Veendam daarom hun schepen bouwen in Oude-Pekela, ondanks het feit dat het een ongeschreven regel was dat men een in eigen woonplaats gebouwd schip kocht.

Na 1880 schakelde de scheepsbouw in de Veenkoloniën over naar **kustvaarders en (ook ijzeren) binnenschepen**: rivieraken, sleepkanen, lichters enz. Dit gebeurde vooral in Hoogezand. De aanleg van het Eemskanaal in 1876 (bevaarbaar voor schepen tot 2000 ton) buiten de stad om en de verwijding van de Bontebrug over het Winschoterdiep tot Eemskanaalbreedte (1896) leidde ertoe dat vanaf laatstgenoemd jaar in **Hoogezand opnieuw** aanzienlijk meer **zeeschepen** van stapel konden lopen. Elders in de Veenkoloniën bleek zelfs de bouw van binnenschepen niet in staat te zijn aan alle werven een bestaansmogelijkheid te bieden; vooral **na 1895 is een groot aantal werven gesloten**. In Oude-Pekela en Veendam verdween de scheepsbouw bijna geheel en op de plaats van de werven werden dikwijls andere bedrijven gevestigd. Verschillende scheepsbouwers en reders wijdden zich aan andere takken van de veenkoloniale industrie, nl. de landbouwindustrieën. Tot deze groep behoren de **aardappelmeel-** en de **strokartonfabricage**. Dat deze industrieën, na min of meer mislukte pogingen elders in Nederland, juist in de provincie Groningen succes hadden, is toe te schrijven aan de volgende oorzaken:

In de eerste plaats was deze provincie het produktiegebied van de grondstoffen: aardappelen en stro. Er was een grote besparing op de transportkosten mogelijk wanneer men de fabrieken dicht bij de vindplaats van deze nogal volumineuze grondstoffen vestigde.

In de tweede plaats lag een fabriek in de provincie Groningen óók dicht bij het produktiegebied van de toen nog gebezigde brandstof voor energievoorziening, de turf.

Hoewel er veel méér over de aardappelmeelindustrie te vermelden zou zijn, wil ik mij hier beperken tot een aantal gegevens over de fabricage van strokarton, o.a. omdat deze industrie geconcentreerd was in Oude-Pekela. In 1914 waren daar 9 strokartonfabrieken met in totaal ca. 830 werknemers op een bevolking van ruim 7.000 zielen. Oorzaak daarvan was dat Pekela juist op de grens lag van de produktiegebieden van grondstoffen (stro van de landbouwbedrijven in het Oldambt en de Dollardpolders) en hulpstoffen (turf, dat zelfs in de onmiddellijke nabijheid nog werd gegraven) en daarmee dus op een punt van minimale transportkosten.

Ongeveer 85% van het geproduceerde karton (in 1930 ca. 300.000 ton) werd vnl. naar Engeland geëxporteerd. Nederland had van 1924 tot 1930 bijna de totale invoer naar dat land in handen. Het binnenlandse verbruik bedroeg in het begin van de dertiger jaren slechts 30 à 40.000 ton per jaar (N.R.C., 11 nov. 1932). Dat het niet nóg minder was, is het gevolg van het feit dat Pekeler Sparrebomen zich ermee gingen bemoeien! Hierover later meer, maar al even daarop vooruitlopend en in aansluiting op het bovenstaande noem ik de op initiatief van mijn vader Marcus Sparreboom (samen met twee van zijn broers) in 1918 gestichte "Cartonnagefabriek Gebr. Sparreboom" te Nieuwe Pekela (met in 1930 al 170 werknemers).

Na dit "tussengelaste" stukje over enkele Veenkoloniale industrieën hoop ik in een volgende aflevering met de "personalia" van grootouders tot en met kleinkinderen dit verhaal te kunnen afronden.

Bronnen:

1. Herdruk van de dissertatie van H.J. Keuning (Utrecht 1933): De Groninger Veenkoloniën: een sociaal-geografische studie, uitg. Van Dijk & Foorhuis Regio Projekt, Gron. 1989.
2. W.v. Koldam, H.v.d. Veen, J.N. Wilkens: Veenkoloniale Zeevaart, uitg. Schuur Veendam BV, Veendam 1979.

Sieb Sparreboom, Gieten.

**CORNELIS SPARREBOOM EN BERENDINA LOUISE SPARREBOOM - VAN LEEUWEN:
EEN HUWELIJK VAN 1927 - 1982.**

Van Yvonne en Wim Sparreboom uit Duivendrecht ontving de redactie op zekere dag een aantal kopieën van familiepapieren, die bedoeld waren voor 't archief van onze genealogen. Bij deze papieren bevonden zich de huwelijksaankondiging van Wims ouders en het overlijdensbericht van zijn vader: 1927 -1982. Tussen deze jaren ligt de belangrijkste periode uit het leven van twee mensen, van mensen zoals wij allemaal een beetje zijn, van leden uit onze familie, met wie we dus toch een beetje méér verbonden zijn!

Zou(den Yvonne en) Wim bereid zijn het verhaal van Cor en Berendina te vertellen? Zijn moeder heeft hij in ieder geval bij de hand als bron van informatie. En jawel, we hebben hier te maken met Sparreboomdonateurs die hart voor hun familieblad hebben en bijna per kerende post ontving ik het gewenste artikel: wie volgt?!

Wim schrijft:

Mijn ouders hebben elkaar via de muziek leren kennen. Mijn vader was een niet onverdienstelijke musicus, die op de toetsen (piano/accordeon) aardig uit de voeten kon, maar de trompet was toch wel zijn grootste liefde. Hij speelde in zijn jonge jaren in diverse harmonie-orkesten. Mijn vader was op een gegeven ogenblik lid geworden van het Harmonie-orkest "Sarphati" in Amsterdam en speelde daar de 1ste trompet. Een gelukkige bijkomstigheid was, dat ene Meindert van Leeuwen ook lid was van dit orkest en die had een dochter die Berendina heette. Het heeft wel een tijd geduurd voor de nodige vonken over en weer waren overgeslagen. De reden hiervan was het door Opa Van Leeuwen vastgestelde "standsverschil"!!

Mijn vader werkte, net als zijn vader Fop en broer Jan, als vuurwerker (smid) bij de Nederlandsche Scheepvaart Mij. (A'dam). Mijn grootvader Van Leeuwen had een eigen, zeer welvarend stucadoorsbedrijf met een aantal mensen in dienst en woonde in de voor de jaren 20 gegoede buurt van de Sarphatistraat. Maar zoals bekend, liefde maakt blind en uiteindelijk is Opa Van Leeuwen dan toch door de knieën gegaan en heeft zijn toestemming tot het huwelijk van mijn ouders gegeven; ik ben hem daar nog steeds dankbaar voor!

Als gevolg van het huwelijk is op 24 september 1928 mijn broer Cornelis (roepnaam Cor) geboren in de Govert Flinckstraat. Veel is er in die jaren niet gebeurd, tot 8 juli 1938, want toen werd ik geboren. Mijn ouders waren intussen wel verhuisd naar de zeer moderne buitenwijk Betondorp, en iedere rechtgeaarde Rotterdammer(!) weet dat te vinden, want dat is gelegen bij het Ajaxstadion.

Zoals dat zoveel mensen omstreeks 1935 is overkomen, raakte ook mijn vader zonder werk en moest hij trachten met een steunuitkering rond te komen. Hij heeft toen nog een eigen dansorkest opgericht, "The White Coats" en verdiende daar dan een centje mee. Een vetpot zal het niet zijn geweest, maar gelukkig kon hij weer snel aan de slag in zijn oude vak bij de inmiddels verhuisde en van nieuwe naam voorziene NSM: nu dus Nederlandse Dok- en Scheepsbouw Mij.

Helaas brak in 1940 de oorlog uit en werd mijn vader gedwongen zijn werk voor de Duitsers voort te zetten. Dit heeft maar 1 jaar geduurd, want Pa had daar niet zo'n trek in en begon het werk te saboteren. Dit bleef niet onopgemerkt, met als resultaat dat hij werd gearresteerd en afgevoerd naar de gevangenis op de Amstelveenseweg. Daar heeft hij echt alle geluk van de wereld gehad, zoals mijn moeder mij heeft kunnen vertellen. Toen door de knokploeg van Gerrit van der Veen een overval op de Amstelveenseweg werd gepleegd om een aantal belangrijke verzetsmensen te bevrijden, was mijn vader juist die dag van zijn werk gehaald door de SD voor verhoor. Hij bevond zich echter nog, samen met een aantal collega's in een wachtlokaal om te worden geregistreerd, toen de overval plaatsvond. Hij heeft van de totale verwarring gebruik gemaakt en is hem direct gesmeerd. Deze gebeurtenis heeft plaatsgevonden in 1943, ik meen in februari. Pa is 's avonds thuisgekomen (in het donker) volgens mijn moeder, heeft zich een tijdje schuilgehouden, maar er werd blijkbaar niet naar hem gezocht en hij is toen verder thuisgebleven. Naar zijn werk gaan was waarschijnlijk een te groot risico.

Uiteraard was ik nog te klein om mij de oorlogsjaren goed te herinneren. Toen is er thuis niet veel over gesproken en dat kan ik mij best voorstellen. Het zal wel in veel Nederlandse gezinnen in die periode hetzelfde zijn geweest: proberen eten te krijgen bij de boeren en te overleven. Ik weet mij wel te herinneren dat mijn vader dagen weg was in de winter van 1944 om, net als mijn moeder, eten te halen in Overijssel, Drente. Ook na de bevrijding werd weinig over de oorlog gesproken. Het onderwerp leende zich daar ook niet zo voor: we hadden het gehaald en dat was het.

Mijn moeder heeft eigenlijk een heel rustig leven gehad en nog steeds. Ze werd op 6 maart 1992 88 jaar. Ze heeft als meisje op atelier gewerkt bij Hollekamp tot haar trouwen en heeft daarna nooit meer buitenshuis gewerkt. Mijn vader had waarschijnlijk een aardig inkomen voor die jaren.

Na de oorlog werd alles eigenlijk niet veel anders. Het leven kabbelde voort. Pa stond iedere ochtend om 5.00 uur naast zijn bed, ging om 6.00 uur de deur uit en kwam 's avonds rond 18.00 uur weer thuis. Behalve op zaterdag, want dan kwam hij om 14.00 uur thuis. Ik had niet veel aan hem. Na zijn werkdag was de fut er echt wel uit. Op zondagmiddag gingen we samen soms naar Ajax. Alleen de muziek, die heeft hem nooit losgelaten. We hadden thuis een piano en daar heeft hij menig stuk op gecomponeerd. Trompetspelen was fini en helemaal na zijn laatste bezoek aan de tandarts. Tijdens sporadische vakanties moest de piano die eventueel aanwezig was, het ontgelden. Ik denk wel eens voor mijzelf dat hij in zijn jonge jaren misschien de muziekdirichting had moeten kiezen in plaats van smid te blijven. Maar daar is niets meer aan te veranderen.

Het loopt in iemands leven soms wat anders dan gedacht. Helaas, door het zware werk is de gezondheid van mijn vader rond zijn 50ste nogal achteruitgegaan. Longproblemen, maag, prostaat etc., waardoor hij ook zijn werk als smid niet meer kon uitoefenen en tot zijn pensioen wat kantoorbaantjes heeft gehad. Mijn moeder daarentegen heeft een ijzersterke constitutie geërfd, want buiten een blindedarmoperatie heeft ze eigenlijk niet veel bijzonders gehad aan ziektes. Ze woont trouwens nog geheel zelfstandig in een eengezinswoning en wat denk je?: in Betondorp en dat al bijna 64 jaar! Ze zal daar wel tot het einde aan toe blijven wonen, of haar gezondheid zou zodanig moeten veranderen dat ze naar een verzorgingshuis moet.

Toen muziek maken in mijn vaders latere levensperiode niet meer alle tijd vulde, is hij begonnen aan een hobby die menige oudere lezer zich nog zal herinneren: sigarebandjes sparen! Hij kreeg een prachtige verzameling bijeen en bij ieder bezoek moesten wij verplicht een blik slaan in zijn albums met daarin dan weer zijn laatste aanwinsten. Achteraf denk je er met een beetje spijt aan dat we hem met zijn verzamelwoede wat in de maling namen, het interesseerde ons eigenlijk niet zo. En ook pas

achteraf gun ik 't hem dan maar dat hij een verzameling munten (die mij tamelijk kostbaar leek) voor sigarebandjes ruilde! Hoe komt 't eigenlijk dat de waarde van sigarebandjes tot nul gedaald is, maar dat postzegels en munten in waarde stijgen? Na vaders overlijden heeft mijn moeder de verzameling weggegeven aan een kaartvriend die dezelfde hobby had.

Resumerend moet ik eigenlijk vaststellen dat er tijdens het huwelijk van mijn ouders weinig opzienbarende dingen zijn gebeurd. Niet ieders leven is een roman. Toch hoop ik dat er aan de hand van mijn verhaal een indruk is neergezet van het leven van Cornelis en Berendina Sparreboom.

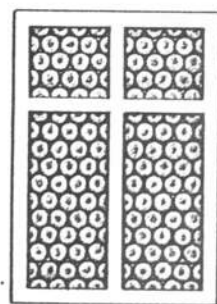
Wim Sparreboom, Duivendrecht.

(zie ook jrg. 3, afl. 1, blz. 119, de kwartierstaat van Nasjara Soraya).

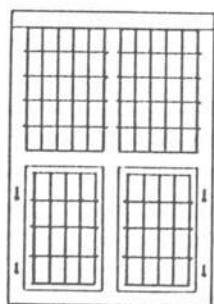
PLAT GLAS

Als deze aflevering verschijnt, zullen veel familieleden al op vakantie geweest zijn, een aantal van hen mogelijk naar Griekenland, waar ze dan óók wel ruïnes bekeken zullen hebben. Hebt u dan uw fantasie aan 't werk gezet en "gezien" dat u eigenlijk liep in steden met paleizen en tempels, en huizen van twee, drie verdiepingen? Op Kreta zijn uit het midden van de "minoïsche" periode, ca. 1650 v. Chr., fragmenten van tegels teruggevonden waarop zulke huizen zijn afgebeeld. En die huizen hebben ramen, die onmiskenbaar afgesloten waren, waarschijnlijk met varkensblazen of geolied perkament. Dat is al heel wat "moderner" dan lichttoevoer via de grotopening, het stookgat in het dak en de deuropening van het lemen huis. Ook in West-Europa werden in de vroege Middeleeuwen lichtopeningen (van kastelen bijv.) gedicht met lichtdoorlatende materialen als perkament, geolied linnen en hoorn ('t bleven tòch wel tochtgaten; leven in een kasteel was niet bepaald behaaglijk!)

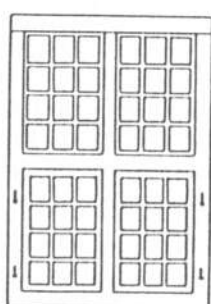
De Romeinen hadden intussen al de glasfabricage toegepast. Maar geblazen glas levert "hol glas" op, voor flessen bijv. en methoden om van een glasbol een stuk vlak glas te maken, werden pas eeuwen later gevonden. Eén vrij eenvoudige methode is die van de zgn. flessebodems of butzen: de glaskluit aan het einde van de blaaspijp wordt uitgeslingerd, zodat een platte schijf ontstaat, die afgeknipt wordt. Op schilderijen van oude meesters zijn nog ramen uit butzen samengevoegd te zien. Deze schijven konden zó groot geblazen worden dat er een aantal ruitjes uit gesneden werden en met loodstrips aaneengevoegd. Latere methoden leverden steeds grotere glasplaten op, die niet met lood, maar met een steeds kleiner aantal houten roeden werden vastgehouden. Nù worden glasplaten van meters hoog en breed gegoten en gewalst.

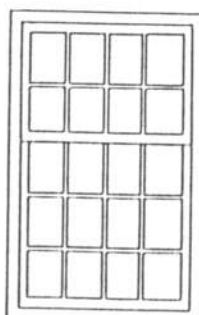
Butzenscheiben
(zgn. flessebodems)

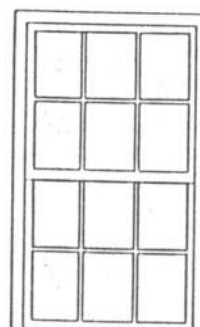
Glas in lood

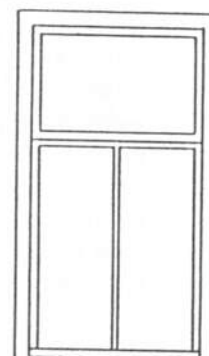
ca. 1650

ca. 1750

ca. 1775

ca. 1875

In de kerken werden de openingen al betrekkelijk vroeg gesloten met stukjes glas, die in loodstrippen gevat waren; ca. 1000 werden al gekleurde stukjes tot glasmosaïeken gevoegd. Ook werd toen al gebrandschilderd: met een mengsel van ijzervijlsel, kiezel en arabische gom (grisaille) werd een tekening op 't glas "geschreven" (glasschilders heetten vroeger glasschrijvers) en ingesmolten. 't Verlangen naar 't hemelse licht in de Gotiek (ca. 1150 - ca. 1450) kon dankzij de glastechniek ook een uiting vinden in de stralend gekleurde kerkramen. Adembenemend mooi zijn de middeleeuwse glaskleuren in de kathedraal van Chartres, in de Sainte Chapelle in Parijs: de kerk is de poort naar de hemel, het licht gloeit in blauw, rood, geel boven ons hoofd, terwijl de kerkruimte zelf in aards duister gehuld blijft.

De belangrijkste materialen voor 't vervaardigen van glas waren zuiver zand, kalk, soda of potas (= as van beuken). Deze werden gesmolten bij ca. 1100°C. tot een stroopachtige massa. De oven werd gestookt met beukehout. De werkplaatsen werden dáár opgesteld waar de materialen voorradig waren: Noord-Frankrijk, Midden-Duitsland, Noord-Oostenrijk en als het bos opgestookt was, verhuisde de glasblazerij! Tot in 't begin van de 16de eeuw in Noord-Frankrijk steenkolen gedolven werden en permanente fabrieken werden gebouwd. Door 't gebruik van steenkool en soda i.p.v. potas veranderde de glasstructuur. In de oudste ramen geven de loodstrippen waarin de stukjes glas gevat zijn de tekening aan.

Als na 1500 de ruiten groter worden, wordt de grisaille en zwarte contourverf belangrijk voor de tekening. (zie b.v. Corn. J. Sparreboom, jrg. 3, afl. 1, blz. 104). **Blauw glas** verkreeg men door kobaltoxide toe te voegen, met mangaanoxide erbij werd 't azuurblauw en met koperoxide iets groenig. Uit koperoxiduul met ijzersplinters kreeg men **rood glas**, z.g. koperrobyn. De kleuring was echter zó intens dat glas van 1 mm dikte geen licht meer doorliet en zwart leek, zodat men een dun laagje glas van 0,1 mm op blank glas aanbracht. Door wegslijpen van dat laagje kon men **witte figuren** laten ontstaan; dit procédé, plaqué-techniek geheten, kon ook met blauw glas uitgevoerd worden. Voor **groen glas** gebruikte men alléén koperoxide en voor **geel glas** mangaan- en ijzeroxide. In de 14de eeuw werd zilverpoeder met oker of leem op blank glas aangebracht en verhit, wat een **citroen- tot goudgele** kleur opleverde; op blauw glas gaf dit een **groene** kleur. Witte plaqué-figuren konden zo weer ingekleurd worden. In de 15de eeuw ging men een ijzer-rode verf, antiek rood, gebruiken voor o.a. het kleuren van lippen en wangen. In de tweede helft van de 16de eeuw en in de 17de en 18de eeuw werd emailverf gebruikt, waardoor de kleuren zachter worden, a.h.w. versluisd. Nadelen van deze methode zijn echter dat de verflaag gemakkelijker afbladdert en dat de tekening verdoezelt voor de toeschouwer, die immers altijd op afstand blijft.

Hoe kwam zo'n raam tot stand? Door een ingewikkeld procédé waarvan ik hier de hoofdlijnen aangeef. Met krijt maakt de glasschilder een tekening op ware grootte. Op die tekening past hij de stukjes gekleurd glas, die op maat worden gesneden. Ieder stukje heeft één kleur, de tekening (van b.v. een gezicht) wordt op één of meer stukjes met grisaille ingebrand. Vervolgens worden de stukjes met loodstrip aan elkaar gelast, de knooppunten met tin gesoldeerd, tot paneeltjes, die vastgezet

worden in de grotere rechthoeken van ijzeren staven tussen de muurstenen.

Na de Middeleeuwen veranderde er geleidelijk aan heel veel: protestantisme verdrong, zeker in Nederland, het katholicisme; de wetenschappelijke vooruitgang verdrong het mystieke duister; en speciaal op glasschilderkunstig gebied: nieuwe technieken en methoden veranderden het uiterlijk van de kerkramen. Op de grotere glazen plaatjes, in rechthoeken gesneden, werd met emailverf de tekening gebrand, zodat de samenhang tussen glasstukjes, kleur, loodstrip en tekening verdween. De ramen lieten veel meer licht door en konden (gedeeltelijk) ook onbeschilderd zijn.

Toen in de 19de eeuw een verlangen naar de Middeleeuwen opkwam (Romantiek), probeerde men de oude manier van glas-in-lood vervaardigen terug te vinden, wat aanvankelijk niet zo best lukte (wél geslaagd zijn b.v. de glazen van de St.Janskathedraal in Den Bosch). In onze eeuw hebben toch een aantal glazeniers (zoals ze nú heten) er hun roem mee verworven: R.N. Roland Holst, Joep Nicolas, Charles Eyck e.a.

Hoe kwamen kerken aan hun kostbare ramen? Vooral door schenkingen. Aanzienlijke lieden, adel en geestelijkheid en later ook steden gaven opdracht voor een kerkraam om daarmee tevens hun eigen vrijgevigheid "boven" ieders oog te brengen. Zo schonk Frank van Borsselen tussen 1437 en 1469 tientallen glazen aan kerken en kloosters, waarvan echter niets bewaard is gebleven. Maar in de St. Janskerk in Gouda hebben we een monument van glasschilderkunst, dat na een brand in 1552 onder leiding van vooral Dirck Crabeth tot stand kwam dankzij schenkingen van o.a. de bisschop van Utrecht en koning Philips II en, na de overgang tot Oranje in 1572, van de Hollandse zustersteden, zodat ook Prins Willem en Leidens ontzet vereeuwigd zijn! In de 17de eeuw, toen Cornelis Jansz Sparreboom leefde, werden aan door oorlog of brand verwoeste kerken talrijke nieuwe glazen geschonken door kerk- en stadsbesturen, gilden, enz. De bijbelse voorstellingen en persoonlijke wapens worden zelden in gekleurd glas uitgevoerd, maar vnl. in grisaille en gekleurde emailverven, die helaas sterk verweren. En daarmee komen we op een onderdeel dat in onze tijd de meeste aandacht vraagt: de restauratie en het behoud van kerkramen.

Kunsthistorische belangstelling voor kerkramen dateert eigenlijk pas van na de Tweede Wereldoorlog, toen er zoveel is verloren gegaan. Een oorzaak kan zijn dat ze eigenlijk één geheel vormen met de kerk en daarin een reilgeuze functie hebben: het zichtbaar maken van Gods Woord. Maar tevens zijn ze een gedeelte van de kerkmuur en moeten daarom onderhouden worden. En wie beseft hoeveel boosaardige aanvallen er op 't glas worden gedaan, begrijpt nauwelijks dat er nog zoveel behouden kan blijven.

1. De verschillen in materiaalsamenstelling van glas en kleuren veroorzaken spanningen waardoor het glas op den duur zijn sterkte verliest.
2. Wind is een bedreiging, terwijl bovendien de aansluiting van glas en loodstrip nooit helemaal winddicht is.
3. De schadelijke stoffen in regen blijven op de ramen achter.
4. Temperatuurverschillen tussen buiten en binnen geven condensvocht. De verwarming van de kerkruimte verhoogt het verschil.
5. De zonnewarmte veroorzaakt spanning tussen 't glas en de opgebrande schildering.
6. Van buitenaf kunnen de glazen beschadigd worden door b.v. ingooien met stenen, of duivepoep. Uiteraard kunnen de ramen niet met luiken afgesloten worden. Gaasramen aan de buitenzijde aangebracht hebben een tijdlang een oplossing geboden, we kunnen ze nog in veel kerken zien. Helaas is 't gaaspatroon door de glas-in-loodtekening heen te zien, terwijl het gaas op den duur kapot gaat, wat voor duiven nestelplekjes oplevert. Een betere bescherming biedt dubbele beglazing: het glas-in-loodpaneel wordt meer naar binnen geplaatst en uitneembaar bevestigd en nieuw glas wordt op de oude plaats aangebracht. Het nieuwe buitenraam krijgt een zo groot mogelijke ruitindeling, is ontspiegeld en waterdicht gemaakt.

Voor de restauratie van de glas-in-loodramen zijn verschillende methoden ontwikkeld. Men kan het gehele raam in oude stijl kopiëren, ook alle vroegere restauraties opnieuw doen, zodat het "authentiek" lijkt; wél wordt zo'n raam dan voorzien van de naam van het restauratie-atelier en het jaartal. Maar het is ook mogelijk alleen stukjes te vervangen of aan te vullen waar dat nodig is; restauraties in de loop der tijd verricht, blijven dan gehandhaafd. Wel kan ieder nieuw stuk glas van een heel klein jaartal voorzien worden; kleur en lijn kunnen iets doffer en vager gehouden worden. (Dit gebeurt ook bij de restauratie van fresco's: wat aanwezig is, wordt fris gekleurd, wat aangevuld is, lichter en/of

gearceerd). Deze methode is natuurlijk wél authentieker, maar eist meer vóórtdurend herstel. Als 't grisaille is weggesleten, dan is het "verhaal" eigenlijk verloren gegaan; de kleurvlakjes geven alleen sfeer. De kunst van het restaureren heeft zich in Nederland vooral met het oog op de Goudse glazen ontwikkeld. W. Bogtman sinds het begin van deze eeuw en A. Bogtman in het laatste kwart zijn bekende restauratiekunstenaars geworden. Wie in de techniek van reiniging en restauratie en bescherming van de glas-in-loodramen van Nederlandse kerken geïnteresseerd is, vindt uitvoerige informatie in een uitgave van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg: Kleurig glas in Monumenten, conservering van gebrandschilderd glas, 's-Grav. 1985, Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist, red. H. Janse. Dezelfde Rijksdienst heeft ook een standaardwerk uitgegeven over de wereldberoemde glazen van de gebroeders Crabeth: Glans der Goudse Glazen, conservering 1981-1989, een geschiedenis van behoud en beheer, 1990, met veel gekleurde illustraties.

Wie niet alleen wil genieten van historisch glas-in-lood, maar ook wat meer wil weten van de prachtige ramen die in onze tijd worden ontworpen, nu men de oude technieken weer kan evenaren, zou eens kunnen bladeren in: Gebrandschilderd Glas, schilderen met licht, door L. Lee, G. Seddon, e.a., uitg. Het Spectrum/Atrium, 1987. (Ik leende het van de O.L.B.) Een toeristisch register achterin somt ook alle kunstwerken uit de 20ste eeuw in Europa en de V.S. op, b.v. de herdenkingsramen van de kathedraal in Coventry, Engeland, de ramen van de kapel in Vence, Frankrijk, door de schilder Matisse, Tiffany in de V.S., wiens werk nu zo veelvuldig nagebootst wordt.

En welke verrassing vond ik óók in dit register? Niet alleen wordt onze Cornelis Jansz bij De Rijp vermeld, maar ook bij Amsterdam! In de Nieuwe Kerk zou werk van hem te zien zijn. Ik wist dit niet; kan iemand daar iets meer over vertellen?

F.J.S.

Bomen van de oude wereld

Bob Press: De
bomengids van
Europa. ZHU -
1992 149,90.

Waarin verschilt de zomereik van de winter-eik? Wat is het onderscheid tussen deze twee en de donzige eik? Groeit de Amerikaanse eik ook in Europa? Op vragen zoals deze wordt antwoord gegeven in een nuttige, mooi verzorgde gids, waarin nagenoeg alle boomsoorten worden behandeld die van nature of in verwilderde staat in ons werelddeel voorkomen.

Bomen zijn indrukwekkende verschijningen; of ze nu tot honderd meter hoogte reiken, zoals soms de Douglasspar, of het bij zes meter al voor gezien houden, zoals de jeneverbes. En te allen tijde domineren ze het landschap. In de nieuwe gids zijn ze gerangschikt naar familie: dennen bij dennen, wilgen bij wilgen, populieren bij populieren (een geslacht waartoe overigens ook de abelen behoren). Van alle soorten wordt een gedetailleerde beschrijving gegeven, inclusief herkomst en verspreiding. Foto's, vaak van belangrijke kenmerken zoals bladeren, bloemen en vruchten, dragen in belangrijke mate bij tot herkenning.

Voor de ware belangstellende zullen de determinatietabellen beslist een uitdaging vormen. Determineren is zelden een eenvoudige bezigheid. Doorzetters krijgen evenwel vaak loon naar werken.

foto ingezonden door
M. de Koning, Castricum

Libelle Helpt 2

Naamswijziging

Ik wil graag een andere achternaam. Is dat mogelijk?

Het is mogelijk uw achternaam officieel te veranderen, als uw beroep, maatschappelijke positie of persoonlijke situatie er onder lijden. Om uw achternaam officieel te veranderen, stuurt u een brief met uw verzoek naar het Ministerie van Justitie. De ambtenaar die uw brief behandelt, beslist of uw verzoek wordt ingewilligd. Er is geen speciale commissie die hierover beslist. Ook zijn er geen officiële richtlijnen. Wat telt voor de beslissende ambtenaar is, of uw bezwaren tegen uw naam enigszins overeenkomen met de algemene opinie over wat als 'bespottelijk' beschouwd zou kunnen worden. Als uw verzoek wordt afgewezen kunt u tegen die beslissing in beroep bij de afdeling rechtspraak van de Raad van State.

Kan ik ook mijn voornaam laten veranderen?

Ja, het is mogelijk uw voornaam officieel te laten veranderen. Daarvoor moet u een verzoekschrift indienen bij de

rechtbank van het arrondissement waarin u op dat moment ingeschreven staat. Vertegenwoordiging door een advocaat is bij deze procedure verplicht. De griffiekosten en de kosten van de advocaat komen voor uw rekening, tenzij u in aanmerking komt voor een bewijs van onvermogen en dus voor gratis rechtsbijstand. Dit bewijs van onvermogen kunt u halen bij de Sociale Dienst

Mijn dochter wil na de scheiding liever mijn naam gebruiken. Kan dat?

Het staat uw dochter vrij om uw achternaam te gebruiken. Maar als deze naam voortaan ook op haar officiële papieren moet komen, zoals haar paspoort, een diploma of de giropas, dan moet ze haar achternaam laten wijzigen via een procedure bij het Ministerie van Justitie. Dat is alleen mogelijk als een kind in de drie jaar voorafgaand aan het verzoek door de moeder is verzorgd. Of de moeder samenwoont met een nieuwe vriend is niet van belang, maar als ze opnieuw getrouwd is, kan het kind alleen de achternaam van de stiefvader krijgen. Het is mogelijk dat de vader bezwaar maakt tegen de naamswijziging. In dat geval komt er een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. Dan wordt bekeken of de bezwaren

van de vader of de wensen van het kind voorrang moeten krijgen, afhankelijk van de situatie.

Mijn achternaam veranderen, hoe pak ik dat aan?

Als u officieel uw achternaam wilt laten veranderen moet u een verzoekschrift indienen bij het Ministerie van Justitie. Het verzoekschrift moet ingediend worden door een meerderjarige. Als een minderjarige zijn of haar achternaam wil veranderen, moet de wettelijke vertegenwoordiger het verzoek indienen. In Nederland mag een meerderjarige slechts één keer zijn achternaam wijzigen. Als u als minderjarige uw naam hebt veranderd, mag u dat als meerderjarige dus nog één keer doen. De naamswijziging kost f 500,-. Het is mogelijk ontheffing te krijgen voor deze kosten: daarvoor moet een bewijs van onvermogen worden gehaald bij de Sociale Dienst. Het verzoek stuurt u naar: Ministerie van Justitie, Hoofdafdeling Privaatrecht, Onderafdeling Burgerlijke Staat, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag. In het verzoek moet u duidelijk aangeven waarom u achternamswijziging wenst en voor wie (u zelf, uw kind). Bij de procedure voor achternamswijziging heeft u geen advocaat nodig. Het is wel aan te raden informatie op te vragen bij het Ministerie of een rechtswinkel.

Over het gebruik van de meisjesnaam

Als een vrouw trouwt is ze gemachtigd om zowel haar meisjesnaam als de naam van haar man te gebruiken. In Nederland krijgt de vrouw de naam van haar man nooit, maar mag ze de naam gebruiken. Er is sinds enige jaren een regeling van kracht, waardoor een vrouw bij het in ondertrouw gaan een verklaring in kan vullen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, waarmee wordt geregeld dat haar eigen naam zonder toevoeging van de naam van de man in alle officiële stukken blijft staan. Eventuele kinderen krijgen wel automatische de naam van de vader. Ook als een vrouw al getrouwd is, houdt ze de mogelijkheid om opnieuw haar meisjesnaam te gaan gebruiken. Bij de burgerlijke stand kan ze door het invullen van bovengenoemde verklaring haar meisjesnaam op haar paspoort en rijbewijs voeren zonder toevoeging van de naam van de echtgenoot. Ze moet dan wel een nieuw paspoort en rijbewijs aanvragen. Als Nederlandse vrouw houdt ze voor de Nederlandse wet altijd haar eigen naam, ook als ze met een buitenlander trouwt en in het land van haar man gaat wonen. Kiest ze ervoor om de nationaliteit van haar man aan te nemen, dan vervalt het Nederlanderschap en gelden de wetten van het nieuwe vaderland.

Instanties die u van dienst kunnen zijn

* Een Bureau voor Rechtshulp in uw stad of dichtstbijzijnde stad.

* Voor minderjarigen: de Kinderrechtswinkel. Er zijn er zes in Nederland.

Amsterdam: 020-6260067;

Den Haag: 070-3809292;

Groningen: 050-125040;

Rotterdam: 010-4130092;

Hengelo: 074-431995;

Utrecht: 030-717873.

* Het Ministerie van Justitie, Hoofdafdeling Privaatrecht, Onderafdeling Burgerlijke Staat: 070-3706537 of 3706100.

Voor u gelezen

De folder 'Naamswijziging van kinderen' kan u voorbeelden geven voor een verzoek om naamswijziging. Verkrijgbaar bij de raden voor de kinderbescherming, de Rechts- en speciale kinderrechtswinkels.

Onder redactie van Wil Willemsen, met medewerking van mr. M. Drooglever Fortuyn, Kinderrechtswinkel.

ingezonden door Marian vd Hoofd, R'dam.

libelle 48-53

SPROKKELHOUT

De Culturele Raad Zuid-Holland heeft een adresboek uitgegeven met daarin ongeveer 400 adressen van instellingen, organisaties en documentatiecentra op gebied van historie, archeologie en genealogie. Het boek is te bestellen door overmaking van f 10,- (incl. verzendkosten) op giro 264712 onder vermelding van "Adresboek Geschiedbeoefening". (mededeling van de Stichting Federatie van Nederlandse Familieorganisaties).

Toch blijven die Scandinavische Sparres intrigerend! Zijn er méér families Sparre, al of niet van adel, al of niet verwant? Wat kom ik in het toeristisch register, waar ik 't artikel Plat Glas mee eindig óók nog tegen? Dat ene Sparre in Noorwegen (3x) en in Denemarken (1x), maar niet in Zweden, in deze eeuw kerkramen heeft gemaakt, o.a. in de kathedraal van Stavanger: toeval? Of zou Cornelis Jansz.....?!

Zoeken naar gegevens van onze voorvaders is een ernstige aangelegenheid. In de leeszalen van de archieven heerst een plechtige stilte en het doornemen van de oude folianten geeft weinig reden tot hilariteit. Tot je echter iets tegenkomt dat buiten de normale formulering valt. Het volgende vond ik in het z.g. Gaardersboek (dat is de registratie van huwelijken en begraven) van Rijnsburg over het jaar 1757.

TROUWEN

14 Januarij Huijg Tijsz. Moraal, Weduwnaar van Trijntje de Ruijter, woonende tot Hazertswoude

en

Kaatje Blankert, weduwe van Teunis Boequee, woonende alhier

er onder was geschreven:

een jong paar

ider maar 70 jaar.

Aardig, maar let op:

22 Januarij Gideon Buitendijk, weduwnaar van Jannetje van Egmond

en

Jannetje Mes, Jonge Dochter

en daaronder:

Dit jaar begint met klugtig paaren

Een oude voogd van sestig jaaren

Trouwt zijn pupil, is dat geen klugt?

Nog minderjaarg en bevrugt

Getrouwd: op na den eersten nagt

Heeft zij twee kinders voortgebragt

Geen neegen maanden zijn verlopen

Als d'eerste vrouw nog t'oog had oopen

Zou dit ironisch bedoeld zijn of is het toch commentaar?
(ingezonden door de genealogen)

FAMILIEBERICHTEN

Opsporing verzocht

Uit het Rotterdams Dagblad van 12 augustus 1992. Aangifte geboorten Rotterdam geboren zoon van J.M. Sparreboom - van der Want. Gaarne informatie naar Miep en Jan.

De redactrice zou graag informatie ontvangen over de heer..... Sparreboom, die op 1 november 1942 in dienst trad bij de PTT Rotterdam, maar waarschijnlijk nog tijdens de opleidingscursus naar de Kweekschool overstapte. (gegevens afkomstig van een medecursist, de heer Jan Zwijnenburg).

Overleden

Hendrijne Maria (Ien) Verkuyl, echtgenote van Cornelis Sparreboom te Zevenbergen 23-5-1992, 57 jaar.

Pieter Sparreboom, echtgenoot van T.S. Timmers te Rotterdam, 23-8-1992, 85 jaar.

Gehuwd

Peter van der Voort en Marjo Sparreboom. Zie blz. 145

Geslaagd

Uit het Rotterdams Dagblad van 27 juni 1992:

geslaagd W. Sparreboom op de school voor algemeen vormend en agrarisch onderwijs 'de Gaarde' te Barendrecht.

Idem op 8 juli 1992:

geslaagd Gabriëlle Sparreboom Mavo van de scholengemeenschap Ring van Putten te Spijkenisse.

GRIFFIOENEN TE FORS GESCHAPEN

Van onze correspondent

WATERLAND — Het ontwerp voor een nieuw gemeentewapen van Waterland moet worden aangepast. Het college van burgemeester en wethouders suggereert dat de geslachtsdelen van twee griffioenen 'wel wat hariger kunnen', zodat ze 'enigszins kunnen verzin-ken in een passende haardos'.

Afkeuren

Het college besloot gisteren op aandringen van de

Ontwerp voor gemeentewapen Waterland afgekeurd

plaatselijke politiek het ontwerp af te keuren. De nieuwe gemeente Waterland is op 1 januari 1991 ontstaan uit een samenvoeging van enkele kleine gemeenten, waaronder Broek in Waterland en Monnickendam. Het nieuwe gemeentewapen zou moeten bestaan uit elementen van de wapens van die gemeenten.

De twee heraldische griffi-

oenen, kruisingen tussen leeuw en arend, zijn afkomstig van Monnickendam. Deze dieren houden een schild vast, waarop de zwaan van het voormalige Broek op Waterland staat afgebeeld.

"De griffioenen leken echter niet op die van Monnickendam", zo zegt burgemeester drs. J. A. Diederik van Waterland.

"Net als de zwaan, die een te korte nek had. Er zijn door raadsleden wat grapjes over gemaakt. Dat de 'hane-kam' wat te groot was, en dat de geslachtsdelen dus wel erg duidelijk in het oog sprongen. Een beetje in de lacherige sfeer." Na aanpassing wordt het wapen ter goedkeuring voorgelegd aan de Hoge Raad van Adel.

• Het gewraakte ontwerp van het Waterlandse gemeentewapen.

Peter van der Voort
en
Marjo Sparreboom

Wij trouwen op 10 juli 1992
om 13.30 uur in het stadhuis
te Geervliet.

U bent welkom vanaf 19.30
in 't Golfie, Swinsedreef 22 te Rockanje

Peter
&
Marjo

Maria Johanna Sparreboom
dochter van:

en Petrus Jacobus van der Voort
zoon van: Wilhelmus Petrus Jacobus
van der Voort en Anna Elisabeth
Maria Wolf

Joris Leendert Sparreboom
1927-1991
zoon van:
Cornelis Sparreboom 1889-1985
zoon van:
Leendert Sparreboom 1859-1949

en Wilhelmina Beele 1927 -

zoon van:
Klaas Sparreboom 1826-1905
zoon van
Pieter Sparreboom 1792-1859
zoon van:
Leendert Sparreboom 1763-1821
zoon van:
Pieter Sparreboom 1716-1789
zoon van:
Jan Pietersz. Sparreboom ca.1662-1735

en Trijntje Valster 1890-1982
en Maria Johanna Nieuwpoort 1861-
1923

zoon van:
Pieter Jan Ariensz. Sparreboom ca. 1602-?
zoon van:
Jan Adriaensz. ca. 1570-?
zoon van:
Adriaen ca. 1540-?

en Cornelia van der Graaf 1833-1905
en Geertruy Moog 1794-1857
en Klazina van den Berg 1764-1852
en Klaartje Huyzer 1727-1809
en Geertruy Hendriks van
Mullum 1683-1770

en Jannigje Roocke ?-1705
en Haesge Pietersdr. ca.1570-?

De bruid is gehuwd in de trouwjapon van haar moeder.

VIIh Maarten Sparreboom, ged. (NH) Ridderkerk 15-4-1787, arbeider, overl. Ridderkerk 20-10-1846, tr. (1) Ridderkerk 21-5-1819 Jannigje den Hoed, ged. (NH) Ridderkerk 6-12-1789, overl. Ridderkerk 27-12-1842, dr. van Dirk den Hoed en Pietertje van den Toom.

Maarten Sparreboom tr. (2) Ridderkerk 11-10-1844 Pietertje den Hoedt, geb. Ridderkerk 22-2-1819, dr. van Aart den Hoedt en Jenneke Kok.

Uit dit huwelijk:

1. Elisabeth, geb. Ridderkerk 30-11-1844, overl. Ridderkerk 22-9-1846.
2. Jenneke, geb. Ridderkerk 18-4-1846, overl. Ridderkerk 7-8-1847.

VIIIi Johannes Sparreboom, geb./ged. (NH) Ridderkerk 30-1/10-2-1793, arbeider, overl. Ridderkerk 12-3-1842, tr. IJsselmonde 7-5-1829 Lena van der Staay, geb./ged. (NH) IJsselmonde 24-10/2-11-1806, overl. Ridderkerk 8-4-1872, dr. van Arie van der Staay en Elisabeth van Duel.

Uit dit huwelijk:

1. Elisabeth, geb. Ridderkerk 18-11-1830, overl. Ridderkerk 2-5-1854.
2. Maria, geb. Ridderkerk 30-5-1833, overl. Ridderkerk 7-9-1834.
3. Arie, geb. Ridderkerk 5-6-1835, volgt VIIIj.
4. Adriana, geb. Ridderkerk 23-5-1837, volgt VIIIk.
5. Maria, geb. Ridderkerk 10-4-1840, volgt VIII l.

VIIIj Arie Sparreboom, geb. Ridderkerk, sjouwer, overl. IJsselmonde 7-10-1912, tr. Ridderkerk 4-10-1861 Lena Roos, geb. Ridderkerk 8-10-1840, overl. Ridderkerk 29-7-1902, dr. van Hendrik Roos en Barbara Bakker.

Uit dit huwelijk:

1. Johannes, geb. Ridderkerk 11-1-1862, volgt IXj.
2. Hendrik, geb. Ridderkerk 18-6-1863, overl. Ridderkerk 21-8-1885.
3. Elisabeth, geb. Ridderkerk 1-1-1866, overl. Rotterdam 5-3-1947, tr. IJsselmonde 11-2-1909 Simon Sparreboom, geb. IJsselmonde 19-9-1864, fabrieksarbeider, overl. IJsselmonde 5-2-1922, zn. van Wouter Sparreboom en Ingetje Ouwens.
4. Maria, geb. Ridderkerk 19-3-1870, overl. Ridderkerk 9-2-1872.
5. Maria, geb. Ridderkerk 12-3-1875, volgt IXk.
6. Leendert, geb. Ridderkerk 4-12-1878, volgt IXl.
7. Dirk, geb. Ridderkerk 5-4-1884, volgt IXm.
8. Arie, geb. Ridderkerk 5-4-1884, overl. Ridderkerk 13-5-1884.

IXj Johannes Sparreboom, geb. Ridderkerk 11-1-1862, timmerman, commandeur, overl. Amsterdam 23-10-1906, tr. Ridderkerk 9-11-1888 Johanna van Gernerden, geb. Ridderkerk 21-10-1858, overl. Amsterdam 3-9-1946, dr. van Jan van Gernerden en Lijntje Visser.

Uit dit huwelijk:

1. Lena, geb. Ridderkerk 31-7-1889, overl. Amsterdam 6-6-1985, tr. Amsterdam 13-8-1953 Nicolaas Cornelis van de Toorn, geb. Gouda 27-10-1894, overl. Amsterdam 19-7-1970.
2. Jan, geb. Ridderkerk 15-8-1890, kantoorbediende, overl. Amsterdam 29-10-1963, tr. 11-2-1937 Maria Catharina van der Tas, geb. Hilversum 18-11-1893.
3. Hendrik, geb. Ridderkerk 10-12-1891, volgt Xo.
4. Lijntje, geb. Ridderkerk 4-6-1893, overl. Ridderkerk 31-8-1894.
5. Lijntje, geb. Amsterdam 22-3-1895, overl. Amsterdam 8-1-1951, tr. Amsterdam 17-8-1922 Nicolaas Cornelis van de Toorn, geb. Gouda 27-10-1894, overl. Amsterdam 19-7-1970.
6. Arie, geb. Amsterdam 17-2-1899, dir. NH diaconiehuis, overl. Zeist 31-3-1965, tr. Amsterdam 17-9-1936 Johanna Elisabeth Bernardina Stolk, geb. Amsterdam 10-3-1905.

Xo Hendrik Sparreboom, geb. Ridderkerk 10-12-1891, opzichter, overl. Amsterdam 13-1-1942, tr. (1) Ridderkerk 15-9-1921 Ingetje Wilhelmina de Heer, geb. Ridderkerk 11-6-1890, overl. Amsterdam 28-5-1932, dr. van Arie de Heer en Lena van der Hoog.

Uit dit huwelijk:

1. Anna, geb. Amsterdam 22-6-1922.
2. Lena, geb. Amsterdam 9-4-1926.
3. Johanna Arina, geb. Amsterdam 24-2-1929.

Hendrik Sparreboom, tr. (2) Amsterdam 22-6-1933 Aleida Haverkamp, geb. Aalten 29-8-1897, dr. van Arend Jan Haverkamp en Aleida Brinkenhof.

IXh Maria Sparreboom, geb. Ridderkerk 12-3-1875, overl. IJsselmonde 24-11-1949, tr. IJsselmonde 12-5-

- 1898 Willem Dirk Oudenaarden, geb. IJsselmonde 1-8-1872, metselaar, overl. IJsselmonde 4-6-1933, zn. van Pieter Oudenaarden en Willemijntje de Bes.
- Uit dit huwelijk:
1. Pieter, geb. IJsselmonde 1-2-1903.
 2. Arie, geb. IJsselmonde 9-1-1906.
 3. Johannes, geb. IJsselmonde 23-12-1908.
- IXi Leendert Sparreboom, geb. Ridderkerk 4-12-1878, scheepsbeschieter, overl. Ridderkerk 17-9-1955, tr. Ridderkerk 10-2-1905 Hendrijntje Boer, geb. Ridderkerk 21-7-1878, overl. Ridderkerk 27-12-1939, dr. van Gijsbert Boer en Antonia van Pelt.
- Uit dit huwelijk:
1. Lena Antonia, geb. Ridderkerk 21-11-1906, volgt Xp.
 2. Antonia, geb. Ridderkerk 7-4-1908, overl. Ridderkerk 19-1-1920.
 3. Elizabeth, geb. Ridderkerk 14-1-1911, volgt Xq.
- Xp Lena Antonia Sparreboom, geb. Ridderkerk 21-11-1906, overl. Ridderkerk 4-8-1987, tr. Ridderkerk 13-4-1937 Hendrik Johannes van Rietschoten, geb. IJsselmonde 10-3-1907, boekhouder, overl. Rotterdam 13-2-1991.
- Uit dit huwelijk:
1. Jannigje, geb. Ridderkerk 22-1-1938.
 2. Leendert J.C., geb. Ridderkerk 5-2-1939, tr. M. van Rij.
 3. Hendrijntje, geb. Ridderkerk 18-5-1941, tr. J.H. Bosman.
 4. Janna, geb. Ridderkerk 2-7-1942, tr. P. Polhuijs.
 5. Jurfaas C., geb. Ridderkerk 25-3-1944.
 6. Helena A., geb. Ridderkerk 4-3-1947.
- Xq Elizabeth Sparreboom, geb. Ridderkerk 14-1-1911, tr. Ridderkerk 27-7-1937 Gerrit van Driel, geb. 14-4-1909.
- Uit dit huwelijk:
1. Aaltje A., geb. 9-1-1939.
 2. Leendert, geb. 21-8-1940.
 3. Hendrijntje, geb. 23-3-1942.
 4. Jan, geb. 10-5-1945.
- IXj Dirk Sparreboom, geb. Ridderkerk 5-4-1884, scheepstimmerman, overl. Rotterdam 27-5-1959, tr. Ridderkerk 6-9-1907 Lijntje Huizer, geb. Ridderkerk 6-8-1883, overl. Ridderkerk 13-10-1955, dr. van Cornelis Huizer en Alida Sassenburg.
- Uit dit huwelijk:
1. Lena, geb. Ridderkerk 4-2-1908, overl. Rotterdam 1-9-1986, tr. Ridderkerk 1-5-1931 Pieter de Ruiter, geb. IJsselmonde 22-7-1902, overl. Rotterdam 11-2-1982, zn. van Willem de Ruiter en Aafje Trouwborst.
 2. Johannes, geb. Ridderkerk 25-1-1912, volgt Xr.
 3. Cornelis, geb. Ridderkerk 6-11-1913, overl. Rotterdam 15-8-1916.
 4. Arie, geb. Ridderkerk 22-12-1915, volgt Xs.
 5. Cornelis, geb. Ridderkerk 31-5-1922, volgt Xt.
- Xr Johannes Sparreboom, geb. Ridderkerk 25-1-1912, chef tekenkamer, tr. Ridderkerk 12-4-1938 Jaantje Pijper, geb. Ridderkerk 6-1-1916, dr. van Huibert Pijper en Pietertje van Driel.
- Uit dit huwelijk:
1. Dirk Huibert Johannes, geb. Ridderkerk 28-5-1945, volgt Xlo.
 2. Huibert Johannes Dirk, geb. Ridderkerk 1-7-1950, volgt Xlp.
- Xlo Dirk Huibert Johannes Sparreboom, geb. Ridderkerk 28-5-1945, leraar electrotechniek, tr. Ridderkerk 9-1-1970 Jennigje Regina de Kool, geb. Rijsoord 3-1-1947, dr. van Arie Mattheus de Kool en Pietertje van der Linden.
- Uit dit huwelijk:
1. Janina, geb. Dordrecht 1-6-1972.
 2. Karina, geb. Ridderkerk 21-5-1973.
- Xlp Huibert Johannes Dirk Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-7-1950, leraar wiskunde, tr. Ridderkerk 17-11-1976 Cornelia Geertruida de Bruin, geb. Ridderkerk 4-5-1956, dr. van Willem de Bruin en Catharina Teuntje de Gelder.
- Uit dit huwelijk:

1. Iris Jeanne Catharina, geb. Rotterdam 31-5-1983.
 2. Elwin Johannes Willem, geb. Rotterdam 22-5-1987.
- Xs Arie Sparreboom, geb. Ridderkerk 22-12-1915, bedrijfsleider, tr. Ridderkerk 17-10-1939 Antonia van Driel, geb. Ridderkerk 6-6-1917, dr. van Johannes van Driel en Teuntje Maria Schreuder.
Uit dit huwelijk:
1. Dirk, geb. Ridderkerk 15-12-1940, lr. electrotechniek, tr. Rotterdam 20-3-1967 Carla Cornelia Einwachter, geb. Rotterdam 29-12-1945, dr. van Adrianus Einwachter en Ma Waasdorp.
 2. Johannes, geb. Ridderkerk 15-10-1944, volgt Xlq.
 3. Arie, geb. Ridderkerk 9-5-1947, drs. economie, tr. Edi Eland, geb. Rotterdam 24-7-1951.
 4. Anton, geb. Ridderkerk 1-12-1949, volgt Xlr.
 5. Lijntje, geb. Ridderkerk 20-2-1951, overl. Rotterdam 12-3-1956.
 6. Lijntje, geb. Rotterdam 29-4-1957, volgt Xls.
 7. Rob, geb. Rotterdam 19-2-1960.
- Xlq Johannes Sparreboom, geb. Ridderkerk 15-10-1944, gemeenteambtenaar, tr. Anneke Tonnon.
Uit dit huwelijk:
1. Dylan, geb. Rotterdam 10-7-1970.
 2. Eva, geb. Rotterdam 12-3-1972.
- Xlr Anton Sparreboom, geb. Ridderkerk 1-12-1949, dir. motorenhandel, tr. Adrienne Hazenberg, geb. 22-12-1952.
Uit dit huwelijk:
1. Vera, geb. Rotterdam 30-10-1977.
 2. Nanna, geb. Rotterdam 3-8-1979.
- Xls Lijntje Sparreboom, geb. Rotterdam 29-4-1957, tr. Rinus Bodbijn, geb. Rotterdam 1-6-1951.
Uit dit huwelijk:
1. Elvira, geb. Berkel 27-12-1981.
 2. Roel, geb. Rotterdam 15-10-1984.
- Xt Cornelis Sparreboom, geb. Ridderkerk 31-5-1922, tekenaar-constructeur, tr. Ridderkerk 10-7-1952 Maria Sonneveldt, geb. Ridderkerk 10-7-1929, dr. van Arie Sonneveldt en Maria Driesprong.
Uit dit huwelijk:
1. Cornelis, geb. Rotterdam 7-9-1955, vertaler ned.-engels.
 2. Maria, geb. Ridderkerk 30-1-1958, volgt Xlt.
 3. Jan, geb. Ridderkerk 12-3-1962, beeldend kunstenaar.
- Xlt Maria Sparreboom, geb. Ridderkerk 30-1-1958, tr. Alblasserdam 8-12-1978 Marinus Gort, geb. Alblasserdam 10-6-1951, opticien, zn. van Albert Gort en Marijtje Honingh.
Uit dit huwelijk:
1. Aniek, geb. Dordrecht 4-10-1984.
 2. Ivo, geb. Alblasserdam 12-6-1988.
 3. Milou, geb. Alblasserdam 9-11-1990.
- VIIIk Adriana Sparreboom, geb. Ridderkerk 23-5-1837, overl. Rotterdam 21-4-1918, tr. Ridderkerk 6-5-1859 Arie Kooyman, geb. Ridderkerk 8-10-1830, scheepstimmerman, overl. Rotterdam 17-4-1902, zn. van Jurrie Kooyman en Francijntje Lagendijk.
Uit dit huwelijk:
1. Jurrie, geb. Ridderkerk 27-9-1859.
 2. Johannes, geb. Ridderkerk 12-12-1860.
 3. Cornelis, geb. Ridderkerk ca. 1863.
 4. Hendrik, geb. Ridderkerk 17-11-1866.
 5. Helena Francina, geb. Ridderkerk 23-9-1868.
 6. Arie, geb. Ridderkerk 3-10-1870.
 7. Gerrit, geb. Ridderkerk 1-7-1872.

In deze aflevering van de genealogie geen bijlage, alle namen behoren bij de schematische voorstelling van de bijlage voorkomend in het aprilnummer (jrg. 3, afl. 1, blz. 122).

Familieblad

Sparreboom

jaargang 3, aflevering 3

december 1992

Familie stichting Sparreboom
(opgericht 26 januari 1990)

Bestuur:

Voorzitter

: Gerrit Sparreboom

Secretaris

: Mr. Carlo Sparreboom

Penningmeester

: Jaap Sparreboom

Leden

: ?????

Redactie Familieblad:
Frieda Sparreboom

Genealoog Miep Sparreboom

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Dit Familieblad is het orgaan van de Familie stichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op giro nr. 2792447 t.n.v. Familie stichting Sparreboom (voor 1992 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met de genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 5,- verzendkosten extra worden overgemaakt.

Illustratie titelblad naar een kerstkaart, vorig jaar ingestuurd door Arie Sparreboom, Rotterdam.

VAN DE VOORZITTER

"Wij mensen zijn geïnteresseerd in de genealogie als de geschiedenis van ons voorgeslacht, omdat ons eigen leven zo kort is, als compensatie." Deze wat beschouwende woorden sprak de voorzitter van de Federatie van Nederlandse Familieverenigingen bij zijn afscheid als voorzitter.

Reeds eerder heb ik mij er op deze plaats-voorzichtig- wat over verwonderd dat zoveel mensen zich, soms als enkeling, soms in organisatieverband, bezighouden met de geschiedenis van hun voorgeslacht. Deze opmerking in het openbaar gemaakt, heeft mij eens te meer duidelijk gemaakt, dat ik niet alleen sta in die verwondering.

Waarom voelen zoveel, ook als zij begrijpen slechts een schakel te zijn in een lange keten die men voorgeslacht noemt, zich toch betrokken bij het wel en wee van dat voorgeslacht? Ik hoop mede omdat wij allen zeer wezenlijk de voortzetting daarvan zijn: door ons bestaan is er continuïteit in de lange rij van personen die overleden zijn en die nog na ons komen. Met hen vormen wij een eenheid, een eenheid tussen doden en levenden, waarboven staat: familie. Na ons komen nieuwe generaties, die ééns tegen onze genealogische data zullen aankijken als tegen letters en cijfers. Tot iemand ook van ons weer mensen maakt door ons te beschrijven met onze vreugden en ons verdriet, tegen de achtergrond van onze tijd.

Vóór U ligt het laatste nummer van ons familieblad jaargang 1992. De dagen zijn kort, het licht wordt grijs, de kleuren vordwijnen uit de natuur: tijd om de balans op te maken van ons handelen en wandelen in het bijna verstreken jaar. Voor de familie-organisatie was de familiedag in het Openluchtmuseum in Arnhem het absolute hoogtepunt. Veel werkte extra mee om de dag te doen slagen: het prachtige park en de nog warme septemberzon: de geestige en terzake kundige lezing van de heer Roza; de beslistheid waarmee de vergadering de suggestie een reünie slechts om de twee of drie jaar te houden, afwees! Het enthousiasme van de bezoekers geeft het bestuur de overtuiging dat het goed is door te gaan op de ingeslagen weg. Natuurlijk zullen we, zo mogelijk, rekening houden met gegeven goede raad.

't Is tijd om de balans op te maken, debet en credit tegen elkaar weg te strepen en te bezien of het saldo positief is, positief in onze relatie met de mensen om ons heen: ons gezin, onze vrienden, onze collega's op het werk. Zorgden wij zo goed als in ons vermogen ligt voor het gezond houden van Moeder Aarde, wetende dat komende generaties daarop zullen moeten leven en, naar wij hopen, gelukkig zijn?

Namens het bestuur wens ik U goede kerstdagen toe en een in ieder opzicht

VOORSPOEDIG 1993

VAN DE PENNINGMEESTER

BETALING DONATIES 1992

Op ons verzoek uw donatie over 1992 via de toegezonden 'herinnerings'-acceptgirokaart over te maken is positief gereageerd. Van 3 donateurs is nog geen reactie ontvangen.

BETALING DONATIES 1993

Zoals wij u vorig jaar reeds medegedeeld hebben zult u elk jaar bij ons Decembern timer een acceptgirokaart voor het komende jaar aantreffen.

Wij verzoeken u uw bijdrage voor 1993 (f 25,-- of meer) **UITSLUITEND DOOR GEBRUIKMAKING VAN DEZE ACCEPTGIROKAART**, zo mogelijk voor 1 april 1993, aan ons over te maken.

Onze buitenlandse donateurs worden verzocht, voor zover hun bijdrage nog niet is gestort of wordt voldaan door hun familieleden in Nederland, hun donatie voor 1993 over te maken per chèque.

Jaap Sparreboom.

DE DERDE FAMILIEREÛNIE OP 26 SEPTEMBER 1992 IN DE AULA VAN HET OPENLUCHTMUSEUM TE ARNHEM.

Een "dagje uit" staat of valt met zonneschijn of regen; onze reüniedag stónd dus, stevig als een sparreboom! Tussen half elf en elf uur kwamen de gasten, na een voor sommigen wat moeizame wandeling, de hal van het rustieke gebouw binnen, waar hun koffie en cake werd aangeboden. Daarna konden ze de zaal binnengaan en een plaats zoeken: de stoelen stonden ditmaal in rijen opgesteld. Was de indruk juist dat dit aan de gezelligheid zeker geen afbreuk deed? De voorzitter heette de vele aanwezigen hartelijk welkom in deze nieuwe entourage, die uitzicht bood op ... een dansorgel!, een ooit beroemd Mortierorgel, dat in de danscafés van onze grootouders speelde.

Onze voorzitter wilde op deze reünie tegen de gewoonte in, één bezoeker apart welkom heten: meneer Sparreboom uit Californië! (applaus) De voorzitter was extra verrast bij de kennismaking toen bleek dat deze naamgenoot óók Gerrit heet. Voor zover bekend, zijn zij de enigen die deze

voornaam dragen, en heider voornaam komt dan ook nog weer eens van moederskant! Voorzitter Gerrit maakte van de gelegenheid gebruik de hartelijke groeten te doen aan naamgenoten in Californië namens onze familieontzetting. (Onze neef uit Amerika schonk voor het archief een zeer fraai whiskyglas met een wapen dat door een Mormonengroep is opgezocht en dat sterk lijkt op ons wapen: zelfde kleuren, maar drie kepers boven elkaar.)

(Voor de afwezigen: naast de al eerder in verkoop genoemde wijn- en sherryglazen zijn er nu ook whisky/vruchtensapglazen verkrijgbaar; inlichtingen bij de bestuursleden (niet de redactie).

Volgens de voorzitter betekent de belangstelling voor genealogisch onderzoek bij zoveel mensen niet alleen dat we een stamboom bij elkaar willen zoeken, maar vooral dat we willen weten hoe onze voorouders leefden. En hierover zullen we vandaag méér te horen krijgen.

Vóór de lunchpauze bood genealoog Jan ons enkele thema's aan waarmee hij tijdens zijn zoektochten in aanraking is gekomen.

In onze tijd is het huwelijk als instituut min of meer gedevalueerd. Verschillende vormen van samenleven zijn gelogaliseerd. De administratie van kinderen berust bij de gemeente. Hoe was dat vroeger? De administratie van kinderen geschiedde door de kerk bij de geboorte en/of de doop. Wie nú lid is van een kerk, is dit uit overtuiging. De plaats van de kerk in het maatschappelijke leven was vroeger echter veel belangrijker. Wie in de kerk gedoopt was, kon later, als hij in financiële problemen zat, een beroep doen op die kerk. Wie dan ook naar een andere plaats verhuisde, bijv. door huwelijk, kreeg een bewijs mee, de z.g. attestatie, opdat de nieuwe kerkgemeenschap niet met problemen van de inkomer opgezaaid werd. Van die kerkelijke zorg voor weduwen en wezen moeten we ons echter weinig voorstellen: een paar broden, een paar klompen, wat turf...

Als de aanstaande moeder niet gehuwd was, werd de vraag wie de vader was, voor de kerk belangrijk. De vrouw moest voor 't kerkbestuur verschijnen en getuigen wie de vader was: dan werd de man erbij gehaald en deze bekende vervolgens, of niet! Als de man al gehuwd was, dan was de ontkenning onder de vast gebruik. Soms staat dit zelfs in de boeken vermeld. De vrouw werd toegesproken en vermaand dit nooit weer te laten gebeuren. Bleef de vader onbekend, dan kon een gemene truc uitgehaald worden: wanneer de nood 't hoogst was, de vrouw in barensood, dan had de vroedvrouw de opdracht eerst de naam en dan 't kind aan 't licht te brengen!

Op de doopdag moest de moeder voor de ganze gemeente schuld belijden, waarna de kleine gedoopt werd en in de boeken ingeschreven als in onecht geteeld of hoerenjong. Waartoe diende al deze omslag? De vader moest natuurlijk bekend worden omdat hij voor moeder en kind moest zorgen, dat was nu net niet de taak van de kerk.

"Toen we vanmorgen uit Rotterdam vertrokken, moest ik denken aan de tijd die er vroeger nodig was voor zo'n reis, ook al waren afstanden op zichzelf geen bezwaar; Napoleon trok naar Rusland en weer terug, zijn soldaten te voet!" Hoe "ver" reisden een aantal van onze voorouders? Van de IJsselmondse tak weten we dat vanaf ca. 1540 naamgenoten gewoond hebben aan het oostende. Als eerste ging in 1720 Ary Leendertszoon naar Oud-Beijerland, waar hij trouwde met Maartje Wollemsdr. Mast. In 1753 vertrekt Hendrik Jansz, gehuwd met Lijsbeth Hendriksdr. Huijser naar Ridderkerk en hun zoon Maarten, getrouwd met Petronella van Driel vertrekt naar Rhoon in 1786. Maarten huwde nog tweemaal en uit het derde huwelijk met Lijntje Salij werd in 1808 Hendrik geboren. Deze trouwde in 1836 te Barendrecht met Lena Pons.

Veel afstammelingen van dit echtpaar wonen nog steeds in Barendrecht, hoewel sommigen naar een ver achterland verhuisden: b.v. onze voorzitter, die in de Noordoostpolder woont. In 1847 verhuist Teunis van IJsselmonde naar 's Gravenhage en trouwt met Johanna Tilleman. Hun nageslacht woont nog grotendeels in Den Haag. Zij hebben zich al snel en soepel aangepast aan de Haagse zeden: in IJsselmonde kreeg ieder kind één voornaam, in Den Haag twee tot drie! In Den Haag staat op de geboorteakte behalve 't tijdstip van geboorte, ook 't tijdstip van aangifte vermeld. Opmerkelijk is dat alle zeven kinderen van Teunis weliswaar rond middernacht geboren werden, maar dat hij altijd net voor sluitingstijd die dag 't gemeentehuis binnenrende....

In 1874 vertrekt Jacob uit Ridderkerk naar Haarlem, waar hij trouwt met Wilhelmina Augusta Elisabeth Scheuer. Hij oefende diverse beroepen uit: blindhandelaar, huisknecht, aanspreker (iemand die in de buurt alle bewoners op de hoogte stelt van een overlijden), maar uit de geboorteaangifte van zijn kinderen blijkt dat hij niet kon schrijven "uit hoofde van blindheid". In 1883 vertrok Leendert Abraham uit IJsselmonde naar Krimpen a/d IJssel, toen Krimpen op de IJssel geheten. Hij huwde Klaasje Westbroek en hun kinderen en kleinkinderen wonen en wonen nog, grotendeels daar en in Capelle a/d IJssel.

In 1894 trok Johannes met zijn vrouw Anna van Amerongen en drie kinderen naar Amsterdam. Hij was scheepmaker in Ridderkerk, maar in de hoofdstad werd hij commandeur, een fraaie benaming voor chef- scheepsbouwer.

In 1902 verhuisden Fop en zijn vrouw en hun vier kinderen naar Amsterdam. Ze kregen er tien kinderen bij, waarvan er drie jong overleden. De overigen kregen kinderen die over 't algemeen nog in Amsterdam wonen.

Een beetje raadselachtig blijft 't volgende geval. In 1888 scheepte Barbara Sparreboom met dochter Pietertje zich te Rotterdam in om naar Amerika te gaan. Haar man Jan uit Barendrecht staat niet op de passagierslijst, maar omdat er van hem nooit meer iets vernomen is, nemen we aan dat hij of eerder vertrok en zijn vrouw heeft laten overkomen, of dat hij als schepeling op hetzelfde schip werkte.

In 1924 ging Adriaan naar Australië en in 1947 volgde Marinus met zijn gezin. Afstammelingen wonen er nog steeds, twee ervan zijn donateur. In 1947 ging Jacob Gerrit naar Canada, een jaar later gevolgd door vrouw en kinderen. Naar datzelfde land emigreerde in 1951 Adriana met man en kinderen en in 1960 Johannes. In 1954 stapte Gerrit Nicolaas in Amerika aan wal.

Iets ingewikkelder is de zaak rond Abraham en Sara. Hij werd geboren in IJsselmonde in 1858, in 1889 kwam hij met zijn vrouw Suzanna Sara in IJsselmonde aan. Zijn vorige adres was New York, Amerika. Tussen 1890 en 1897 werden vier kinderen geboren, die door Abraham werden aangegeven en als Sparreboom ingeschreven. In 1898 trouwden ze. Waarschijnlijk waren ze al in Amerika getrouwd, maar had dit huwelijk hier geen rechtsgeldigheid. Kleinkinderen vertellen dat toen Abraham zijn vierde kind kwam aangeven, de burgemeester zei dat hij nou maar eens een keertje moest trouwen! Van dat huwelijk in Amerika is nog geen bewijs gevonden.

Het derde thema: wat voor beroepen kwamen er voor? Het oudste beroep is overwegend dat van (boeren)arbeider. Maar in de vorige eeuw komt de scheepsbouw op en trekken velen naar Rotterdam-Zuid; de technische beroepen verschijnen. De oudst bekende Sparrebomen hadden een eigen boerenbedrijf van behoorlijke omvang. Daardoor en door huwelijk hadden ze veel functies in het polderbestuur. Jan trouwde met de dochter van een dijkgraaf en werd heemraad en dijkgraaf. Zijn zoon Leendert (zie Fam. blad jrg. 3, afl. 2, blz. 126) werd heemraad en toen deze overleed, werd zijn zwager heemraad; de functie bleef in de familie. Willem Arienszoc, midden 17de eeuw, was "koornkoopman". Behalve het beroep van arbeider komt ook dat van smid en kramer (rondreizend koopman) voor.

In de 19de eeuw komt dan de scheepsbouw aan bod: ijzerdraaier, scheepstimmerman. In de havens gaan Sparrebomen als arbeider werken. Ook komen ze terecht op kantoren en in winkelbedrijven, de mogelijkheden breiden zich steeds verder uit, zoals uit de volgende keuze mag blijken: ijsboer, winkelier, tuinman, rijksloods, straatmaker, onbezoldigd rijksveldwachter, schoonheidsspecialiste, havencontroleur, vuurstoker, laborant, automonteur, mr. in de rechten, directeurs van verzekerings- en handelsmaatschappijen, eigenaar van elektrotechnisch bedrijf, loodgieter, wethouder, electricien, computerdeskundige, arts, verpleegster, verpleger, verloskundige, beeldhouwer, decorateur. Het is onze genealoog opgevallen dat er nogal wat verantwoordelijke posities bij zijn. In de Groningse tak komen we tegen: kapitein ter Oostinjevaart, drogist, eigenaar kartonnagefabriek, wethouder, chemicus, econoom, museumconservator, directeur buitenlandse vestigingen in Italië en Zweden.

De voorzitter bedankt Jan voor zijn ook ditmaal weer interessante lezing. Hij heeft echter één opmerking: hij heeft de indruk dat al die Sparrebomen brave, hardwerkende mensen waren en zijn, dat er geen enkel zwart schnap tussen zat. Was er geen zeeheld, geen raadspensionaris, geen

burgemeester van Amsterdam? Wil Jan voor de volgende keer eens aan die groep aandacht besteden?

En nu alle aandacht voor een aantal verenigingszaken. Een bestuur als het onze is steeds bezig af te tasten wat onze gedragslijn moet zijn. Wat doen we, wat zouden we moeten doen, moeten we iets anders doen en hoe dan? Missen onze donateurs-leden iets in het familieblad en wat dan? Wij hebben geen voorbeeld, alle familieverenigingen volgen een eigen gedragslijn. We hebben ca. 150 donateurs, dat is een kleine vereniging (dat we met meer dan de helft hier zijn, is geweldig; welke politieke partij kan daaraan tippen?). De familievereniging Van der Kooi/y/ij heeft 5000 leden; als die eenmaal in de vier jaar allemaal bij elkaar komen, wordt een veilinghal gehuurd en treden er groepen op. Dat gaat onze mogelijkheden natuurlijk verre te boven. Eén troost is er: wie met een aantal honderden naamgenoten Sparreboom heet, is toch een beetje "exclusiever".

Een stemming maakt duidelijk dat de voorkeur uitgaat naar een jaarlijkse reünie. De mogelijkheid tot een rondwandeling in het park maakte Arnhem aantrekkelijk, ook al was de aula voor ouderen moeilijk te bereiken. De opmerking van een lid dat er bij slot Zeist een goede gelegenheid is, met een fraaie omgeving - de ligging is bovendien centraal - oogstte enthousiasme.

Zouden er in het Familieblad meer berichten over de familie moeten komen? Gelukkig blijken de aanwezigen ook de artikelen over verwante onderwerpen op prijs te stellen. (De redactrice dringt nu aan op meer verhalen van de leden, neem contact op!) De voorzitter vult nog even aan dat het best wel wat "buitenissigs" mag zijn!

Het Sparreboomdevies. De redactrice had per post al een aantal antwoorden op onze enquête over een devies ontvangen, maar de meeste ingevulde strookjes kwamen natuurlijk op de reünie zelf binnen. Tussen de bedrijven door telde ze de stemmen en nu is het moment dus gekomen waarop onze wapenspreuk bekend gemaakt wordt! Spanning! Op ieder van de ingezonden voorstellen is in ieder geval gestemd, maar de meeste stemmen kreeg: *semper crescens* (eeuwig groeiend) (spreek uit: *sèmpèr krèskèns*, steeds met de klinker van *mèlk*). Dit devies kan ons zeker naar geestelijke waarden doen groeien! Het rijm van de klinkers in alle vier lettergrepen heeft een speels effect. Helaas is de inzender (die nu pas bekend gemaakt wordt) niet aanwezig; het is de actieve Marian van der Hoofd uit Rotterdam. Uit de briefjes wordt een extra prijs getrokken voor I. Daas-Sparreboom uit Alblasserdam: ons glas met bloemetje.

Het Wapenlepelkje. Hierna bracht de redactrice een nieuw onderwerp ter sprake: zal het bestuur voor de verkoop lepelkes aanschaffen die van ons familiewapen zijn voorzien? We zijn al met een firma in bespreking geweest, maar het model dat ons werd aanbevolen is niet geheel naar onze wens; bovendien moeten we minimaal 250 stuks ineens bestellen en dat betekent een onverantwoord grote uitgave. Uit een onderzoekje in de pauze bleek dat er wel belangstelling voor bestaat, maar dan nog lijkt een order van 250 stuks riskant. We hebben in de bestuursvergadering van oktober besloten eerst eens andere mogelijkheden te onderzoeken. Wij hopen u zo spoedig mogelijk beter te kunnen informeren!

Na een uur lunchpauze, waarin iedereen weer op krachten kon komen en een kleine jongen kans zag zich enige tijd "onzichtbaar" te maken, heette de voorzitter de heer Roza welkom, die bereid was op deze zaterdagmiddag ons iets te vertellen uit zijn verzameling gegevens over klederdrachten en nu in het bijzonder over die van de Zuidhollandse eilanden.

Hoe komt een mens ertoe zich te verdiepen in het onderwerp "klederdrachten"? Als kind had Roza al oog voor "de schoonheid van de dracht". Toen hij 15 was, zag hij bij vrienden een familie-album; alles volgens de regels: eerste kind op schoot bij moeder, oma, enz., tweede kind, enz.... Bij die kiekjes was een foto waarop overgrootmoeder in prachtige Zuidhollandse sluiermuts, met een kind op de armen was afgebeeld. En die foto heeft 't hem aangedaan! Toen hij 16 was, is hij op onderzoek gegaan; die overgrootmoeder was overleden, maar haar kleding werd getoond, er kwamen verhalen los, er werden foto's gemaakt en de fascinatie bleef. "Wie van u heeft nog klederdracht zien dragen?" Er blijken aanwezigen nog klederdrachten gezien te hebben, o.a. op de Rotterdamse markt. Volgens Roza waren/zijn Rotterdam en Dordrecht tolerant t.o.v. klederdracht, dit in tegenstelling tot b.v. Amsterdam. Wie in Dordt in klederdracht liep, gaf "luister" aan de hele straat. (Roza is afkomstig uit Dordt, maar woont al jaren in Amsterdam). Roza's verzamelwoede bracht hem ook in contact met het Openluchtmuseum, dat een prachtige collectie bezit, die hopelijk in de nabije toekomst weer aandacht gaat krijgen! Voor Roza heeft dit contact geleid tot het schrijven van een Jaarboek over de Vlaardingse drachten, dat evenwel uitverkocht is.

Hoe ontstaat klederdracht? Omdat er behoefte aan is. Als er een innerlijke binding is, met dorps- en streekgenoten. Meestal denkt men dat klederdrachten iets te maken hebben met isolement (Marken b.v.), maar dat is niet waar! Zeker op de Zuidhollandse eilanden was er al eeuwenlang

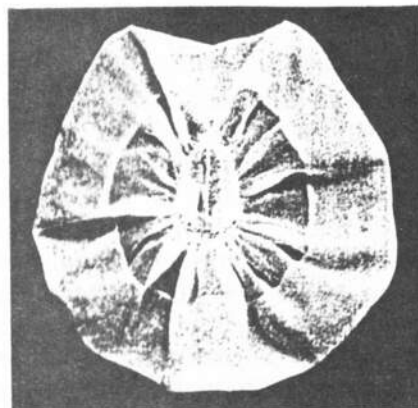
regelmatig contact per boot met de steden. De dracht nu was een bindend element voor de mensen van een eilandgemeenschap. Door Zuid-Beveland en Walcheren loopt de spoorlijn, de verbinding met het vasteland; tóch zijn op deze eilanden de drachten nog steeds te zien. Noord-Beveland dobbert in de Oosterschelde, het isolement heeft niet kunnen voorkomen dat er al dertig, veertig jaar geen klederdracht meer te zien is. Veel sterker bindende krachten zijn **saamhorigheidsgevoel én godsdienst**. Je leeft wel veel over godsdiensten met deze hobby! Godsdienstige richtingen in Nederland waar de klederdrachten bijhoren: Nod, Hervormden, Gereformeerden, Rooms-Katholieken. In een gebied waar b.v. de hervormden in de meerderheid zijn, dragen die langer een dracht dan b.v. gereformeerden. In Urk of Spakenburg echter, waar de gereformeerden de meerderheid vormen, zijn de hervormden weer eerder uit de dracht. In een gebied met katholieken en protestanten gaat het ongeveer gelijk op. De rooms vrouwen zijn over het algemeen in zo'n gebied feestelijker, kleuriger gekleed. Als ze, in Brabant b.v., in een uitsluitend rooms-katholiek gebied wonen, dan kleedden ze zich veel soberder.

Op de Zuidhollandse eilanden woonden vóór de immigratie uit Noord-Brabant in de 19de eeuw bijna geen rooms-katholiken (de geschiedenis lijkt zich altijd te herhalen: de spanning tussen Rotterdammers en Brabanders in Rotterdam Zuid is vergelijkbaar met die in onze tijd t.o.v. allochtonen.) Op de eilanden droegen de vrouwen één soort muts: de keuvel (de muts, krullenmuts of keuvelmuts). Wel kon je aan materiaal en sloraden zien met wie je te doen had (en ook aan hun gelaatstrekken en houding!). De zgn. krullen - metalen windingen terzijde van de muts gedragen - waren van echt goud, of zgn. "gesopte" of "gedoopte" krullen, van koper met een goudlaagje. Het aantal windingen was overwegend wel gelijk. Ook was de breedte van de kanten maatgevend: hoe minder bloempatronen de vrouw in de muts had, hoe rijker ze was, dan had ze nl. bredere echte kant. Wanneer een rijke boerin 's zondags naar de kerk ging, dan droeg ze meestal een muts met negen bloempatronen, dat was een statussymbool, zoals bijv. een Mercedes nu ook aangeeft dat men bemiddeld is of wil doen lijken dat te zijn!

Oorljer met krullen.
Gorree-Overflakke, ± 1880.
Koper, de krullen zijn verguld.

Rouwmuts of blinde kevel. Opsmuk ontbreekt. Het gebruikte materiaal is uitsluitend batist. De brede zoom duidt op zware rouw.

Vóór 1880 droegen de meisjes klederdracht op school. Na die tijd begon men met 16-18 jaar, of met de belijdenis. Die kerkelijke gebeurtenis was dus belangrijk, zoals de kerk in die tijd belangrijk was. Je kon op zondag twee keer naar de kerk, heen lopen, terug lopen, praten voor en na de kerkdienst, luisteren naar de aankondigingen van huwelijk, doop, enz.: zo vervulde de kerkgang zijn sociale taak. Het moet een overweldigende indruk gemaakt hebben, een kerkgang bij mooi weer, zo'n honderd jaar geleden, op de Zuidhollandse eilanden! Rijke boeren kwamen per rijtuig of met de brik, de boerin daalde statig af in haar sjeke japon naar Franse mode, op haar hoofd de ondermuts met gouden krullen, de zondagse gouden "platen" eroverheen en dan de sluermuts met de sierspelden met echte diamanten.

Toch was het ook een harde tijd! Een oude man gaf tijdens een interview het enige juiste commentaar: "Die goele ouwe tijd? Ja, 't enige goele eraan is, dat-ie voorbij is." Meer dan de helft van de bevolking op de Zuidhollandse eilanden leefde onder het bestaansminimum, hoewel de grond er vruchtbaar was en er nauwelijks werkloosheid voorkwam. En armoe was altijd zichtbaar. In de klederdracht betekende dat: valse (gedoopte) krullen, één muts, met "gemene" (d.i. fabrieks-)kant, terwijl een rijke boerin een royale keuze bezat voor verschillende gelegenheden. Haar kostbaarste muts kwam toch wel op een vijftig gulden of meer. Een arbeider verdiende in het hoogseizoen 6 gulden per week, maar 's winters 5; voor 26 gulden per half jaar had je een vaste dienstbode. "Beste kant" was gekloste kant, waarvan altijd beweerd werd dat die uit Brussel kwam, maar in werkelijkheid werd die geklost in Beveren-Waas bij Antwerpen. Toch leefden de rijke boeren ondanks alles eenvoudig. Ze hadden dan wel een kamer "waar je met paard en wagen in kon keren", gevuld met schitterende meubelen, maar ze zaten er praktisch nooit en de zon werd er buitengesloten. Maar de zon mocht ook niet op de boerin zelf schijnen: hoe witter van gezicht, hoe rijker, dan zat je immers de hele dag in huis! Een arbeidersvrouw moest op het land werken en zag dus armoedig bruin! (de geschiedenis kent ook wel regenstellingen!).

Rouw dragen was zo mogelijk nog onbarmhartiger. Weliswaar zat er dan geen kant aan de muts - voor de eerste zware rouw waren de mutsen van batist - aan de breedte van de zomen werd getoond voor wie de vrouw in de rouw liep - maar de rijke boerin droeg dan toch wel zijden japonnen met gitten en bezat "sets" van speciale rouwsieraden, terwijl de arbeidersvrouw haar katoenen jak zwart liet verven en haar sieraden al liet. En nu is er geen mistroostiger aanblik dan die van een vaal, zwartgeverfd katoenen jak. Vrouwen gingen niet mee naar het kerkhof bij een begrafenis. Zij bleven bijeen in de bedompte mooie kamer; we moeten ons de sfeer daar dan als verschrikkelijk voorstellen.

Hoe komt een mens nu aan deze gegevens? Wel, je gaat op de adressen af, vertelt van je belangstelling en dan word je meestal meteen binnengelaten en binnen tien minuten worden de kasten geopend en komen de kostbaarheden op tafel. Je wordt uitgenodigd om mee te eten, "Je eet

zeker niet mee?", en dat is dan de Zeeuwse manier om gastvrij te zijn. Toen Roza eens in Axel aan tafel zat, zei de boerin: "Nou je hier bent, moet je maar bidden ook, hoor.", en hij moest voorbidden en de bijbel werd hem overhandigd. Zulke momenten maken je leven rijk!

Soms willen de mensen niets vertellen. Een oude vrouw op Urk schoof Roza de bijbel toe en zei: "Die moet u lezen, daar komt u verder mee dan met al die oude spullen die weg zijn, daar heeft u niks aan." En ook zulke momenten maken je "rijk"! Soms zijn de verhalen niet juist en dat is dan niet altijd controleerbaar. Een oude vrouw aan wie gevraagd werd of ze nog geelgeverfde kant had gedragen (dat was een tijd in de mode), ontkende dit ten stelligste. Nee hoor, had ze nog nooit gezien. Waarop haar dochter uitriep: "Maar Moeder, ik heb nog zelf gezien hoe de kant voor je muts met een scheerkwast met oker gekleurd werd!"

Het standsverschil op de Zuidhollandse eilanden was enorm. Zo is er het verhaal over een rijke boerin die op Nieuwjaarsdag in vol ornaat met al haar juwelen voor het opgeschoven raam ging zitten, de armen kwamen langs en kregen bonnen, voor kleren, bonen, turf. Arme mensen droegen doordeweeks wel een gehaakt mutsje. Iemand vertelde dat hij zijn opoe maar éénmaal kwaad had geweten, toen er nl. iemand aan de deur kwam vragen ('t huis had een bel, dus arm was die opoe niet!) of ze een gehaakte muts mochten lenen voor een voordracht. "Die heb ik van mijn leven niet gedragen, dus laat ze maar gauw opdonkeren". Toen de echte kanten schaarser te koop waren, gingen de vrouwen overdag wel alleen een zwart ondermutsje dragen, maar als er dan bezoek kwam, zeiden ze: "Ik ben nog niet gekleed hoor". In de 19de eeuw zijn er winters geweest dat er zestien weken achter elkaar sneeuw en ijs lag. Dan kon er met de arrestee gereden worden, slijk gedaan worden (wintersport "avant la lettre"). De slee en de paarden opgetuigd met rinkelende bellen, de boerin uitgedost en als dan zijn slee aankwam, dan had je als kind al geleerd dat je "baan" moest maken, wegwezen!

De mannendracht is vroeg uitgestorven, ze look in de 18de eeuw op de Zeeuwse, zoals uit boedelbeschrijvingen blijkt: lange jassen voor plechtigheden, korte jassen, korte broeken, zilveren gespen aan de broeken en op de schoenen.

De heer Roza vertoont vervolgens een aantal dia's uit zijn verzameling afdrukken van de originele glasplaten die in het Vlaardingse Archief aanwezig zijn. Toen het met de Zuiderzeevervisserij slecht ging, trokken de vissers naar o.a. Vlaardingen om op de Noordzeeloggers te werken. Als ze bij terugkomst afgehaald werden door hun vrouwen, maakten ze van de gelegenheid gebruik om langs de fotograaf te gaan: er was immers geld gebeurd! We zien dan ook telkens dezelfde stoel op veel foto's! In Vlaardingen droegen de mannen snor en baard (machol), Urker en Marker vissers lieten dan hun snor en baard staan, maar zo gauw ze op Urk of Marken waren, moesten die afgeschoren worden: de vrouw moest dat gekriebel niet!

De japonnen van de arbeidersvrouwen werden door de dorpsnaaisters genaaid, de plooiën vallen zichtbaar niet zo geraffineerd als bij de rijke dames. De mannen zijn al vaak in burgerkleding. We moeten even beseffen dat de toestanden op de vissersschepen erbarmelijk waren. In een ruimte van vier bij vier moesten zestien man slapen, koken, eten; hygiëne was onbekend, hun kleren stonden stijf van het ongedierte. (Aan de patronen van hun truien is de plaats van herkomst te zien).

De foto's maken duidelijk dat iedere tijd vindingrijk is als het er om gaat je te onderscheiden!

Voorzitter: "Er zijn nogal wat mensen die veel van een onderwerp afweten, er zijn ook nogal wat mensen die boeiend kunnen vertellen. Een combinatie van die twee is een zeldzaamheid. En zo'n zeldzaamheid hebben we vanmiddag in ons midden gehad. We hebben echt genoten en veel opgestoken". De heer Roza werd met ons glas plus bloemetje verblijd.

"De thuisblijvers hadden ongelijk, we sluiten een feestelijke reünie af, tot volgend jaar, waar dan ook, en wel thuis".

Een laatste woord van dank kan gericht worden tot de penningmeester en de echtgenotes van enkele

bestuursleden, die zich met registratie, terugbetaling van entree en verkoop verdienstelijk maakten!

F.J.S.

Voorne en Putten omstreeks 1920 (Foto: Gemeente-archief Vlaardingen).

Opm. De afbeeldingen zijn uit P.W. de Zeeuw, De keuvels van het Overmase; dit fraaie, gespecialiseerde boek leende ik van onze genooten. Een telefoontje naar de uitgeverij leerde me dat de restexemplaren tegen f 25,- (incl. verzendkosten) te verkrijgen zijn bij: Uitgeverij Robbemond, Postbus 5180, 3295 ZH 's-Gravendeel, tel. 01853-2729. Aan dit boek (en andere boeken over Nederlandse klederdrachten) heeft de heer Roza zijn deskundige medewerking verleend.

Musea waar de drachten van de Zuidhollandse Eilanden en de Hoekse Waard te zien zijn: Trompmuseum in Den Briel, Venkelstraat 1, tel. 01810-13333; Streekmuseum Hoeksche Waard in Heinenoord, Hofweg 6, tel. 01862-1535; Streekmuseum Goeree en Overflakkee in Sommeldijk, Kerkstraat 4, tel. 01870-(8)3778. Voor openingstijden kunt u het beste met de musea of de VVV contact opnemen.

De visserstruien met hun typerende patronen worden beschreven in: Henr. v.d. Klift-Tellegen, Nederlandse visserstruien met breipatronen, Cantecler, De Bilt, (2de druk 1983). Bij de vele patronen vinden we o.a. Maassluis, Vlaardingen, Pernis, Middelharnis.

O KERSNACHT SCHIJOONER DAN DE DAGEN. (Joost van den Vondel, Gijsbrecht van Aemstel, 1637)

De altijd groene naaldbomen hebben verschillende symbolische waarden, niet alleen die van het overleven van de natuur in de somberste tijd van het jaar. Toch is het gebruik van de versierde sparreboom als kerstboom vermoedelijk niet zo oud als vaak wordt gedacht en zal dan ook niet terug te voeren zijn op de oud-germaanse boomverering.

Voor de kerstboom wordt de lijnspar (*picea abies*) gebruikt. De bomen worden gekweekt en krijgen zelden de gelegenheid uit te groeien tot de lengte van veertig, vijftig meter die ze kunnen bereiken in de bossen van Midden- en Noord-Europa. Ook al is een kerstboom een sparreboom, met kerst zingen we "O denneboom, o denneboom". Een grapje luidt dat echt dennegroen dus aan sparrebomen groeit! (zie ook Jrg. 1, afl. 1, blz. 8,9). Kerstbomen dragen ook van nature kaarsjes, weliswaar niet in december, maar in het voorjaar. Dan staan de oranje mannelijke bloemkaarsjes vol stuifmeel op de takken. De vrouwelijke bloemen zitten hoger in de kroon. Dankzij die scheiding van de "seksen" kan het stuifmeel door de wind ook naar de buurvrouwen geblazen worden en alleen dán komt er een sierlijke hangende sparrekegel met zaden uit voort. Hoe oud is uw kerstboom? De takken groeien in een krans om de stam en elk jaar komt er een krans bij. Als de boom wat ouder is, zijn de ondertakken al verdwenen, maar het "litteken" is nog wel te zien.

Er is een legende dat Maarten Luther op een avond zo getroffen werd door de schoonheid van het sterregefonkel door de takken van de bomen, dat hij thuis het effect met kaarsjes in een boom probeerde na te bootsen. In ieder geval hielden de katholieken het gebruik tegen omdat ze het een protestantse vinding achtten, terwijl de protestanten de boom als een heidens symbool beschouwden.

We weten dat in de Middeleeuwen in de kersttijd de huizen met groene takken versierd werden, wat onbewust misschien toch nog op heidense gebruiken terugging. De Romeinen bedekten de daken van hun huizen met groen. In 1539 werden op de Straatsburger markt sparrebomen verkocht en in 1605 werd er voor het eerst melding van gemaakt dat de gegoede burgerij uit de Elzas in de salon een boom optuigde. In de 18de eeuw kwam de boom ook in de huiskamers van de burgers te staan. De armen hadden wel eens namaakboompjes. Tijdens de Napoleontische oorlogen (ca. 1800 - ca. 1810) werd het gebruik door heel Duitsland verspreid. In 1840 liet Koningin Victoria de eerste kerstboom versieren in Engeland op Windsor Castle, volgens het verhaal om daar haar innig geliefde echtgenoot Albert van Saksen-Coburg een genoeg mee te doen. Pas als de trein de bomen massaal en goedkoop kan vervoeren, wordt de kerstboom overal in Europa en Amerika populair. In Nederland verschijnt hij in de dertiger jaren van deze eeuw pas! (Kunnen onze oudste donateurs vertellen of dit inderdaad juist is?) Op schilderijen van oude meesters uit de Gouden Eeuw zullen we nooit een opgetuigde boom aantreffen.

Aanvankelijk werd de kerstboom niet versierd, maar in de 16de eeuw werden er

vruchten en lekkernijen in gehangen. In de 18de eeuw werd het meer en meer de gewoonte kaarsen in de boom te plaatsen. In het Züricher Nieuwjaarsblad van 1799 vinden we de tekening van een met kaarsen, koeken (Løbkuchen) en slingers versierde kerstboom. In de 19de eeuw, de Romantiek, de bloeiperiode van de burgerij, werden de huiselijke kerstgebruiken steeds verder uitgebreid. Natuurlijk werd de kerstboom allereerst populair in de streken waar hij thuishoorde. In andere streken werden ook palmboompjes of -takken gebruikt (buxus), of houten driehoeken met kaarsen (in Scandinavië hebben deze lange tijd de boom tegengehouden).

Kerstboomliederen zijn al bekend uit de 16de eeuw; Matthias Claudius (1740-1815) schrijft het beroemd geworden O Tannenbaum. Hierin wordt een nieuw element toegevoegd: de kerstboom wordt geëerd om zijn "trouw". Nu het religieuze aspect op de achtergrond komt te staan, wordt de sparreboom het symbool van trouw en geboortigheid, van licht en warmte.

(Over de symbolische, religieuze, mythische betekenis van de sparreboom valt nog heel wat meer te zeggen, maar daar moet ik me nog eens goed in verdiepen: voor een volgend jaar!?)

F.J.S.

Permanente plekken voor kerstbomen

Van een onzer verslaggeefsters

DORDRECHT — Er komen in het centrum van Dordrecht zestien permanente plaatsen voor even zoveel grote kerstbomen. De Federatie Dordtse Binnenstad (een samenwerkingsverband van de centrumwinkeliers) en de gemeente hebben de handen ineengeslagen. De gemeente voert niet alleen het werk uit maar draagt ook bij in de kosten die ongeveer achttienhonderd gulden per verlichte boom bedragen.

Jack Veenman, secretaris van de Binnenstadfederatie: „De bomen zijn dik tien meter hoog en komen op de meest markante plekken te staan. In elk geval willen we onze overburen Zwijndrecht en Papendrecht en de scheepvaart een kerstgroet brengen met verlichte dennebomen op de Bolkade en het Groothoofd.”

Bij de toegangswegen tot het stadshart komen er ook: Voorstraat-West, Voorstraat-Noord (bij de Augustijnen-

kerk) Stationsweg en Grote Spulstraat en Vriesestraat. Het Bagijnhof krijgt er twee, een voor de Verenigde Spaarbank en een aan het begin van de straat. Vier bomen gaan het Achterom sieren, twee worden neergezet op het Statenveld en bij het stadhuis pronkt er ook een. Op al die plaatsen wordt rioolpijp in de grond gegraven die wanneer de bomen hun kersttijd hebben uitgediend afgesloten worden door een deksel. Volgens komt daar dan weer

bestrating of een laag as overheen.

De rioolpijpconstructie kan volgens Veenman tien jaar mee. „En de gaten kunnen ook gebruikt worden bij andere evenementen, zoals Dordt Monumenteel. Dan kan je er bijvoorbeeld masten met vlaggen inzetten.”

Tussen 6 en 8 december worden de bomen geplaatst. Op 9 december ontsteekt burgemeester J. Noorland de verlichting.

De Dordtenaar, 21-11-92

Adopteer een kerstboom

Dordrecht - Doe eens wat aan kerstmis en tegelijkertijd wees eens milieubewust! De Federatie van Binnenstad winkeliers vragen bedrijven, makelaars, maatschappijen van advocaten, banken om mee te doen aan het verhogen van de kerstfeer in de Binnenstad.

Er zijn een aantal hele grote kerstbomen (met kluit) die om adoptie vragen! Als vaste versiering komt er een fraai naamkaartje van het welwillende adoptiebedrijf in te hangen. Het voor informatie met J. Veenman, telefoon 317322.

De stem van Dordt, okt. '92

De spoor in public relation!

GARY SPAR AND THE FRAGMENTS

SPARREBOMEN IN AMERIKA.

Wie naar de reünie is geweest en wie nu het voorlag gelezen heeft, dus iedereen, weet dat er deze keer iets bijzonders te melden was: een Sparreboom uit Amerika! De kans met hem in gesprek te komen heb ik gauw waargenomen, zodat we nu kunnen constateren dat sparrebomen ook in verre streken goed groeien!

Gerrit Nicolaas werd op 19 juli 1932 in de Tweebosstraat in Rotterdam-Zuid geboren

(Afrikaanderbuurt). Het gezin verhuisde naar de Plimpelstraat, zodat Gerrit naar de kleuterschool in de Cameliestraat (zijstraat van de Putsebocht) ging. Later heeft het gezin in de Kamperfoeliestraat gewoond. In 1987 is zijn moeder (Clazina van Tooren) overleden en in 1989 overleed zijn vader (Jacob Hendrik) in het tehuis Maasveld op het Afrikaanderplein. Gerrits zuster Johanna woont nog in Rotterdam. Deze "tak" is nog niet in de genealogische reeks gepubliceerd.

Gerrits vader moet een opmerkelijke figuur geweest zijn, een hardwerkende arbeider met een open geest voor de wereld van zijn tijd. Als jongen reed hij op een sleperswagen van de Oranjeboombrouwerij. In het leger deed hij dienst bij de huzaren en in de jaren '20 werd hij havenarbeider en kreeg in de 30-er jaren zijn portie te dragen van de werkloosheid. Dit leidde tot zijn actieve lidmaatschap van de S.D.A.P. (nu P.v.d.A.). In de oorlog heeft hij in een werkkamp gezeten in Duitsland, in Kassel, waar hij 68 bombardementen overleefde. Na deze ellendige jaren keerde hij terug naar de haven en leerde voor bootsman. Zijn sociale activiteiten nam hij weer op en hij werd medeoprichter van de EVC (Eenheidsvakcentrale). Het was zijn overtuiging dat een vakbond zich buiten de politiek moet houden; toen de communisten in de EVC naar de macht grepen, traden Jacob Hendrik en een andere leidinggevende figuur, Leen van Os, uit de EVC en richtten de OVB (Onafhankelijke Vakbond) op, die nog altijd een redelijk sterke organisatie is. Jacob Hendrik werd betaald bestuurslid, is ook voorzitter geweest, schreef artikelen o.a. voor Het Vrije Volk en bleef tot zijn tachtigste jaar actief in de vakbond.

Terug naar Gerrit Nicolaas. Toen hij in de oorlogsjaren '44-'45 op de Mulo zat, werd het onderwijs zo rommelig - de lessen werden telkens weer in een ander gebouw gegeven -, dat hij de school voortijdig verliet. Na de oorlog volgde hij de opleiding voor scheepsbouwkundig tekenaar aan de Avondschool in de Oranjeboomstraat, welke studie 5 jaar duurde. Hij herinnert zich nog goed zijn leraar Van Boelen. Ook volgde hij de opleiding voor meubelmaker. Hij werkte voor de firma Hendrik Veder, nog altijd een bekende naam in de scheepstuigerij - zeilmakerij. Met een oude scheepszeilmaker, de man was in de tachtig, ging hij naar het Maritiem Museum, waar ze scheepsmodellen bestudeerden, tekenden, namaakten en optuigden; mogelijk bestaan die nog. In zijn diensttijd zat Gerrit bij de mariniers, had er een kantoorbaantje, dat redelijk saai was en dat hij wat opvrolijkte door o.a. karikaturen te tekenen. Op zekere dag werd hij betrappt door een kapitein, die helaas zichzelf herkende, wat hem voor de krijgsraad en veertien dagen in de bak bracht! Zijn commandant bleek evenwel geïnteresseerd en nodigde hem uit om te gaan tekenen voor een boek dat Generaal-Majoor De Bruyne over de mariniers aan het schrijven was. Dat was boeiend en leerzaam werk; hij tekende historische wapens en uniformen. Wist U bijvoorbeeld dat de "knopen" op oude uniformen in werkelijkheid kogels voor een musket waren, die in de strijd afgerukt werden en gebruikt? Helaas heeft hij het voltooide boek nooit gezien.

In 1954 is Gerrit op 22-jarige leeftijd naar Amerika gegaan. Hij was pas getrouwd; de ouders van zijn vrouw woonden in Amerika, daardoor konden zijn vrouw en hij aan de verplichte borg komen en legaal Amerika binnenkomen. Ze kregen een zoon, maar het huwelijk bleek niet lang stand te kunnen houden. Gerrit ging zwerven: eerst had hij in Utah gewoond, vandaar trok hij naar Denver (Colorado), Michigan, New York, Florida (daar maar heel kort, het was hem te benauwd), terug naar New York, maar in 1957 streek hij voorgoed in Californië neer. Gedurende zes jaar had hij een eigen meubelmakerij, maar hij was niet zakelijk genoeg, wilde alleen kwaliteitswerk leveren, zodat hij het tegen de massaproductie moest afleggen. Hij is toen voor verschillende aannemers gaan werken, is zich daarna gaan specialiseren in het bouwen van geluidsstudio's, concertzalen, podia. Tegenwoordig werkt hij voor een gigantische bouwonderneming, Peter McCoy, die o.a. fraaie "optrekjes" bouwt in Beverly Hills. Een van de eersten voor wie een villa neergezet werd, was Greer Garson (bij de ouderen onder ons misschien nog bekend uit b.v. Goorly en Mr. Deeds). Ook Steve McQueen was een "klant", evenals enkele olemagnaten, koning Hoessein en de filmproducer Darryl Zanuck. Peter McCoy is ook Western American regional director van het veilingbedrijf Sotheby's en onder Reagan zat hij in de regering. Momentueel laat de sultan van Brunei (Borneo) een huis bouwen in Beverly Hills. (Jack Nicholson schijnt daar tegen te protesteren).

Gerrit is de uitvoerder/werkcontroleur, hij controleert de grondvoorbereiding, de riolering, de bouw van het huis, uitwendig en de afwerking inwendig. Hij heeft dus met een aantal onderaannemers te maken,

maar er wordt geen legeltje gelegd waar hij niet naar gekeken heeft, en o wee, als de tegelzetter niet eerst een rechte draad getrokken heeft! Gary Sparreboom (spreek uit Gerry Sperriboem) houdt niet van knoeiwerk! Tot zijn dagelijkse bezigheden hoort ook het bijhouden van een logboek. Voor deze rijksten der aarde worden natuurlijk volgens hun wens de kostbaarste materialen gebruikt. Zo is er eens een hek gemaakt in Engeland dat een nauwkeurige kopie van het hek rond Buckingham Palace moest zijn. Toen het in Amerika aankwam, waren de ijzeren punten verroest; deze moesten eerst schoongemaakt worden vóór ze met onvervalst bladgoud bekleed konden worden.

Gary woont iets ten zuiden van Los Angeles, bij Long Beach, in Gardena. Zijn huis heeft hij niet zelf gebouwd (geen tijd!), maar het is comfortabel en heeft een grote tuin met een zwembad (uiteraard) en een studiootje, waarin hij schildert ter ontspanning. Hij schildert portretten naar afbeeldingen en "componereert" Nederlandse landschappen. Voor een bazar van de Dutch Social Club maakte hij pentekeningen van het Vredespaleis, het Witte Huis in Rotterdam, het Kolkje in Amsterdam, enkele molens; de afdrucken daarvan vonden gelukkig af trek!

Muziek is altijd belangrijk geweest in zijn leven, hij speelt gitaar en zingt. Nog in Nederland had hij al een eigen bandje en in Amerika bleken de Nederlandse clubs grote behoefte te hebben aan bandjes die hun dansavonden opluisterden met Hollandse en Amerikaanse populaire muziek. In de 50er en 60er jaren speelden in Nederland veel Indonesische jongens in bandjes (denk maar aan de Blue Diamonds), een aantal van hen ging mettertijd naar Amerika en dan kwam er telkens wel een bij Gerrit terecht. Zo waren er nogal wat wisselingen en Gerrit noemde zijn bandje dan ook Gary and The Fragments (Gerrit en de Brokken!)

Nu gaat Gerrit binnen afzienbare tijd met pensioen; hij interesseert zich zeer voor computers en weet nu dus al waar hij zich mee zal gaan bezighouden! Misschien zien we hem ook nog wel eens op een reünie! In ieder geval had hij het erg naar zijn zin in Arnhem, hij trof er een leuke ontspannen sfeer, een goede lezing na de pauze en maakte nog een lange wandeling in het park. Een compliment aan Gerrit lijkt me een goede afsluiting van dit relaas; wat spreekt hij nog vloeiend Nederlands!

F.J.S.

Vreewijk Rotterdam onze eigen tuin

de uitslag van de keuringen

1992

Boukendaal

131 Sparreboom-Schuurs P. 1e

Vinkenbaan

30a Vink Sparreboom H. E. e.v.

(zie vorige lijst jg 2, afl. 3, blz 91)

Kouterstraat

9 Sparreboom J. m.w. 3e

Meiland

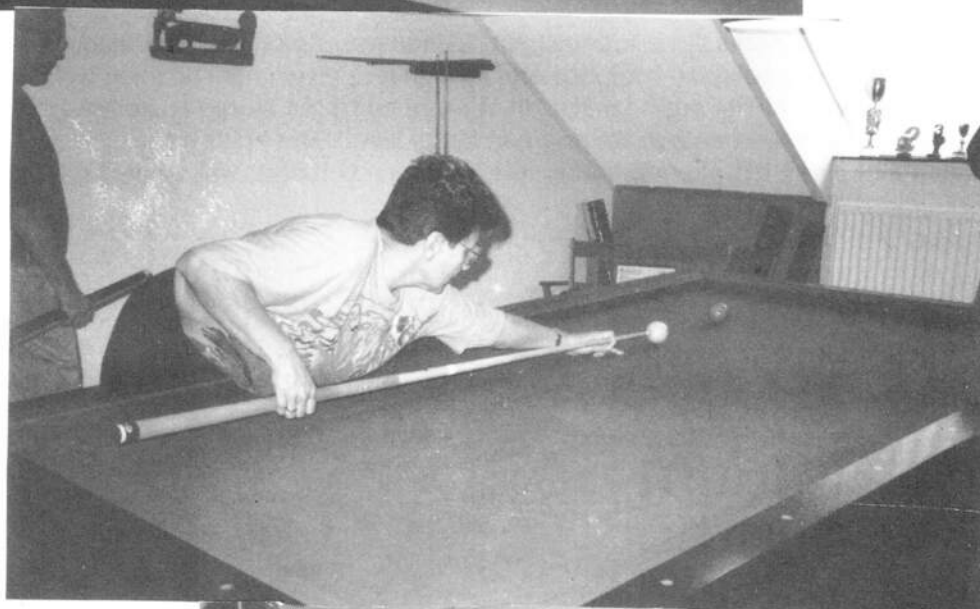
60 Sparreboom P. 1e

Melkpad

23 Sparreboom D. 3e

Olmendaal

67 Sparreboom W.C. e.v.

"EEN GROENE HOBBY"

U hebt beslist wel eens een van de varianten van de AMEV-verzekeringsmij. op TV gezien. De verzekeringsagent, die zich als een gevaarlijk brokelaar bij zijn cliënt heeft aangediend, steekt vervolgens zijn begeerte handert uit naar.... een Ming vaas van een miljoen, of een Bugatti van drie miljoen.... tot ontsteltenis van de eigenaar. Als die agent voelde ik me, toen ik op een dag de zolder van Carla en Joop Sparreboom in Dordrecht betrad en daar een juweel van een biljarttafel zag staan. Nee, ik heb toch maar niet gevraagd of ik ook eens een carambole mocht maken!

Biljarten is een mooie sport, een zandsport die concentratie, inzicht, behendigheid, durf vereist en die daarom beslist niet meer past in de sfeer van "café en bier". Daarvan kunnen Carla en Joop iedereen met wie ze aan de praat komen over hun hobby al gauw overtuigen! Het is ook een sport voor alle leeftijden en voor "bolderlei kunnen" en dat kan het hele gezin Sparreboom bewijzen; niet alleen speelt Joop al menig jaar, ook zijn vrouw Carla speelt en hun jongste zoon Wilfred, die 19 jaar is en dus nog niet echt gekozen heeft tussen biljart en voetbal. Hun oudste zoon John zoekt zijn ontspanning meer in andere richtingen, in de muziek o.a.

Joop Sparreboom is op 3 mei 1939 in Rotterdam geboren (hij moet nog aan de beurt komen in de genealogiereeks van ons blad). Eigenlijk was voetballen Joops eerste keus. Bij toeval is hij aan het biljarten gegaan, toen hij als 17, 18-jarige met zijn vrienden in Rotterdam-Zuid in café Piet van der Weel aan de Slinge 's avonds wel eens een partijtje ging biljarten: tien over rood, een twintigje, dat met vier ballen (een blauwe erbij) wordt gespeeld, of een honderdje (ook met vier ballen). Hij verhuisde naar de Marentakstraat, ook in Zuid, waar achterin café (ook) Piet van der Weel een zaaltje met een biljart was. Intussen waren Joop en Carla getrouwd, het was 1965, Joop was 26 jaar, Carla 21. Carla hoefde zelfs nog niet aan biljarten te denken, in die tijd durfde geen caféhouder een vrouw aan zijn biljarttafel te laten spelen: die maakte immers het laken kapot! Er ontstond een gezelligheidsbiljartclubje, maar in 1970 verhuisden Joop en Carla naar Vlaardingen en Joop ging mettertijd daar voetballen. In 1976 vertrok het gezin naar Dordrecht, waar Joop ging voetballen bij v.v. Wieldrecht. Toch duikt het biljart weer op! Een jaar later, in 1977, zien we Joop bij een kleine vereniging van ongeveer tien man spelen, "Het Krijtje", tot het café en dus hun speelruimte werd opgeheven.

Zes jaar geleden eindelijk ziet Joop kans tot een overeenkomst te komen met de eigenaar van café Sterrenburg in Dordrecht en kan hij met een ander, de biljartclub Sterrenburg oprichten, die start met een man of twaalf. Carla is nog altijd niet aan biljarten toe, die heeft de zorg voor twee schoolgaande jongens erbij. Deze club gaat na enige tijd in het district Dordrecht van de KNBB (Kon. Ned. Biljartbond, die zotelt in Nieuwegein) meedoen. Van leverde ging Carla mee kijken naar wedstrijden en na twee jaar wilde ze zelf ook spelen; ze werd lid. Joop had tot dan geen les gehad, maar op een bepaald punt moet je toch wel les hebben om verder te komen.

Er zijn verschillende spelsoorten. Het is altijd de bedoeling om met één (zelfde) bal de andere ballen te raken; je maakt dan een carambole. Het libre-spiel kent weinig regels: de speler moet met de speelbal de twee andere ballen rechtstreeks raken. Bij bandstoten moet de speelbal minstens één band (van de tafel) raken voordat die de derde bal raakt. Bij het driebanden geldt dat de speelbal minimaal drie banden moet raken voordat die de derde bal raakt. Vooral driebanden levert een aantrekkelijk kijkspel op!

Na Joop ging ook Carla in competitieverband spelen, evenals Wilfred, maar de laatste moest na een jaar afhaken omdat hij in dienst moest. Joop krijgt nog steeds les, in het driebanden. Van de vereniging Sterrenburg wilde Joop geen voorzitter worden, omdat hij aanvankelijk nog te weinig afwist van regels en organisatie. Wel verzorgde hij de "public relations". Door zijn optreden tijdens o.a. prijsuitreikingen viel de aandacht op hem en werd hem gevraagd secretaris te worden van het district Dordrecht van de KNBB. Dit district omvat het gebied: H.I. Ambacht, Zwijndrecht, Papendrecht, Dordrecht, Werkendam, Woudrichem, Schelluinen, Gorkum, Ameide. Op het ogenblik verzorgt Joop ook de p.r. voor het district, wat bijv. ook betekent dat hij interessante activiteiten die georganiseerd worden voor het bedrijfsleven moet bijwonen.

En zo zijn Joop en zijn vrouw dan echt een beetje biljartgek geworden: ze kochten een biljart (normaal klein formaat 1,15 m bij 2,30 m.) en richtten op zolder een speelruimte in! Carla is gaan spelen met de

vrouwen van de biljartende mannen, voor zover die belangstelling hadden. Nu ze competitie speelt, doet ze dat in gemengde teams (er is geen aparte damescompetitie); sinds ze naar een andere vereniging is overgestapt, speelt ze zelfs als enige vrouw in haar team.

Het wedstrijdschema is vergelijkbaar met dat van voetbal. De competities voor de kampioenschappen worden op een woensdag gespeeld en eenmaal per week speelt een team tegen een ander team in zijn district. Carla speelt libre en bandstoten, Ronalds Wilfred, Joop speelt libre en driebanden. Op dinsdag wordt er op de clubavond geoefend. In een competitie kan voor een teamprijs gespeeld worden. Joop en zijn team zijn kampioen geweest van het district Dordrecht, zodat ze in een afdeling hoger geplaatst werden en in het gewest gingen spelen. Eenmaal per jaar wordt er voor de nationale teamprijs gespeeld in Amersfoort, maar zover is hij niet gekomen! Ook kan er voor een individueel kampioenschap gespeeld worden. Na voorronden worden de acht besten geselecteerd voor de finale van het district. De laagste klasse is de zesde, de hoogste is, na de eerste klasse, de hoofdklasse. Joop heeft meermalen aan finales meegedaan en is eenmaal kampioen geworden. Met libre is hij tot de derde klasse gepromoveerd; hij hoopt voor de toekomst op de tweede klasse!

Carla promoveerde in één keer naar de vijfde klasse libre, waar ze eigenlijk nog niet aan toe was, dus degradeerde ze.

Het aantal caramboles loopt namelijk sterk omhoog: in de zesde klasse speel je 30 caramboles, voor de vijfde moet je er 40 halen. Maar Carla heeft haar revanche genomen!

Dubbele promotie Sparreboom

DORDRECHT — Carla Sparreboom mag zich kampioen van de zesde klasse libre klein van het biljarddistrict Dordrecht van de KNBB noemen.

In cafe-restaurant De Staart wees zij in een sterk gespeeld toernooi al haar concurrenten terug. In drie partijen eindigde de vorige seizoen uit de vijfde klasse gedegradeerde en ongeslagen blijvende Carla Sparreboom boven het moyenne van 1.50.

Met haar toernooi-gemiddelde van 1.20 promoveerde zij naar de vierde klasse. Joke Scheening (HZO) mag het Gewest in het weekende van 6/8 november in Stolwijk vertegenwoordigen en Coby Reijmers en Joke Scheening mogen voortaan in de vijfde klasse uitkomen.

De uitslag: 1. Carla Sparreboom (Eickendonck) 14 punten, moyenne 1.20 en hoogste serie van 9, 2. Coby Reijmers (t Havenhoeke) 10, 0.51, 3. Joke Scheening (HZO) 10, 0.77, 4. Wil Leurgans (Merwehof) 10, 0.67, 5. J. Iedema (TOG) 8, 0.69, 6. T. A. van de Kraats (Sterrenburg) 4, 0.40, 7. T. Boonstoppel (Amicitia) 3, 0.44, 8. E. Valk (Amicitia) 0, 0.23.

De Dordtenaar, 13-10-'92

Ook Wilfred heeft aan p.k.'s deelgenomen en met succes!

Het is jammer dat de jeugd weinig gelegenheid heeft om biljart te spelen. De sport heeft niets met "bier" te maken, maar vanzelfsprekend vinden ouders een café niet geschikt voor hun kinderen (hoewel, wat wordt er voornamelijk in de sportkantine omgezet?) en buurthuizen zijn dikwijls niet geneigd een biljart aan te schaffen. Biljart is een mooie sport en het zou goed zijn als de jeugd in een sportieve omgeving onder leiding kon spelen.

Korfbal

Dordrecht • Het Automatic Holland Toernooi 1992 wordt op vrijdag 13 en zaterdag 14 november gehouden in de Deetos-hal aan de Voorinklaan. De teams die meedoen, zijn: Deetos, Rohda, Oost-Arnhem en Sikopi uit Antwerpen. Het korfbalgeweld om prijzen, ter waarde van maar liefst 10.000 gulden start om 19.30 en zaterdag om 18.30 uur. De finale is om 20.10 uur. Voor de muzikale omlijsting zorgen de Bloopers, de Twirlvereniging Leidschendam en de Rammen. Kaarten zijn verkrijgbaar aan de Deetos-hal op beide speeldagen aan de kassa, vanaf 17.30 uur.

John speelt in deze band, die vooral in carnavals-tijd populair is!

! Europese kampioenschappen Biljarten Driebanden Oldtimers, Jukeboxen en Platenbeurs

**DONDERDAG 17 T/M
ZONDAG 20 DECEMBER:**

Ook het biljarten mag zich de laatste jaren verheugen in een sterk gestegen belangstelling, misschien wel omdat door de introductie van het populaire z.g. Snooker ook meteen de drempel naar het biljarten behoorlijk verlaagd is. Het Driebanden is een van de mooiste vormen van het klassieke biljarten, niet alleen voor de deelnemers, maar ook voor toeschouwers. Zeker als het op een dergelijk hoog niveau gespeeld wordt als deze Europese Kampioenschappen. Tijdens de toernooidagen in december zullen dan ook ongetwijfeld weer vele liefhebbers van deze nobele sport de Merwehal willen bezoeken om persoonlijk getuige te zijn van de strijd der Europese biljartgiganten.

En dan nu het grote evenement! Vorig jaar organiseerde het district Dordrecht voor de eerste keer het toernooi om het Europees kampioenschap individueel. Dat werd zo goed ontvangen dat het district nu voor drie jaar (mogelijk nog twee jaar langer) het EK landenteams organiseert. Dit jaar is er samenwerking met Dordt Beweegt (een gemeentelijke instelling), dat ook sponsort, evenals de speelautomatenimporteur Wetsteijn. Er is een werkgroep, waarin Joop de p.r. verzorgt: sponsors, advertenties, stoelenverkoop (z.g. VIP-boxen), enz. Er worden spelers van grote klasse verwacht zoals Jaspers (Ned.), Keulemans (Bel.), Bitalis (Fr.), Blomdahl (Zwe.) In de landenteams spelen de topspelers vanaf de eerste dag mee. De Merwehal wordt ingericht met tribunes om de ruimte heen waar vier biljartafels staan opgesteld. Zondagmiddag is de finale, waar natuurlijk radio en televisie aanwezig zullen zijn. Behalve de Westeuropese landen zal mogelijk ook Egypte meedoen. Engeland heeft weinig belangstelling voor biljart, daar heeft zich het snooker ontwikkeld, dat trouwens niet meer een amateursport is en waar grote geldprijzen te verdienen vallen (en gegokt wordt).

Snooker en biljart zijn twee zeer verschillende spelsoorten; Joop verwacht niet dat snooker een concurrent zal worden, integendeel, er wordt van beide kanten naar samenwerking gestreefd.

Vorig jaar organiseerden Carla en Joop een echt paren-toernooi, dat heel geslaagd bleek en nagevolgd werd. Weekends worden meestal gereserveerd voor onderlinge en gezelligheidswedstrijden. Gesterkt door het succes van de echtparen- (of gezins-)weekends vragen Carla en Joop zich nu af of er een "Sparreboomfamillegezelligheidstoernooi" te organiseren valt. Ieder die daarvoor voelt, wordt hierbij uitgenodigd contact op te nemen met Joop Sparreboom, Waterman 22, 3328 RA Dordrecht, tel. 078 - 170185.

F.J.S.

Het handboek voor de biljarter, bij de vakhandel te koop, is: Gerard Klinkert, Praktische Biljartkennis, Uitg. Eurostile Publishers, A'dam (f 48,50).

DE GRONINGSE TAK VII

Bij het volgende wil ik mij beperken tot die lerlen van de "Groningse tak" die Sparreboom heetten of heten en geleefd hebben of nog leven in onze twintigste eeuw. Voor gegevens die ik hier niet vermeld, verwijs ik naar die van Miep en Jan (met hun instemming), die met hun professionele aanpak van het genealogisch onderzoek (kwartierstaten e.d.) vrijwel al die gegevens "op kaart" hebben gebracht (zoals namen, herkomst, data van aangetrouwden en hun ouders): voorwaar een niet geringe prestatie! N.B. Waar ik alleen de voornamen noem, betreft het "Sparrebomen"

Om nu maar met de generatie van mijn grootvader **Siebrandus** (zie ook jrg. 3, afl. 1, blz. 109, na: De oudste zoon....) op de proppen te komen....Hij had één "overlevende" broer: **Herman Jan**, die trouwde met Geessien de Boer (Nwe P. 17-5-1893). Zij hadden 3 kinderen: een dochter, **Marchina Geesina** (geb. Nwe P. 15-9-1894, tr. Wildervank 2-1-1922 Albert Pentinga) en 2 zoons, die geen nakomelingen hebben gehad: **Jan Herman** (geb. Nwe P. 27-10-1896, onderwijzer, niet getrouwd, overl. Assen 23-6-1980) en **Herman Jan** (geb. Nwe P. 14-5-1899, jong gestorven). Verder had mijn grootvader nog een zuster: **Janna** (geb. Nwe P. 1-2-1869, 2 malen getrouwd geweest, geen kinderen, overl. Assen 24-6-1939)

De enigen die nog verdere nakomelingen hadden dan hun kinderen, waren mijn grootouders: **Siebrandus** (geb. Oude P. 19-5-1857, gronthandelaar koloniale waren en gedistilleerd, later assuradeur, overl. Nwe P. 30-11-1922), getrouwd 20-11-1881 met **Marchien Bakker** (geb. Gasselte 16-3-1857), overl. Nwe P. 4-10-1917). Zij kregen 11 kinderen, waarvan er 2 heel jong zijn gestorven. De overige 6 waren:

1. **Herman Jan** (geb. Nwe P. 3-11-1882, dir. postkantoor Oude P./Nijverdalen, overl. Veendam 19-9-1966) trouwde te Oude P. 17-4-1912 met **Lillichina J. Dijkstra** (geb. Ballo 26-5-1883, begr. Nwe P. 5-5-1951). Zij hadden, behalve een gearlopteerde dochter, geen kinderen.
2. **Roelof** (geb. Nwe P. 20-1-1884, cartonagefabrikant, overl. Ommen 28-9-1976) trouwde te Veendam 21-4-1914 **Sieka Reinmina de Boer** (geb. Veendam 20-3-1893, overl./begr. Ommen 22/25-4-1984). Zij kregen 2 dochters, waarvan de oudste op 6-jarige leeftijd overleed. De jongere dochter: mijn nichtje **Marga Siebranda** (geb. Nwe P. 21-11-1920) trouwde op 28-3-1947 met **Ir. Antonie J.A. Nieuwenhuis**. Zij hebben geen kinderen.
3. **Marcus** (geb. Nwe P. 16-3-1885, cartonagefabrikant, overl. Utrecht 3-11-1934) trouwde te Nwe P. 12-9-1912 **Aaltje Boerma** (geb. Anlo 2-3-1890, overl./begr. Utrecht/Nwe P. 20/26-11-1970). Zij kregen 4 kinderen, waarvan er één kort na de geboorte overleed. De overige 3 zijn:
 - I **Marchien** (roepnaam **Attie**; geb. Nwe P. 10-8-1913), getrouwd te Utrecht 14-7-1938 met **Dr. Abraham W.F. Jenner** (geb. 12-6-1910 te Utrecht, internist en arts tropische ziekten, overl. 30-4-1981 Gieten). Hun 4 kinderen en hun kleinkinderen noem ik niet: het zijn geen Sparrebomen.
 - II **Siebrandus**. Zie voor nadere gegevens een later volgende alinea.
 - III **Lambertus Harmannus**. Zie voor nadere gegevens een later volgende alinea.
4. **Bernardus Harmannes** (geb. Nwe P. 17-11-1887, medefirmant cartonagefabriek, overl. Vlagtwedde 14-2-1981)
5. **Marchien** (geb. Nwe P. 24-5-1889, overl. Haarlem 25-2-1977), trouwde te Nwe P. 2-5-1913 met **Jan Johan Boswijk**, arts te Oude P.; 2 kinderen, maar "Boswijken".
6. **Berendina** (geb. Nwe P. 1-3-1892, overl. Gasselte 18-2-1947) trouwde te Nwe P. 4-5-1917 met **Roelof Wichers** (geb. Gasselte 295-1892, voorz. AVEBE/prov. Voedselcomm., overl. Borger 6-9-1985). Zij hadden 6 kinderen: 5 jongens en een meisje, maar dus weer geen "Sparrebomen". Mijn nichtje **Marga Wichers** en vooral haar echtgenoot **Jacob Harders** hebben in belangrijke mate bijgedragen tot het genealogisch onderzoek van de "Groningse tak".

De jongste generatie Sparrebomen van de "Groningse tak" is voortgekomen uit de huwelijken van de zoons van mijn broer en van mij:

- 3.II **Siebrandus** (geb. Nwe P. 5-6-1921, dra. chemie, researchchemicus) trouwde Tiel 23-9-1948 met **Cornelia Magdalena Rottier** (geb. Tiel 24-1-1921, overl. Leiderdorp 30-6-1982). Uit dit huwelijk 2 kinderen:
 1. **Marcus** (geb. Utrecht 18-1-1951, Dr. letteren Indo-Iraans, stafid "European Science

Foundation" te Straatsburg/daarnaast herpetoloog) trouwde Amsterdam 1-9-1987 Christine M.J.A. Harisson (geb. Heerlen 10-8-1952, drs. Ned. Letteren). Geen kinderen.

2. **Johannes** (geb. Vlaardingen 16-1-1953, drs. geschiedenis, regionaal conservator van de Stichting Samenwerking Musea Oostelijk West-Friesland, Noordkop en Texel) trouwde te IJlst 20-8-1985 Hendriëtte C.M. Quant (geb. Warmenhulzen 6-10-1952, fysiotherapeute). Zij hebben 2 kinderen: **Anna** (geb. Amstelveen 3-10-1985) en **Daan** (geb. Purmerend 4-8-1987).

3.III **Lambertus Harmannus** (geb. Nwe P. 25-10-1923, drs. economie/"general manager") trouwde Den Haag 24-6-1950 Pieterella Bijl (geb. Soerabaja 16-12-1927). Zij hebben 3 kinderen:

1. **Petronel Monique** (geb. Amsterdam 31-3-1951, trouwde Vught 14-9-1976 met Barend van der Heyden, diplomaat buitenl. dienst U.N. New York). Hun 3 kinderen vermeld ik hier niet: geen Sparrebomen.

2. **Marjolijn Alice** (geb. Rotterdam 25-11-1953, schilderes, trouwde Vught 24-6-1978 Peter J.L. de Greeff, manager computerbedrijf). Zij hebben 4 kinderen.

3. **Marcus Dirk** (geb. Rotterdam 9-9-1955, "commercial manager") trouwde Vught 1-9-1984 met Ingeborg Kerssemakers. Uit dit huwelijk 3 kinderen: **Wouter Frank** (geb. Leiderdorp 20-12-1984), **Emmely Eleonore** (geb. Leiderdorp 26-7-1986) en **Sterre Rosemarijn** (geb. Leiderdorp 27-6-1988).

Er zijn dus - wat betreft de naam Sparreboom in de "Groningse tak" - op dit ogenblik twee jonge kinderen die t.z.t. "het geslacht" zouden kunnen voortzetten, met name de kleinzoon van mijn broer: **Wouter Frank** en die van mij: **Daan**. Wanneer zij geen mannelijke nakomelingen zouden krijgen, sterft deze "tak" uit.

Tot slot mijn excuses aan de vrouwelijke Sparrebomen en hun nakomelingen: zij moeten niet denken dat ik hen onderwaardeer; integendeel! Maar ik heb mij in het kader van dit familieblad moeten beperken tot mensen met de naam Sparreboom, omdat het anders voor niet-Groningers een "oeverloos" verhaal zou zijn geworden.

Sieb Sparreboom, Gieten.

Met deze aflevering hebben we het slot van de Groningse Tak voor ons liggen. De schrijver vindt U vermeld onder III. Als we de serie nog eens doorlezen dan kunnen we alleen maar bevestigen dat Sieb erin geslaagd is a. ons kennis te laten maken van een (het?) Groningse geslacht van de Sparrebomen; b. ons wetenswaardigheden te vertellen die met hun leven te maken hadden (te maken gehad zouden kunnen hebben!), over de Mennonieten of Doopsgezinden, over de Veenkoloniale scheepvaart en de industrialisatie in het begin van onze eeuw. Ik weet dat het Sieb moeilijk viel de serie te voltooien, hij zal nu wel blij zijn dat het gelukt is. Wij willen hem hierbij graag hartelijk bedanken voor zijn bijdrage!

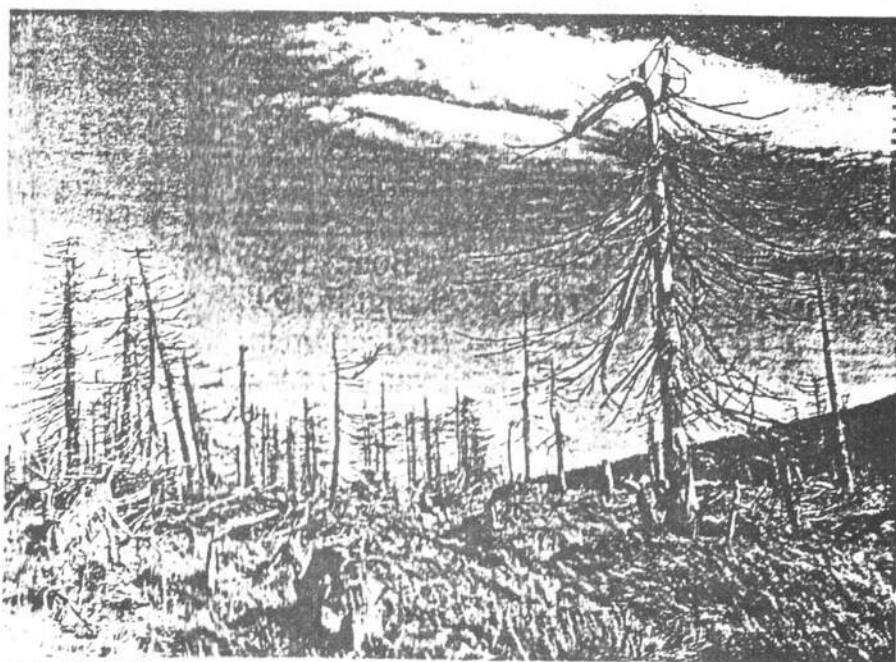
F.J.S.

Sparretjes planten in troosteloos decor

Door onze redacteur **NRC**
F.G. DE RUITER 9-10-1992
KRKONOŠE, 9 OKT. Het decor is van een troosteloosheid die niemand onberoerd laat. Waar ooit de fijnsparren en bergdennen welig tierden, staan nu alleen nog kale stammen in een zure, tussen mist en regen twijfelende neerslag, die sinds jaar en dag verantwoordelijk is voor de massasterfte in het Tsjechische bos. De plek heet Krkonoše, een nationaal park in het Reuzengebergte vlakbij de Poolse grens. Juist hier moet het beter worden. Uit Nederland is Ed Nijpels overgevlogen om enkele sparretjes te planten als aanzet voor een nieuw, 16.000 hectare groot bos.

De burgemeester van Breda, oud-minister van milieubeheer, is ook voorzitter van de Nederlandse stichting Face en dat verklaart waarom hij in het Reuzengebergte met spa en pikhouwiel optreedt. Face is niet alleen het Engelse woord voor gezicht, maar ook de afkorting van 'Forests Absorbing Carbondioxide Emission'. Dat betekent dat de stichting bos wil aanleggen om kooldioxide (CO₂) te binden, het gas dat vrijkomt bij de verbranding van fossiele brandstoffen en in hoge mate bijdraagt aan het broeikas effect. Nieuw geboomte kan de gevolgen daarvan gedeeltelijk neutraliseren.

Face werd eind 1990 opgericht door de NV Samenwerkende Elektriciteitsproduktiebedrijven in Nederland (SEP) met als doel herstel van bossen te financieren. Daarvoor wordt ongeveer 500 miljoen gulden uitgetrokken, uit te smeren over 25 jaar en gericht op diverse werelddelen. In totaal moet in die periode 150.000 hectare nieuw woud verrijzen. Met de eerste projecten in dit jaar begonnen: 120 hectare in Nederland (bij Leeuwarden), 25.000 hectare in Maleisië en 16.000 hectare in dat deel van de Tsjechische republiek dat in de beruchte 'zwarte driehoek' valt. Zo luidt de bijnaam van de grensregio Duitsland-Polen-Tsjechoslowakije, die als ecologisch rampgebied te boek staat als gevolg van jarenlange luchtvervuiling door een opeenhoping van zware industrie. Vooral zwaveldioxide, afkomstig van bruinkool en steenkool, heeft er veel kwaad gesticht en daarvan getuigen de stervende bossen in onder meer het Reuzengebergte.

Dode bomen in het Tsjechische nationale park Krkonoše.

De 500 miljoen die de SEP via Face aan het ecologisch herstel van deze en andere gebieden wil besteden, komt in feite ten laste van de Nederlandse elektriciteitsverbruikers. Maar van een aanslag op hun portemonnee is allerminst sprake. Zij betalen voor dit doel het marginale bedrag van 0,03 cent per kilowattuur, wat overeenkomt met negentig cent per huishouden per jaar.

„Het is ook geen liefdadigheid wat we doen”, zegt mr. M.A. van Loon, adjunct-directeur van de SEP. „Met minister Alders is afgesproken dat onze investering in het milieu wordt gecompenseerd als er een heffing op de uitstoot van CO₂ zou komen. Datzelfde geldt voor het geval de elektrici-

teitsbedrijven aan een doelstelling voor de uitstoot van kooldioxide worden gebonden, bijvoorbeeld een stabilisatie in het jaar 2000 op het peil van 1990. Ook dan zeggen we: prima, maar dan moet die 500 miljoen die we wereldwijd in de bossen steken, wel meetellen op onze credit-rekening. En daarmee heeft de minister in principe ingestemd.”

Met Van Loon, Face-voorzitter Nijpels en andere Nederlanders vliegen we per helikopter over het langgerekte, 400 vierkante kilometer grote Krkonoše, dat in 1963 om zijn hoge biologische waarden tot nationaal park werd verheven en nu op de lijst van de tien meest bedreigde natuurgebieden ter wereld staat. Vanuit de

lucht is duidelijk te zien waarom. De dalen zijn doorgaans nog rijk begroeid, maar op de hellingen en toppen zijn grote stukken bos veranderd in kale vlaktes en dat proces woekert onverminderd voort. Ook percelen die nog een redelijk gezonde indruk wekken, blijken vol te staan met stervende of al aan de verzuring bezweken bomen. Van het oorspronkelijke bestand aan zilversparren is praktisch niets meer over en ook de fijnspar, die in Krkonoše het meest voorkomt, gaat hollende achteruit.

De vraag is hoe nieuwe aanplant hier uitkomst kan bieden, maar de experts zijn wat dat betreft niet pessimistisch gestemd. Een van hen is prof. dr. J. Fanta, een Tsjech die als eerste directeur van het nationaal park optrad, in 1972 naar Nederland uitweek en in Amsterdam en Wageningen bos ecologie doceert. Hij verwacht dat de miljoenen nieuwe boompjes in Krkonoše betrekkelijk ongestoord tot wasdom zullen komen nu de zwavelemissies rond de 'zwarte driehoek' een licht dalende tendens vertonen. Daarbij komt dat het jonge goed aanmerkelijk minder last van luchtverontreiniging heeft dan volwassen exemplaren. Voorwaarde is wel dat zoveel mogelijk kiemkrachtig boomzaad uit de streek zelf wordt verzameld, opdat herbebossing kan gebeuren met soorten die hier van oudsher thuishoren.

RONDE GEBOORTE. I. DE VROEDVROUW.

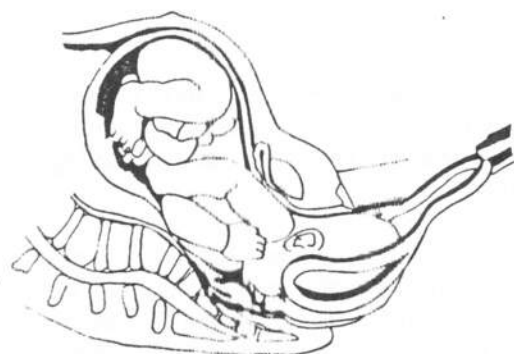
Marian van der Hoofd heeft weer enkele afleveringen over een passend onderwerp ingezonden. Nadat ze ons een en ander heeft laten lezen over sterven, begraven en rouwen, komt ook het begin van het menselijk leven aan bod. Ze heel vrolijk is dat begin helaas meestal niet geweest! Jan Genealoog vertelde een merkwaardig staaltje op de reüniedag, zie. blz. 153.

In de westerse wereld berustte de zorg voor een gezonde barend tot aan de 18de eeuw bijna uitsluitend in vrouwelijke handen. In de Middeleeuwen had een barend vrouw een vroedvrouw en vaak één of meer huurvrouwen aan haar bod. Veel is er niet bekend over de werkwijze van de Middeleeuwse vroedvrouw: de verloskunde vormde nauwelijks object van studie. De vroedvrouwen waren verantwoordelijk schuldig aan de almachtige kerk, die meer geïnteresseerd was in het zieleheil van de pasgeborene, dan in het leven van de moeder. Zo had een vroedvrouw als het mis dreigde te gaan, de plicht het kind te dopen; desnoods ging zij daarbij met de wijwaterkwast in de baarmoeder. De kunde van de vroedvrouw berustte vanouds op ervaring, haar kennis verschildte van persoon tot persoon. Vroedvrouwen die beroemd waren om hun kennis en vaardigheid, vond men in de stad of zelfs aan het hof; op het platteland vond men meestal die vroedvrouwen, die ook door hun collega's om hun onwetendheid werden veroordeeld. (1)

Over de beste houding voor de vrouw tijdens het baren zijn de "geleerden" het waarschijnlijk nooit eens geweest. Een Griekse arts, Soranus, die leefde in de 2de eeuw na Chr., liet zittend baren op een speciaal ontworpen zetel. In de Middeleeuwen werd ook vaak de zittende houding aangeprezen, zoals op de illustratie te zien is.

Vanaf de Renaissance ging ook de verloskunde zich als wetenschap ontwikkelen. De resultaten van deze ontwikkelingen kwamen echter alleen ten goede aan de rijkere vrouwen, aangezien alleen zij artsenhulp konden betalen. Zo ging in 1571 een zekere Mercurio, een dominicaan die uit de orde was getreden om geneeskunde te studeren, zich toeleggen op de verloskunde (2). Omstreeks 1630 werd de **forceps oftewel verlostang** uitgevonden door **Peter Chamberlen** (3) en verder ontwikkeld. De tang is een instrument dat bij een moeilijk verlopende bevalling een uitstekend hulpmiddel kan zijn. Wanneer het kind blijft steken in het geboortekanaal omvat de arts met dit verlengstuk van zijn handen het hoofdje van het kind, om zo de tocht te bespoedigen.

Tangverlossing

De tang was vanaf 1773 beschikbaar voor elke arts (chirurgijn), maar voor **geen enkele vroedvrouw**, aangezien het haar verboden was gebruik te maken van instrumenten. Vroedvrouwen waarschuwden terecht tegen het misbruik dat gemaakt werd van de tang, ondermeer om de bevalling te verhaasten, terwijl het een instrument had moeten zijn dat met grote zorg en onzichtigheid gebruikt diende te worden in duidelijk moeilijke gevallen. Een bevalling moet niet overhaast worden, de natuur moet haar loop kunnen hebben, en het nog zachte schedeltje van het kind kan beschadigd worden, wat eventueel ook hersenletsel kan veroorzaken. Niettemin bleef tot het begin van onze eeuw de tang een reclamemiddel voor degenen die hem mochten hanteren en dat waren niet de vroedvrouwen!

Louise de la Vallière, maîtresse van Lodewijk XIV (1638-1715) was de eerste vrouw die er voor koos tijdens haar bevalling bijgestaan te worden door een arts. Vanaf toen was het "mode" om de bevalling te laten leiden door een arts. Zijn hulp moest duur betaald worden. **Met het groeien van het aantal artsen - die in de bevalling een goede broodwinning zagen - werden de vroedvrouwen verdrongen naar de kraambedden der armen.** Vaak waren ze genoodzaakt er bijbaantjes op na te houden, hun hulp kon amper betaald worden.

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

(1) Vroedvrouwen zijn tussen ca. 1400 en ca. 1700 vaak slachtoffer geworden van heksenvervolgingen. Zij speelden immers een belangrijke rol bij de voortplanting en konden het ergste kwaad uithalen, zoals het kind in de moederschoot doden of een abortus opwekken, ja zelfs een pasgeboren kind aan de duivel offeren. Een boreling moest dus zo snel mogelijk geboren worden, opdat het zieltje toch maar niet van de eeuwige zaligheid zou worden uitgesloten. Twee dominicanen-inquisiteurs, Jacob Sprenger en Heinrich Institoris, schreven in 1487 over heksen (en vroedvrouwen waren de gevaarlijkste soort) een handboek dat overal werd gebruikt op de preekstoel en bij de rechtspraak.

(2) In de Romeinse tijd was er een keizerlijke wet (*lex caesarea*) die bepaalde dat overleden zwangere vrouwen pas begraven mochten worden, als het kind door een snede in de buik van de vrouw was verwijderd, zodat het kind gered kon worden. Alleen in zo'n situatie mocht de "keizersnede" toegepast worden. Later blijkt de methode ook gebruikt te worden als de vrouw nog in leven is. Onze Mercurio meldt dat hij zag dat twee vrouwen de keizersnede doorstonden. Een en ander werd gereinigd met een spons met kruiden in wijn.

(3) Peter Chamberlen de Oude (1560-1631), de uitvinder van de forceps, stamt uit een familie van "vroedmeesters", die twee eeuwen lang het geheim van dit instrument heeft weten te bewaren. De maatschappelijk moeilijke positie van de verloskundige (v/m) blijkt ook wel uit een veroordeling in 1612 van Peter Chamberlen door de vereniging van artsen; hij werd gered door de voorspraak van de aartsbisschop van Canterbury.

SPROKKELHOUT

De "vondst" die ik in de laatste alinea van *Plat Glas* meedeel (jrg. 3, afl. 2, blz. 141) schijnt niet op waarheid te berusten. Een deskundige heeft over een raam van "onze" Cornelis in de Amsterdamse Nieuwe Kerk niets kunnen "terugvinden".

Hebt U dat nou ook altijd? Nog maar net heb je voor het eerst van je leven over een onderwerp iets gehoord, of je komt het overal tegen! Ik wist wel iets van klederdrachten, maar van de Zuidhollandse dracht met de keuvel....nee, nooit van gehoord. Maar terwijl ik bezig ben met het reünieverslag,....wat knip ik uit de krant?!

Het oetcafé speelt met de woorden keuvel en keuvelen, een typisch Zuidhollands grapje, want wie de keuvel niet kent, zal het niet begrijpen; de woorden hebben ook niets met elkaar te maken. Keuvelen heeft te maken met een oud woord voor kaak (en die heb je zeker nodig voor het babbelen!) Ook de keuvel is een oud woord. De keuvel, of kovel, was de kap van kloosterlingen, die aan de pij zat. Een vergelijkbare kap droegen ook de vrouwen in de Middeleeuwen aan hun mantel. Verwante woorden zijn kuif (opstaand haar), koof (vrouwenmuts) en kof(-schip) (n.a.v. de ronde vorm). De woordvormen zijn ontleend aan het latijnse cofia, cofea, en niet alleen door de bewoners van "de lage landen bij de zee". Het Frans kent coiffe (muts, klederdrachtmuts), coiffeur, enz.; het Engels cowl (monnikskap); Italiaans cuffia (vrouwenmuts); Duits Kuff (kofschip), Kofel (bergtop).

Wedstrijd in kleder- dracht

Van een onzer
verslaggevers

's-GRAVENDEEL — Wie is het best, leukst of mooist gekleed? Dat is de inzet van de wedstrijd voor deelnemers in klederdracht die volgend jaar tijdens de viering van het 400-jarig bestaan van 's-Gravendeel wordt gehouden.

Het sociaal-cultureel werk te 's-Gravendeel dat deze massale verkleedpartij organiseert zoekt mensen die meer kunnen vertellen over klederdrachten. Bovendien zijn er naaisters nodig. Meer informatie is verkrijgbaar via telefoon 01803-4116.

Eterij & Tapperij INDE KEUVEL

In Zwijndrecht kunt u
"KEUVELEN" van

dinsdag + woensdag	15.00-24.00 uur
donderdag + vrijdag	12.00-01.00 uur
zaterdags	15.00-01.00 uur
en zondags van	15.00-24.00 uur

Veerplein 9 3331 LD Zwijndrecht
078 - 19 87 43

FAMILIEBERICHTEN

Overleden

Maria Gerarda Sparreboom - Wierds (Mia), echtgenote van Cor Sparreboom te Amsterdam 1-7-1992, 62 jaar.

Getrouwd

Maar wie zijn nu Petra en Michiel de Graaff-Sparreboom? Graag informatie naar de genealogen of de redactie.

Getrouwd:
MICHEL DE GRAAFF
en
PETRA SPARREBOOM
Assen, 9-10-92

NRC Handelsblad 9-10-1992.

Karin Hut en Govert Sparreboom . Zie blz.177.

Geboren

Esther, dochter van Tineke Sparreboom en Martin ter Veen te Harderwijk, 19-9-1992. Voor haar stamboom, zie jrg. 2, afl. 2, blz. 66.

Oproepen

Zie ook bij Getrouwd. Zie ook slot van De Groene Hobby, blz. 169.

Ook namens de redactie, maar wie is deze Els?
Gaarne bericht aan de genealogen of de redactie.

De Combinatie 7-5-1992. (Ridderkerk e.o.)

Wie heeft belangstelling?

Mevrouw Dick Sparreboom-Mooren is met haar kinderen een trouwe bezoeker van onze reünies. Ze voelt zich daardoor opgenomen in de kring van haar (overleden) man. We hebben haar al een beetje leren kennen; leest U in jrg. 2, afl. 2, blz. 57 e.v. nog eens: Met de handschoen getrouwd.

Nu zou Dick zo graag enig contact willen leggen met Sparreboomleden, buiten de reüniedag om. Zijn er misschien meer mensen die dat prettig zouden vinden? Laat U dan eens wat horen aan Dick!
Adres: Mevr. D.K. Sparreboom Mooren, [redacted]

Karin Hut

Govert Sparreboom

Vrijdag 4 september 1992 om 12.45 uur
trouwen wij in het stadhuis te Rijswijk

De kerkelijke inzegening vindt plaats om 14.00 uur
in de Verzoeningskerk, Dr. H.J. v. Mooklaan 33 te Rijswijk

aldaar is er gelegenheid tot feliciteren tijdens de receptie
van 18.00 uur tot 19.30 uur

Huisadres:

Govert Martinus Sparreboom
zoon van:

en Karin Johanna Hut
dochter van: Willem Nico Hut en Clara
Dirkje Nijdam

Govert Martinus Sparreboom 1927 -
zoon van
Simon Sparreboom 1903-1975
zoon van:
Jacob Sparreboom 1861-1919
zoon van:
Jan Sparreboom 1831-1921
zoon van:
Joris Sparreboom 1794-1869
zoon van:
Adrianus Sparreboom 1749-1804
zoon van:
Pieter Sparreboom 1716-1789
zoon van:
Jan Pietersz. Sparreboom ca. 1662-1735
zoon van:
Pieter Jan Arents ca. 1602-?
zoon van:
Jan Adriaensz. ca. 1670-?
zoon van:
Adriaen ca. 1540-?

en Wilhelmina Maria Walison 1927
en Adriana Huibertina Vuik 1899-1963
en Geertruy Dirkje Sparreboom 1861-1908
en Hendrika Koedood 1839-1864
en Pieterrella Verschoor 1799-1886
en Elisabeth Huizer 1761-1799
en Trijntje Visser 1724-1751
en Geertruy Hendriks van Mullum 1683-1770
en Jannigje Roocke ?-1705
en Haesje Pietersdr.

Zendamateurs opgelet.

Ons is gebleken dat een aantal Sparreboomen als hobby hebben het maken van radioverbindingen. Hieronder volgt een lijstje met hun namen en officiële roepletters:

1. dhr. L. Sparreboom - PA0 ARF
 2. dhr. H.P. Sparreboom - PE1 FQV
 3. dhr. R. Sparreboom - PE1 NDL (niet actief)
 4. dhr. R. Sparreboom - PE1 OKR
- allen wonende in Rotterdam, adressen bekend.

Wij zijn benieuwd of binnen onze familie meer leden zendamateurs voorkomen en wij zouden het zeer op prijs stellen van hen, maar ook van de nrs. 1 en 2 hierboven vermeld, een QSL-kaart (bevestiging van een gemaakte radioverbinding) te ontvangen voor het familiearchief.

Miep en Jan Sparreboom, genealogen.

Stadsrechten toegekend aan Emmeloord

1992
Van onze correspondent

EMMELOORD — In naam van de Staten van Holland als laatste rechthebbende van de heerlijke rechten over Urk en Emmeloord, zijn door de commissaris van de koningin in Noord-Holland, Van Kemnade, stadsrechten toegekend aan Emmeloord.

Als schutspatrones is de godin Fortuna aangesteld. Haar beeltenis zal het gemeentehuis sieren.

In de bodem ten zuidwesten van Emmeloord is ooit een

buste van de godin gevonden; die bevindt zich nu in het museum van Schokland. Emmeloord mag zich voortaan Civitas Fortunae Emmeloordis noemen.

De oorkonde met daarin vermeld de privileges die bij de stadsrechten behoren, is door de Noordhollandse commissaris uitgereikt aan burgemeester Knip, die zich voortaan schout van de stad Emmeloord mag noemen, terwijl de wethouders van de gemeente Noordoostpolder aan-

gesteld zijn als schepenen van de stad Emmeloord.

Het aanbieden van de rechten geschiedde in een vrolijke bijeenkomst van de provinciale besturen van Noord-Holland, Overijssel en Flevoland en het college van B & W van Noordoostpolder op het voormalig eiland Schokland.

De drie provinciebesturen hebben in de geschiedenis van de Noordoostpolder een belangrijke rol gespeeld. In het grijze verleden is Noord-Holland het belangrijkste geweest,

omdat de heerlijkheden Urk en Emmeloord primair toebehoorden aan het graafschap Holland, dat het gezag overigens liet uitoefenen door leenmannen.

Vijftig jaar geleden, op 9 september 1942, toen de Noordoostpolder officieel droog werd verklaard, werd het gebied tijdelijk ingedeeld bij Overijssel. Sinds 1986 maakt de gemeente Noordoostpolder deel uit van de toen ingestelde provincie Flevoland.

Renteverhoging steunt Franse franc

Parijs — De Franse franc zal niet worden gedevalueerd, zegt de Franse minister van Financiën Michel Sapin. Er is volgens hem geen enkele monetaire of economische reden voor zo'n stap. Het feit dat de franc de afgelopen dagen op de valutamarkten onder druk is komen te staan, is volgens Sapin te wijten aan 'nietsonderende speculanten'. De Franse centrale bank heeft vanmorgen de dagrente met 2,5 procent verhoogd (van 10,5 tot 13 procent) om de speculanten de wind uit de zeilen te halen. De koers van de franc liep vanmorgen direct iets op.

De centrale banken en de ministers van Financiën van Frankrijk en Duitsland hebben vanmorgen in een verklaring ook gesteld dat iedere poging van speculanten om het EMS te torpederen zal worden tegengegaan. Alles wordt gedaan om de koersverhoudingen tussen franc en mark in stand te houden.

Zie ook pagina Economie

ROTHMANS PABLO
23-9-1992

Zullen we deze
Franse sparreboom
ook maar inlijven?

Dit is de „stad" waar
onze voorzitter woont.

- VIII Maria Sparreboom, geb. Ridderkerk 10-4-1840, overl. Ridderkerk 25-6-1883, tr. Ridderkerk 15-12-1865 Jacob Leentvaar, geb. Ridderkerk 24-11-1834, arbeider, zn. van Elisabeth Leentvaar.
Uit dit huwelijk:
1. Leendert, geb. Ridderkerk 28-8-1865.
 2. Elisabeth, geb. IJsselmonde 16-6-1867, overl. IJsselmonde 30-3-1868.
 3. Johannes Leendert, geb. Ridderkerk, overl. IJsselmonde 16-2-1936.
 4. Jan, geb. Ridderkerk 24-11-1873, overl. Ridderkerk 14-2-1874.
 5. Jan, geb. Ridderkerk 18-7-1875.
 6. Jacob, geb. Ridderkerk 29-4-1877, overl. Ridderkerk 1-12-1877.
 7. Jacob, geb. Ridderkerk 19-6-1878, overl. Ridderkerk 6-11-1878.
 8. Lena, geb. Ridderkerk 30-12-1879.
 9. Jacob, geb. Ridderkerk 28-1-1882, overl. Ridderkerk 9-4-1882.
- VIIJ Joris Sparreboom, geb./ged. NH Ridderkerk 2/8 n 1794, overl. Ridderkerk 7-6-1869, tr. Ridderkerk 22-5-1824 Pieterella Verschoor, ged. NH Ridderkerk 27-10 1799, overl. Ridderkerk 14-1-1886, dr. van Arie Verschoor en Beligje Hardam.
Uit dit huwelijk:
1. Adrianus, geb. Ridderkerk 11-3-1825, overl. Ridderkerk 16-3-1901.
 2. Beligje, geb. Ridderkerk 3-4-1826, overl. Ridderkerk 6-1-1902.
 3. Arie, geb. Ridderkerk 4-12-1829, overl. Ridderkerk 27-5-1848.
 4. Jan, geb. Ridderkerk 10-10-1831, volgt VIIIJ.
 5. Elisabeth, geb. Ridderkerk 26-8-1834, overl. Ridderkerk 7-4-1837.
 6. Leendert, geb. Ridderkerk 3-12-1836, volgt VIIIJ.
 7. Elisabeth, geb. Ridderkerk 8-11-1838, tr. Ridderkerk 13-8-1869 Pieter Soeteman, geb. Ridderkerk 9-10-1841, arbeider, overl. IJsselmonde 22-11-1904, zn. van Leendert Soeteman en Grietje Maaskant.
- VIIIJ Jan Sparreboom, geb. Ridderkerk 10-10-1831, arbeider, overl. Rotterdam 19-5-1921, tr. (1) Ridderkerk 14-12-1860 Hendrika Koedood, geb. Ridderkerk 18-5-1839, overl. Ridderkerk 22-4-1864, dr. van Jacob Koedood en Cornelia Vlasblom.
Uit dit huwelijk:
1. Jacob, geb. Ridderkerk 3-1-1861, volgt IXk.
 2. Pieterella, geb. Ridderkerk 16-8-1862, overl. Ridderkerk 20-5-1863.
 3. Joris, geb. Ridderkerk 1-3-1864, overl. Ridderkerk 2-6-1864.
- Jan Sparreboom tr. (2) IJsselmonde 3-1-1884 Lena de Jong, geb. IJsselmonde 4-1-1838, overl. Ridderkerk 20-11-1907, dr. van Hendrik de Jong en Jannigje Post.
- IXk Jacob Sparreboom, geb. Ridderkerk 3-1-1861, ijzendraaier, overl. Rotterdam 1-4-1919, tr. Ridderkerk 23-11-1888 Geertruy Dirkje Sparreboom, geb. IJsselmonde 3-11-1861, overl. Rotterdam 4-1-1908, dr. van Pleun Sparreboom en Adriaantje Visser.
Uit dit huwelijk:
1. Pleun, geb. Ridderkerk, volgt Xu.
 2. Jan Pieter, geb. Ridderkerk 12-6-1890, volgt Xv.
 3. Pieter Jan, geb. Ridderkerk 22-7-1891, volgt Xw.
 4. Hendrika Adriaantje, geb. Ridderkerk 22-9-1892, overl. Rotterdam 9-1-1982, tr. (1) Rotterdam 12-11-1919 Albert Willems, geb. Rotterdam 25-7-1890, overl. Rotterdam 2-4-1949, zn. van Wouterus Franciscus Willem Willems en Adriana van Beurden, tr. (2) Willem Smits, geb. Anel 8-2-1895, overl. Rotterdam 18-2-1978.
 5. Adriaantje Hendrika, geb. Ridderkerk 12-10-1893, overl. Rotterdam 6-3-1909.
 6. Beligje Lena, geb. IJsselmonde 30-12-1894, overl. Rotterdam 20-2-1989, tr. Rotterdam 16-8-1922 Jacob Willem Buurman, geb. Kralingen 15-3-1894, ijzergieter, overl. Rotterdam 12-8-1963, zn. van Jan Hendrik Buurman en Pleuntje Jacoba Klootwijk.
 7. Lena Maaïke, geb. Rotterdam 15-7-1896, volgt Xx.
 8. Johannes, geb. Rotterdam 7-4-1898, volgt Xy.
 9. Jacob, geb. Rotterdam 25-6-1900, volgt Xz.
 10. Simon, geb. Rotterdam 8-6-1903, volgt Xaa.
 11. Adrianus, geb. Rotterdam 13-7-1905, overl. Rotterdam 15-7-1905.
- Xu Pleun Sparreboom, geb. Ridderkerk 5-4-1889, bankwerker, overl. Rotterdam 4-6-1982, tr. Rotterdam 28-6-1922 Cornelia Leentje Pouwe, geb. Barendrecht 9-12-1894, dr. van Huig Pouwe en Johanna Wiekeraad.
Uit dit huwelijk:
1. Jacob, geb. Rotterdam 24-8-1923, huistimmerman, overl. Rotterdam 31-5-1974.

- Xv Jan Pieter Sparreboom, geb. Ridderkerk 12-6-1890, steenhouwer-metaal draaier, overl. Rotterdam 1-7-1964, tr. (1) Ridderkerk 23-7-1913 Aponia van Pelt, geb. Ridderkerk 15-6-1891, overl. Rotterdam 13-11-1941, dr. van Floris van Pelt en Geertruy Adriana Bravenboer.
Uit dit huwelijk:
1. Geertruy Dirkje, geb. Rotterdam 4-10-1914, volgt Xlv.
 2. Adriana Geertruy, geb. Rotterdam 11-4-1918, volgt Xlw.
 3. Jacoba, geb. Rotterdam 27-10-1920, tr. Rotterdam 26-6-1946 Willem Adrianus Roodenburg, geb. Rotterdam 4-2-1922, techn. medewerker, overl. Rotterdam 28-2-1986, zn. van Johannes Cornelius Roodenburg en Wilhelmina Elizabeth Kool.
- Jan Pieter Sparreboom tr. (2) Rotterdam 24-7-1946 Adriana Hendrijntje van Dijk, geb. Ridderkerk 6-11-1900, overl. Rotterdam 31-5-1968.
- Xlv Geertruy Dirkje Sparreboom, geb. Rotterdam 4-10-1914, tr. Rotterdam 1-11-1939 David van der Pol, geb. Leeuwarden 5-4-1914, chef buitendienst bakkerij, overl. Haarlem 27-9-1976, zn. van Jan van der Pol en Anne Villinga.
Uit dit huwelijk:
1. Jan Pieter, geb. Rotterdam 26-10-1941.
 2. Anne Johannes Bernardus, geb. Rotterdam 2-7-1944,
 3. Sake Pieter, geb. Haarlem 10-7-1946, tr. Houty Gargelink.
 4. Aponia Adriana Hendrina, geb. Haarlem 22-2-1952, tr. Hans Claus.
- Xlw Adriana Geertruy Sparreboom, geb. Rotterdam 11-4-1918, tr. Rotterdam 2-9-1942 Gerrit Vonk, geb. Rotterdam 16-9-1912, electrician/project foreman, overl. Saskatoon (Canada) 14-6-1985, zn. van Adriaan Vonk en Hendrika Dennis.
Uit dit huwelijk:
1. Jan Adriaan, geb. Rotterdam 27-5-1946, tr. Patricia Dawn Inman.
 2. Margaret Hendrika, geb. Saskatoon (Canada) 6-10-1953, tr. Gordon Roberts.
- Xw Pieter Jan Sparreboom, geb. Ridderkerk 22-7-1891, metaalfraiser, overl. 's-Gravenhage 14-3-1971, tr. Rotterdam 3-5-1911 Maria Beaujean, geb. IJsselmonde 6-2-1892, overl. Rotterdam 7-6-1983, dr. van Bartholomeus Beaujean en Martijntje Kind.
Uit dit huwelijk:
1. Geertruy Dirkje, geb. Rotterdam 13-2-1913, volgt Xlx.
 2. Bartholomeus, geb. Rotterdam 5-12-1915, overl. Rotterdam 15-12-1916.
 3. Martijntje, geb. Rotterdam 13-11-1917, volgt Xly.
- Xlx Geertruy Dirkje Sparreboom, geb. Rotterdam 13-2-1913, tr. Rotterdam 1-4-1942 Hendrik Willem de Wit, geb. Rotterdam 19-8-1915, metselaar-aannemer, zn. van Jan Dirk de Wit en Neeltje de Lange.
Uit dit huwelijk:
1. Jan Dirk, geb. Rotterdam 25-1-1943, tr. Gré van der Jagt.
 2. Pieter Jan, geb. Rotterdam 27-11-1946.
- Xly Martijntje Sparreboom, geb. Rotterdam 13-11-1917, tr. Rotterdam 19-6-1946 Jan Hendricus Hommes, geb. Rotterdam 15-7-1916, ziekenhuisassistent, overl. Rotterdam 16-4-1992, zn. van Hilbertus Geert Hommes en Maartje Witte.
Uit dit huwelijk:
1. Maria Martijntje, geb. Rotterdam 29-2-1952, tr. Adriaan Jacobus van Noort.
 2. Rudolf, geb. Rotterdam 25-1-1958, tr. Connie de Laat.
- Xx Lena Maaïke Sparreboom, geb. Rotterdam 15-7-1896, overl. Haarlem 29-8-1985, tr. Rotterdam 7-12-1921 Meindert de Koning, geb. Hellevoetsluis 15-6-1895, machinistekenaar, overl. Haarlem 23-12-1972, zn. van Meindert de Koning en Aagje Hooogenboom.
Uit dit huwelijk:
1. Jacob, geb. Rotterdam 22-8-1922, tr. Elisabeth Marie Ruigrok.
 2. Meindert, geb. Rotterdam 1-11-1924, tr. John Marjorie Grant.
 3. Johan, geb. Rotterdam 4-12-1927, tr. Heiltje Bakker.

